

Profesor N. BASILESCU

DE LA UNIVERSITATEA DIN BUCURESCI

STUDII SOCIALE

Evreii în România

— EXTRASE DIN ZIARUL «CRONICA» —

SERIA III

BUCURESCI

TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

No. 89, — Strada Casărmii — No. 89.

1903

Veacuri îndelungate a fost neconținut deschisă chestiunea Evreilor aflători în România.

De o rasă și de o credință religioasă deosebită cu Români, ei s'aŭ arătat, în tot-d'a-una, ca un pericol pentru *Ideea română*.

Pentru a salva de întinare, pentru a conserva pură ideea și legea națională, Români, din toate timpurile, aŭ păzit acest vecinic așezământ : împedirea oricărui amestec al Evreilor în naționalitatea română.

Toate restricțiunile luate de strămoșii noștri în potriua Evreilor nu aŭ avut altă cauză de cât păzirea legii noastre

străbune și ideei naționale ; nici-odată, — la nici un moment, — nimeni nu s'a gândit la persecuțiunii religioase, — ba din contră, cultul mosaic — ca și toate cele-l-alte culturi, au fost înconjurate de un adânc și pios respect.

Acastă chestiune fu în 1879 definitiv închisă, prin faptul că noul art. 7 din Constituțiune desființă ori-ce deosebire între locuitorii României, pornind din diferența de credințe religioase.

De atunci încoace nu mai sunt în România, de cât două categorii de locuitori, Români și Streini, — ori-care ar fi religia lor.

Și cu toate acestea, spectrul persecuțiunii religioase tot se agită în potruva României, — chestiunea Evreilor afla-tori în România tot se discută, ca și cum încă ea ar fi încă deschisă.

Acastă eróre este comisă, de unu cu știință și rea credință, — iar de alții, dintr'un examen superficial al problemei însă'si.

Pentru a lumina — odată pentru tot-

d'a-una — opiniunea publică asupra ei, am publicat în *Cronica* studiile de față, cari — credem noi — vor arunca o lumină deplină și desăvârșită asupra acestei ardente și iritante discuțiuni.

Am făcut'o fără pasiune, — cu imparțialitatea care se cuvine omului de știință, iar nu combatantului militant, — am făcut abstracțiune de orî-ce simpatie saŭ antipatie, — nu 'mi-am adus aminte decât de un singur principiu: că noi — toți — orî-care ar fi D-zeul în numele căruia ne grijim — *suntem ómenî!*

N. BASILESCU

4 Martie 1903

Bucurescîț - Nouă.

Evreii în România

EVREII IN ROMÂNIA

Interviewurile d-lui Prim ministru au stârnit din nou faimosul spectru al *Chestiunei Evreilor*, aflători în România.

Cu mâna pe conștiință, — Român și Evrei. puteți voi óre jura că *ađi* mai există în România o *chestiune evreéscă* ?

Că *ađi*, — între *streinii* aflători în România, se mai fac deosebiri, între streinii creștini și streinii necreștini, —adică Evrei ?

Nu, — nimeni nu se va găsi în România, care să pótă afirma acéstă deosebire. — care să pótă cita un cas măcar de preferință, dat streinului creștin în contra streinului evreú.

Ba, chiar, — dacá am examina lucrurile de aprópe, — aș putea cita deci de casuri, în cari Guvernul român, în cari Parlamentul însuși au dat doveđi de ȳ arti l'tate în favórea Evreilor și au ȳ persecutat, — da, a persecutat, — pe streinii creștini.

Cine nu'și aduce aminte de cazul d-lui

N. Chrisovoleni, marele bancher din București — marele industriaș, marele proprietar *rural* în România, așezat de zecimi de ani în mijlocul nostru, căsătorit și având copii născuți aici ?

Cine nu'și aduce aminte de casul d-lui Negroponte, tatăl, unul dintre cei mai mari proprietari *rurali* și industriași din țară ?

Cine nu'și aduce aminte de casul d-lui Haracopol, îmbogățit în agricultură, în România ?

Cine nu'și aduce aminte de casul tinărului Wachman, fiul distinsului Director al Conservatorului din București, — care el însuși este de două ori Român : Român prin naștere, de ôre-ce la epoca nasterii d-sale, înainte de 1864 faptul nasterii unui creștin, în solul României, 'i conferea de drept naționalitatea română — și Român prin naturalizațiune, — și fiu al d-nei Wachman, Româncă de viță veche, sora d-lui C. Disescu, fostul ministru de justiție, Avocat și colegul nostru la Facultatea de drept din București, — în fine el însuși — fiul Wachman — născut în România, făcându-și toate studiile în școlile și Universitățile române etc. ?

Etc. etc. etc.

Ei bine, în toate aceste cazuri — și al-

tele — ce omit, — Parlamentul român a respins cu ostentațiune naturalisațiunea acestor ómenî.

Pe când din contră, același Parlament a votat naturalisațiunea d-lor : Rosenthal, Grünberg, Wortmann etc. etc — Evrei, — a căror profesiune este advocatura — în care, grație Domnului, Românii ar ține primul loc în Franța chiar, și în care ne plângem că avem prea mulți avocați, deci noii veniți nu aduc nici un serviciu patriei, — nu sunt folositori țerei.

Cu toate acestea, ei aũ fost naturalizați cu dispensă de stagiũ — adică prin favóre, — întocmai ca «acei cari aũ adus în țară industrii, invențiuni utile sau talente distinse sau cari aũ fondat aci stabilimente mari de comerciũ sau de industrie» (art. 7 § 2 lit. a).

Din punct de vedere al agonisirei traiului, — al exercițiului profesiunilor, — chiar sub punctul de vedere al legii meseriilor, — nu am stabilit noi că Evreii sunt tratați mai favorabil de cît streinii-creștini?

Aceștia sunt, într'adevăr, adstrânși la dovada reciprocității, dovadă de care Evreii sunt scutiți.

Nu, — este o adevărată infamie a susține

ađi, în vędul și auđul tuturilor, că există încă în România o *chestiune Evreéscă*; că Evreii sunt persecutați — întru cât ei sunt Evrei, — *adică din cauza religiunei lor?*

Acéstă afirmațiune era calomniósă, chiar înainte de 1879, pentru că nu a existat popor, nu a fost o țară în Europa unde toleranța religiósă și libertatea Cultelor să fi fost — ori-când — mai desăvirșită ca în România.

Pe când aiurea, disidenții erau omoriți nóptea, ori arși pe rug, — pe când aiurea, popóre se băteau — secole îndelungate, pentru triumful credinței lor, — blânde popóre de la Dunăre primeau și ospătau pe toți fugarii și persecutații din lumea întregă, le da asil în pământul salvat și udat de ei — cu sângele lor — contra hor-delor barbare.

Dar chiar de la 1879 incoa, diferența de credințe religióse, — care nu privea numai pe Evrei, — care privise altă-data și pe Armeni, — creștini totuși, — cari privea încă și pe Turci etc. și alți necreștini, — ștergându-se din Constituțiunea nóstră, — s'a șters și din moravurile nóstre.

Iată pentru ce nu putem lăsa să trecă, fără a protesta cu energie, afirmațiunea calomniósă a reporterului ziarului *Frank-*

furter Zeitung, căruia d. Prim-ministru 'i-a făcut onórea nemeritată de a'î acorda un interwiev :

„Este cu totul neadevărat — zice el — că în România, Evreii nu sunt expuși la nici o persecuțiune. Contrariul este cu mult mai adevărat. Politica română, și în special aceea a d-lui Sturdza, nu are, în general, de cât un scop : «stărpirea Evreilor».

Nu, — nu există în România o chestiune specifică a Evreilor,—dar există una gravă—mare — generală — socială și economică, privitoare la *toți* streinii — creștini și ne creștini — aflați în România, a cărei soluțiune importă salutei și viitorului patriei însăși.

Iată realitatea, — iată adevărul !¹⁾

1) Din *Cronica* 3 August 1902.

Eroare Politică

EROARE POLITICĂ

Atât în interviewul publicat în *Vaterland* cât și în acela apărut în *Frankfurter Zeitung*, d. Prim-ministru a căutat să stabilească:

Că *chestiunea evreiască* este, în România, înainte de toate, o *chestiune socială*.

Alții, d. *G. Panu*, de ex. recunoște că nu există «o *chestie evreiască politică*», — că acesta a fost definitiv rezolvată în 1879, — dar pretinde că există «o *chestiune evreiască economică*», (v. *Campanie contra țerei, chestia evreiască*, 1902—București).

Să examinăm aceste două propozițiuni.

Pentru ce *chestiunea evreiască* este o *chestiune socială*?

Pentru că răspunde d. Prim-ministru «proletariatul evreu sporește neîncetat, cu toate legile noastre; și pentru că soluțiunea ei devine cu atât mai grea cu cât i se dă un caracter confesional».

Pentru ce acum *chestiunea evreiască este o chestiune economică* ?

Pentru ca, răspunde d. G. Panu, Evreii—*fiind considerați ca streini*—sunt isbiți de diverse incapacități și restricțiuni în activitatea lor economică, ei nu pot fi: droghiști, farmaciști, debitanți de tutun, mijlocitori de schimb, cârciumari prin sate.

Evreii sunt obligați a plăti taxe școlare—și nu sunt primiți în școlile române de cat atunci când sunt locuri vacante.

Evreii nu pot fi directori sau censori la Banca Națională a României sau administratori la societățile anonime.

Evreii nu pot locui prin sate fără învoiaia consiliului comunal, și nu pot dobîndi imobile rurale—potrivit art. 7.

Pentru că, adăogă d-sa, condițiile economice a Evreilor, au devenit cu mult mai grele ați de cât erau acum 100, 60 sau 40 de ani.

Pentru că pe terenul comerțului și meseriilor, *Românii* au recăpătat față de ei superioritatea ;

Pentru că «Evreii erau deja prea mulți pentru activitatea comercială a țării, chiar considerați din propriul lor punct de vedere. Toți Evreii cari au venit după 1854 erau de prisos chiar pentru coreligionarii

lor. De la acea dată și încep a 'și face concurență între dânșii și când începe concurența Românilor și streinilor celor-l'altți, atunci crisa izbucnește».

În fine, elementul evreesc este prea mare pentru a putea fi absorbit în întregime de elementul românesc.

Concluziune: emigrațiunea Evreilor este un fenomen economic natural,—ea este un bine—atât pentru Români cât și pentru Evreii cari rămân în țară.

Terenul pe care d. Prim-ministru și d. G. Panu, pun chestiunea streinilor aflători în România, este un teren periculos pentru țară.

Precum nu există o *chestiune politică economică specifică*—tot ast-fel nu există o *chestiune evreiască specifică* :

Nu există o atare chestiune socială sau *economică* pentru că nu există o legislațiune care să reglementeze condițiunile sociale și economice a Evreilor în deosebire: —Evreii—ca toți streinii—sunt supuși unuia și aceluiași regim ; deci condițiunea lor socială și economică este absolut identică cu aceia a tuturor streinilor aflați în România: Germani, Unguri, Bulgari, Greci, Englezi, Francezi, Italieni, Turci, etc. etc.

Aşa fiind, este mai mult de cât o inexactitate,—este o eróre politică a mai susţine că adî în România există încă o chestiune evreiască—specifică socială sau economică, adică *o chestiune basată pe diferenţa de credinţe religiose*.

Pe acest teren perfid, voesc duşmanii României să pună chestiunea streinilor aflători în România, ei voesc să ne arate lumei civilisate, ca făcând, încă în plin secolul XX, deosebiri confesionale, ca persecutând pe Evrei—*din cauza religiunii lor*.

Pe acest teren aŭ pus ei chestiunea evreiască în 1879, şi aŭ triumfat contra noastră,—pe acest teren—*Alianţa Isdrailită* şi ziarele ei — printre cari *Franckfurter Zeitung*, voesc să ne atragă din nou adî.

Nu,—acesta este un teren alunecos—pe cari noi Români nu trebuie să ne aventurăm.

Nu există în România, să se scie bine, de cât o singură chestiune: *chestiunea streinilor*, de ori ce neam sau credinţă, aflători aici, — această chestiune însă este o *chestiune exclusiv naţională* a cărei soluţiune, aparţine Românilor şi numai Românilor,—ei o vor rezolvi,—atunci şi când interesele lor—o vor cere.

Şi acesta nu pentru a satisface intere-

sele cutărei său cutărei grupări de streini: după religia sau naționalitatea lor, ci pentru că perseverând în politica noastră de până acum *față de streini*—și nu numai față de cei ce se găsesc ađi în mijlocul nostru—dar mai ales față de acei ce ar putea încă veni printre noi—cu talentele și capitalurile lor—ducem țara la peire.

Este dar vorba aci de un interes superior al țarei, interes care singur va da măsura reformelor ce el exige și înaintea căruia toate interesele individuale, ca și toate simpatiile și antipatiile, trebuie să se plece.¹⁾

1) Din *Cronica* 10 August 1902.

Interviewurile
D-lui prim-ministru al României

INTERVIEWURILE D-LUI PRIM-MINISTRU AL ROMANIEI

În interval, de aproape o lună de zile, d. Prim-Ministru a făcut *lumei* onórea a două interviewuri: unul a apărut în *Vaterland* din Viena și cel-l'alt, de ună zi, în *Frankfurter Zeitung*.

Trebue să mărturisim că nici unul, nici altul nu sunt de natură a satisface opinia publică.

Ele nu satisfac opinia publică pentru că în loc să găsim în ele *soluțiunea* problemelor sociale, economice și politice, la cari orî-cine se aștepta de la șeful unui guvern, de la acela care are în mîna lui tot organismul Statului,—direcțiunea și acțiunea lui,—găsim lungi și sarbăde discuțiuni, găsim argumente, adesea, unilaterale și specióse și nu o dată, chiar false — în favórea unor tese preconceptuate.

Lumea, la care d. Prim-Ministru a făcut apel să-l asculte, cere fapte, iar nu vorbe.

Lumea vede în România o stare de fapt anormală, după conceptul ei general—și se întreabă de ce ea nu se schimbă, de ce ea nu devine normală ?

Lumea vede în România întinse câmpii, vaste păduri, munți bogați în tot felul de minerale, — vede o țară în care ar putea trăi, cu imbelșugare, 20—30 milioane de locuitori și în loc ca aceste perspective, de un traiu mai sigur și mai ușor, să atragă exodiul de populațiune al Europăi, care se duce peste mări și peste țări să caute o pâine nesigură,—ea vede, dic, că și bruma de populațiune ce se adăpostise aici — și aceia fuge din această țară.

Și fug, nu numai Evreii—dar fug și au fugit cu duiumul Germanii, Italianii, etc.: —fug Germanii așezați în Dobrogoa de secole, unde ei 'și-au căminurile lor, pământurile lor, vitele lor, osemintele străbunilor lor;—fug, în fine, chiar Români;—fug plugarii români, fug inginerii și arhitecții români, fug meseriașii români, medicii, farmaciștii, etc., etc., fug, fug toți.

Iată adevărul, — iată adevărul, pe care noi nu trebuie să ni'l ascundem, sub pedeapsă de a ne ucide înșine.

Acest fenomen social nu poate găsi explicațiunea sa, precum crede d. Prim-Mi-

nistru, nici într'o recoltă rea (v. interviewul din *Vaterland*), nici în intrigile ori instigațiunile Sioniștilor (v. interviewul din *Frankfurter Zeitung*).

Pentru că nu este admisibil ca un singur an agricol reu să aibă rezultate atât de durabile, ca emigrațiunile se continue și după încetarea lui, și chiar în timp de prosperitate, ca ați, căci, *cessante causa, cessat effectus*.

Pentru că nu au emigrat numai Isdrai-liți, ci au emigrat și emigră și streini de alte confesiuni, ba chiar și Români.

Pentru ca, în fine, chiar Isdrai-liți nu au emigrat către Palestina, țelul Sionismului, ci către Americă.

Nu, dar, acestea sunt cauzele reale și durabile a emigrațiunei locuitorilor din Regatul României.

Ele sunt mai adânci; ele țin la întreaga legislațiune care organizează traiul celor adăpostiți în solul României,—legislațiune bizară—care nu are seamă în lumea întreagă, citez a o zice.

Intr'adever, ce ar putea căuta în România un strein, de ex., un Englez, un Frances, un Italian, când de la început, lui 'i este interzis a se așeza într'o comună rurală,—a face acolo agricultură, a exploata

o mină, o carieră, a deschide un stabiliment industrial sau comercial, — când el poate—în tot momentul—să fie isgonit de autoritatea comunală, să fie condamnat la ruină, el și familia lui ?

Și să nu se țină, că, în fapt, sunt streini, ba chiar Evrei — cari locuiesc prin sate, cari sub nume împrumutate au chiar cărciumi,—nu, pentru că este destul ca principiul să existe, ca temerea să pótă fi inspirată, pentru ca un om de ordine, un om consciu de viitorul lui și al familiei lui să nu'și clădească traiul pe o basă atât de fragilă.

Dar tocmai aceste fraude,—grație cărora legea pótă fi înconjurată,—dovedesc că legea este inutilă și ineficace; ea tot, are, însă puterea de a turbura libertatea economică a factorilor de producțiune.

Ce ar putea căuta încă, în România, un strein, fie chiar capitalistul cel mai mare, dacă el nu pótă cumpăra un petec de pământ spre a face pe el o industrie, nu pótă cumpăra căderea unei ape sălbătice, spre a o domestici, nu pótă întreprinde, într'un cuvânt, un comerț sau o industrie, o exploatațiune minieră,—liber și sigur,—acolo unde interesele lui 'l-ar povățui ?

Ce ar putea căuta în România societăți

marî și puternice,—carî ar transforma într'o ți fața acestei țeri, carî ar face să curgă riuri de aur din munții ei și pe văile ei, dacă ele nu pot veni în România fără învoirea guvernului,—fără să plătescă gras pașportul și dreptul lor de a trăi aici — câtor-va duzini de Români, carî în de obicei, grație situațiunei lor politice, se impun lor pentru a forma majoritatea consiliului lor de administrație ?

Ce ar căuta toți acești ómenî în România, când ei sciũ, că chiar zecã secole de ar trăi, ei tot nu vor putea fi naturalisați, că aședându-se aici,—fără spirit de întórcere, —ei 'și pierd naționalitatea lor de origină, fără a putea căpăta, veri-o dată, pe cea română, devenind, ast-fel, *Heimathlose* ca pa-serile cerului, fără nici o protecțiune pe fața pământului ?

Ce ar căuta etc. etc. ?

Iată cauzele carî aũ făcut și fac pe streini să emigreze din România.

Cât pentru Români, ele sunt în strânsă legătură cu cele d'ântâiũ.

Lipsa de capitaluri întelenește pe poporul român la córnela plugului.

Nici o perspectivă, dar, nu mai póte fi pentru sutele de arhitecți români,—pentru sutele de ingineri români, — pentru miile

de meseriași de construcțiuni,—pentru e-norme fabrici de var, de cărămidă, de lemnărie,—pentru toate comercurile legate cu aceste industrii—cum cherestigii, marchidani, ferari, etc.—pentru toate industriile și turnătoriile de fer etc., căci toate acestea sunt strâns legate între ele; viața lor isvorăște din aceeași sorgintă și curge în aceleași vine; ele toate compun un singur și indivisibil organism.

Lanțul să se rupă într'un singur loc—și de îndată întreg organismul piere!

Ori, falsitatea organizațiunei sociale. *artificiale*,—cu care un spirit strimț de zeci de ani ne înzestrăza,—a silit și silesce pe locuitorii acestei țări la emigrațiune.

Emigrațiunea rarifică populațiunea—decă nici o construcție nouă, nici o casă nu se va mai face;—mai mult încă, chiar cele deja construite rămân goale, de și chiriile lor au scăzut cu mult.

Consecința: ruina proprietarilor ce le-au construit, comptând pe un venit determinat de timpurile cele bune, ruina creditelor funciare urbane, ruina creditorilor hypotecari în al II-lea rang, ruina tuturor industriilor, cari trăiau din industria și comerțul materialurilor de construcțiuni;—ruina comercianților, industriașilor, meseriașilor,

carî furnisau hrana, îmbrăcămintea și în general, traiul tuturor acestor ómeni, etc.

Iată consecințele politice de ostracism !

Să scrobim lanțurile ce împedică sborul acestei țeri și atunci, în câți-va ani, numai, România va renasce !

Cine va fi, însă, în stare să înțeleagă pericolul și sa cărmuiască, către portul de salvare, șubreda barcă a României ?¹⁾

1) Din „Cronica“ 2 August 1902.

Emigrațiunile

EMIGRAȚIUNILE

Problemele sociale sunt de natură complexă: iar cauzele lor finale scapă de cele mai multe ori observatorului celui mai atentiv, din cauza dificultăților obiective și subiective, ce de obicei le înconjură.

Pentru a putea să te pronunți cu orice probabilitate, asupra lor, trebuie cum prea bine dice Herbert Spencer, (*Introduction à la Science sociale* pg. 77): «să faci abstracțiune completă de rasa și de țara ta,— să pui de oparte interesele, prejudecățile, simpatiile, superstițiile create de viața societății și a epocii tale,— să contempli toate schimbările ce societățile suferă sau au suferit,—fără a te influența de considerațiunii de naționalitate, de religione sau de interes personal; iată, conchide Spencer, ceea-ce este imposibil omului mediocru — și la aceea-ce chiar omul excepțional nu reușește de cât în mod imperfect».

Orî, asistăm, de câți-va ani, la unul din cele mai grave și insolite fenomene sociale ce de timpîi immemorali nu se mai întâmplase în țara noastră.

România a fost, în decurs de vécuri, țara făgăduinței; aici s'aũ adăpostit toți urgisiții din lumea întrégă, de ori-ce naționalitate și de ori-ce credință.

Populațiunea României, — mai ales cea din orașe, — prezintă cel mai bizar amalgam de rase, căci aici a fost punctul de întâlnire al Orientului cu Occidentul.

De fapt, într'adevăr, populațiunea României înnumără tot atâția Germani, — Unguri, — Italieni, — Evrei occidentali, etc. — cât Greci, — Bulgari, — Sârbi, — Muscali, — Turci sau Evrei orientali.

Ađi, un fenomen în sens contrariũ, se îndeplinește: populațiunea de la gurile Dunărei, începe să abandone țara noastră, — grânarul lumiei, — comóra nesecată din care toate popóarele aũ venit rând pe rând să se imbogățescă.

Un reflux, dar, de populațiune are loc.

Și acest reflux smulge cu dânsul — aci stă erórea capitală a observatorului superficial, — tot ceea-ce țara acésta are mai vital mai energic, mai cutezător, lăsând în urma lui elementele slab, timorate, acelea cari

trăesc în virtutea mișcării primite și cari sunt incapabile de impulsione proprie.

Din acest punct de vedere,—și considerând chestiunea în generalitatea ei — fenomenul emigrațiunilor, care pe fie-care ȳi se accentuează, se dovedesce a fi o calamitate publică, ale cărei rezultate nu se pot compara de cât cu catastrofele, cari distrug orașele și ucid populațiunĭ întregi, — ca aceea din Martinica, ca inundațiile din Murcia etc. etc.

Ori-ce val de emigrațiune, smulgând dar cu sine o parte a populațiunei țerei, diminuează forțele ei de producțiune și reduce chiar puterea ei politica, — nu numai vitalitatea ei economica.

Și vice-versa, ori-ce val de imigrațiune infusază un sânge nou, o vigoare nouă țarei, pentru că noi albine se adaugă stupului, noi forțe de producțiune acced Economiei noastre naționale,—puterea morală, puterea politica a Statului însăși se măresce.

Ei! da — dacă, — cum cred unii, — emigrațiunea ar ridica pléva, dacă emigrațiunea nu ar purta de cât asupra parasitelor — adică asupra trântorilor cari trăesc din mierea albinelor, — cari deciméază fără compensațiune venitul național, — emigrațiunea ar fi un bine, ea ar constitui o e-

purațiune a organismului social; — dar, din nenorocire, este un fenomen social constant — o veritate fundamentală — că netotul nu se expatriază!

Pentru a avea curagiul să înfrunți mări și țări, să dai pept cu necunoscutul, trebuie să fi: inzestrat cu un caracter puțin comun, trebuie să ai o energie salbatică, trebuie să fii armat cu talente și cunoștințe excepționale, trebuie, într'un cuvânt, să fii om și jumătate; — și acesta mai ales atunci când ai de gând să te duci într'o țară unde nu sunt de cât *ómeni întregi*, unde lupta pentru existență a atins maximum ei de acerbie, unde pentru a avea o bucată de pâine și un loc sub sóre, — trebuie să lupți cu o energie și cu un curaj, iú cel puțin tot atât de selbatic ca și al lor.

Numai elementele de elită emigră!

Acest fenomen explică pentru-ce popórele cari s'au format prin imigrațiuni au stat și staú, în fruntea lumii civilizate; pe când, din contră, popórele autochtone — originare — au înțelenit, s'au cristalisat.

Luați, ca exemplu de erí, Anglia.

«Pozițiunea geografică a Engliterei — ne spune J. Marshall, Profesor de Economie politică la Cambridge, a făcut ca ea să fie

populată de membrii cei mai viguroși ai raselor celor mai vigurose a Europei moderne; un procedeu de selecțiune naturală aduse la malurile ei membrii fie-căruï val emigratoriū succesiv, *carï avusese cea mai mare îndrăsnélă și încredere în ei însăși*.

Luați, astă-đi, America de Nord; — Nu există popor în lume mai puternic, mai energic, de cât poporul american, pentru că el este un popor de selecțiune a tuturor raselor din Univers; în ea 'și-au dat întâlnire elementele de elită a tuturilor popórelor.

Iată, dar, din ce punct de vedere trebuie să considerăm fenomenul social, grav între toate, al curentului de emigrațiuni, ce cu atâta putere bântue popularitatea țerei noastre).

) Din „Cron ca“ 11 An,ust 1902.

II

Fiind constant, precum am dovedit în articolul nostru precedent, că emigrațiunile, în general, rădică din țară elementele cele mai bune—să examinăm acum, dacă și emigrațiunile, ce au loc din România, au același caracter, dacă, într'adevăr, numai elementele cele bune emigră, iar cele rele rămân.

În această privință, avem nu numai dovada materială a faptului, dar avem confirmarea patentă, solemnă de către d-l Prim-ministru însuși.

Dovada materială ne-o dă procedura, ce se urmăzează de administrațiunea română, pentru liberarea pașapórtelor, zise de emigrațiune.

Nu se liberéza nici un pașaport de emigrațiune, dacă emigrantul nu justifică că satisface condițiunile cerute de țara unde el voesce să emigreze, de ex. de Statele-Únite ale Americéi.

Orî, prima din aceste condițiuni este ca

să aî o meserie—și că să aî mijlóce de trai— proprii ; într'alte cuvinte, ca nu ești o sarcină pentru noua ta patrie, *ci un factor util*.

Celor-l'alți, netrebnicilor, trântorilor, parasitelor, nici nu li se dă voe să emigreze, nici nu li se liberéză pașapórt, —pe aceștia 'i reținem, siliți, pentru că nu-i primesce nimeni și nicăeri.

Și atunci, când am făcut imprudența—culmea contradicțiunilor sociale—sa'i lăsăm să plece, sperând că ne vom scăpa de ei, am fost nevoiți încă să plătim cheltuelile repatrierei lor ; adică nu era de ajuns că ei trăiau aci, în țară, în socotéla și din sudórea noastră, dar ei aũ și voiajat tot pe spesele noastre !

«Calamitatea din 1899, a zis d. Prim-ministru la Viena (*Vaterland*), a provocat emigrațiunile Evreilor. Noi i-am lasat să plece. Dar unde miile de emigranți au fost reținuți și de unde ne-aũ fost înapoiați ? de la Viena și Budapesta. Statul nostru a trebuit să plătescă cheltuelile de repatriere».

«În anul precedent, a zis încă tot d-sa (*Frankfurter Zeitung*), aũ venit Sioniști și aũ organizat mari emigrațiuni ; cântând și plângând,—in mirarea Românilor, acești ómenî aũ emigrat, dar pe tăcute ei s'au

înapoiat. Nimeni nu a voit să'î lase a trece granițele, *pentru-că ei erau absolut fără mijlóce*».

Iată dar dovada că săracii, ómenii fără mijlóce, cerșetorii, etc. rămân în țară, voind sau nevoind noi, de óre-ce nimeni nu 'i primesce, pe când ómenii utili și harnici sunt singuri autorisați, de noi înșine, să emigre, și sunt singuri pretutindenii primiți.

O eróre capitală, ce în general Ómenii noștri de Stat și publiciștii noștri — chiar cei mai de sémă—fac, este că ei examină fenomenul emigrațiunilor din România din punct de vedere subiectiv și adesea superficial.

Mai toți cred că emigranții sunt numai Evrei.

Și atunci unii—naționalisti până la șovinism—se bucură că scapă țara de densii, că în fine România se epurază.

Alții cred că Evreii sunt prin natura lor un popor migratoriú, că fenomenul actual al emigrațiunilor este tot atât de natural, cum este și răsăritul și apusul sórelui—cum este și revoluțiunea pământului în jurul sórelui, *pe care ei 'l au și anunțat cu 10—15 ani mai 'nainte!*—și ei se bu-

cuiă «atât pentru Evreii cari plécă, cât mai cu sémă pentru cei cari rămân» (v. G. Panu, *chestia evreiască*).

Ambele aceste puncte de vedere sunt însa complet eronate.

Da, este adevărat ca emigră și Evrei și emigra foarte mulți.

Dar este însa tot atât de adevărat că emigră și *ómenî* de alte naționalități și confesiuni; emigră Germani, Italieni, Greci, Sèrbi, Bulgari etc. și *emigră chiar Români*.

Fenomenul emigrațiunei nu trebuie dar considerat din punct de vedere subiectiv, —nici al observatorului, nici al emigran-tului; ci din punct de vedere general—și obiectiv.

Trebuie dar să ne întrebăm, în primul loc, dacă emigrațiunea în sine este un bine, —sau dacă interesul general încercă vreri-o perdere din faptul ei?

Și numai în al doilea loc, să cercetăm cari sunt elementele ce emigră, și dacă selecțiunea, ce emigrațiunea face pôte cauza veri-un prejudiciu Națiunei, sau a 'i aduce veri-o ameliorațiune?

Așa pusă chestiunea am dovedit că emigrațiunile, în general, sunt un rău social și național, că emigrând numai elementele cele mai tari și mai harnice, orga-

nismul social se slăbește—el devine inferior în lupta grea pentru existență.

Că, în special, cu privire la emigrațiunile ce au loc acum din România nu emigră numai Evreii ci și creștinii—ba chiar și Români;—prin urmare—orî-care ar fi sentimentele noastre—simpatiile sau antipatiile noastre de rasă sau de religie,—ele trebuie să ne îngrijorească în cel mai înalt grad.

Este vorba aci nu numai de rangul nostru social—rang care se determină—nu atât după întinderea teritorială—cât după numărul populațiunei unei țeri,—dar chiar de viața noastră.

Aceste emigrațiuni sunt un simptom premergător—al unei stări de decrepitudine; ele sunt o dovadă, că viața în condițiunile actuale,—sociale, economice sau politice,—nu mai poate continua, căci dacă aceste condițiuni ar fi propice,—de sigur,—nimeni nu ar mai căuta aiurea, cu atâtea sacrificii, o alta;—acesta este un adevăr evident,

Este dar un vierme care róde la rădăcină batrânul stejar de la Dunăre;—trebuie să'l descoperim, cu ori-ce preț, trebuie să'l ucidem dacă voim să nu vedem Statul român prăvălindu-se în neant.

Aparențele, superficialitatea, judecata

preconcepută, lenea de a aprofunda un lucru etc., — defecte inerente, din nenorocire popóarele din climatele prea calde, — țin adesea ori loc de judecată dréptă, de concept sigur al unei idei, al unui lucru.

Așa, de ex. pentru-că *nu vedem* de cât Evrei cari emigréză, — și 'i vedem pentru că ei sunt supuși români și nu pot emigra de cât cu pașapóрте române, — ne închipuim că numai ei emigréză; nu ținem însă sémă de toți supuși străini, cari pentru a părăsi țara, nu aũ nevoie de pașapóрте romênesci.

Orí aceștia erau, acum doui-trei ani, peste 200 000. Câți aũ mai rămas ?

Tot ast-fel, pentru că emigranții cari aũ plecat cu surle și cu trâmbețe, «plângând și râdênd», erau goi, desculți, nemâncăți, etc., credem că, în general, emigranții sunt lepra societăței: deci plecarea lor constituie un bine social; însă, în fapt, emigranții sunt elementele cele mai harnice și bogate, sunt albinele cari părăsesc stupul României pentru a merge să roiască în America saũ aiurea.

A inchide ochii în fața primejdiei nu ne ajută la nimic; — este a deserta datoria noastră.

Trebue din contră să o privim în față;

să cercetăm` cauzele ei și să purtăm urgent leacul—până póte mai este timp.

Situațiunea nóstră politică,—dar mai ales situațiunea nóstră socială, economică și financiară sunt suprem îngrijorante.

Acum incumbă medicului social datoria de a`și astâmpăra bătăile inimei și de a tăia cu scalpelul său, în carne viue,—pentru a conjura cangrena ce amenință întreg organismul ¹⁾).

1) Din „Cronica“ 13 August 1902.

Comitas Gentium

COMITAS GENTIUM

Intervențiunea Statelor-Unite,—insolită și neașteptată,—în afacerile noastre interioare, a rădicat o adevărată furtună, nu numai în presa română, dar și în presa mondială.

Unele ziare, deși simpatisază cu modul de a vedea al Notei americane, cu toate acestea, resping și combat această intervențiune în numele doctrinei fundamentale, a politicei americane însăși, — a doctrinei lui Monroe: *America a Americanilor*,— ceea-ce prin *a contrario* ar putea prea bine însemna: și *Europa a Europeanilor*!

Altele,—ziarele philosemite și româno-phobe,—aprobă fără rezervă această Notă și se aliniază de partea Statelor-Unite contra României.

Pentru a ne da bine séma de importanța și de fondul acestei intervențiuni; trebuie să o considerăm în sine și numai pentru sine, adică desbrăcată de orice considerațiuni subiective,—de antipatiile și

simpatiile noastre personale, deci în mod cu totul obiectiv.

Orî, pentru a putea face acest examen, trebuie să distingem și să ne punem dintr'un întreit punct de vedere :

Din punct de vedere al *Dreptului Ginșilor scris*, adică al Tractatelor internaționale; ce lîgă efectiv România de cele l'alte State.

Din punct de vedere *intern*, al *Interesului nostru național*, și

În fine, din punctul de vedere al *Opiniunii publice mondiale*, al acestui Tribunal suprem înaintea căruia toate popóarele mari și mici sunt ađi trase, în virtutea unui principiu superior, care domină și guverná toate acțiunile noastre și care este însuși principiul de viață al familiei umane, al împreunei conviețuirî a tuturor popórelor pe acest glob : *Comitas Gentium*.

Din punct de vedere al Dreptului internațional—al Tractatelor—este învederat că această Notă va fi și va rămânea o lovitură de sabie dată în apă.

România a executat cu fidelitate și *literal*,—nici mai mult, nici mai puțin,—tóte obligațiunile ce i s'aú impus, fie pe față, prin Tractatul de la Berlin, fie pe dos, de

preinșii noștri amici și protectori, de Principele de Bismark, după cum reese dintr'un important articol al bătrânului ziar vienez, *das Vaterland*—adică am rescumpărat faimosul drum de fier Strussberg pe prețul ce ni s'a impus.

Ea a modificat, într'adevăr, principiul înscris în Constituțiunea din 1866 (art. 7); ea a desființat diferența de credințe religioase între streini: ați toți streinii sunt supuși aceluiași regim legal;—*ați nu mai există*, precum am dovedit'o, în studiile noastre precedente, o *chestiune evreiască* specifică, pentru că nu mai există streini creștini și streini necreștini, ci numai *streini*, —de oricare credință.

Ba, — precum am spus'o deja, — streinii necreștini, în special Evreii, de a căror sortă, numai se preocupă Ministrul de Externe al Statelor-Unite, d. Hay, sunt la noi mai favorizați de cât streinii creștini, —fie din punct de vedere al obținerii naturalizațiunei, fie chiar din acela al tratamentului general,—fapt pe care nimeni nu îl va putea contesta.

Ast-fel, am dovedit, că s'aŭ naturalizat cu dispensă de stagiū mai mulți avocați isdrailiți, marfă de care din nenorocire aveam prea multă, avem pletoră, — avem

chiar un proletariat avocățesc,—și s'a respins naturalizațiunea unor mari capitaliști industriași, agricultori creștini.

Mare parte din legile făcute contra streinilor nu se aplică, de asemeni, Evreilor, ziși pământeni sau supuși români; în special nu li se aplică faimósa lege a meseriilor, acest spectru hidos, chemat numai a turbura bunele noastre raporturi internaționale și a vătăma, fără folos, bunul nostru renume în lumea civilisată, căci acest monstru,—născut-mort — nu se va aplica nici-odată, cu toate Regulamentele și circulațiile ce se vor mai face sub presiunea mulțimei deșănțate.

Prin urmare, nici Europa, — Marile Puteri,—semnatare a Tractatului din Berlin, nici,—și mai puțin încă,—Statele-Unite ale Americii de Nord nu pot cere, nu au dreptul să ceară de la România mai mult de cât ea deja a făcut; atât i s'a cerut în 1879 atât ea a făcut; ea a modificat principiul diferenței de credințe religioase și atât tot.

Dacă însă această modificare este ori nu un pas înainte, așa cum voiau și sperau atunci dușmanii Románismului, un progres către ideia lor, acesta este o altă chestiune.

Am dovedit, aci chiar, că această inter-

vențiune silită a Europei ne-a constrâns să facem un pas *înapoi* și am adăogat că ori de câte ori Europa se va amesteca în afacerile noastre interioare, ea va găsi în Români un bloc compact și indivisibil, pentru a respinge orî-ce intervențiune streină care 'i va sili, pôte, să ia în ȳotriva streinilor mesuri și mai restrictive,—iar nu liberale.

Românul nu știe de frică, amenințarea din contră îl face dârj.

Acêsta să intre bine în mintea tuturor agitatorilor, tutulor dușmanilor României.

Tôte aceste reforme, pe cari Europa le reclamă ađi, România, le începuse încă din 1859, când ea a emancipat pe Armeni—și încetul cu încetul ea singură, călăuzită de propriile sale interese și sentimente, ar fi dat încă de mult o soluțiune favorabilă acestor chestiuni iritante, — însă de bună voie, iar nu silită.

Amestecul brutal al Europei în 1879, intervențiunea și intrigile Alianței isdrailite aũ înăsprit spiritele și ne-aũ silit să facem un gigantic pas înainte... în prăpastia ce dușmanii României și ai Românismului săpase sub picióarele noastre.

Trecutul dar să serve de lecție prezentului și viitorului!

Reforma regimului legal, la cari sunt su-
puși streinii în România trebuie, însă, să se
facă, nu pentru că Europa o cere, nu pen-
tru că Statele-Unite o reclamă, dar pentru
că ea ne este imperios și urgent impusă
de propriul nostru *Interes național*, pre-
cum am dovedit prin toate studiile mele
precedente.

România,—cu acest regim,—se sinucide,
se strangulează; ea opresce sângele gene-
ros să circule în vinele ei, sânge care ar
putea să o invioreze, să o scôtă din atro-
fia în care ea lăncezesce, pentru că ea im-
pedică să vină în țară forțele, talentele și
capitalurile străine, condamându-se însăși
la stagnațiune și la peire.

Din acest punct de vedere trebuie pusă
chestiunea și ori-cari ar fi presiunile din
afară, datoria piloților, cari conduc vasul
Statului, este de a rămânea cu sânge rece
și a nu pierde un moment din vedere,—
în mijlocul furtunei pasiunilor deslănțuite,
—steaua călăuzitoare: *Interesul superm și
permanent al Națiunei.*

Resentimentele noastre contra interven-
țiunilor din afară nu trebuie să ne siléscă
a uita că ori-ce pas înapoi ne vatămă în-
tâiū, noua înșine.

Nu este dar nevoie de intervenția Ame-

ricei pentru ca România să modifice un regim baroc, barbar, care nu există în nici o țară din lume, — ci pur și simplu de a ne convinge noi înșine, că este propriul nostru interes de a o face, și de a o face cu o ȳ mai de vreme.

Or, acéstă gravă, importantă și între tóte dificilă și impopulară misiune, am a-sumat'o noi.

De ani și de ani, ne silim să invederăm erórea politică și economică a acelor ce aũ acumulat aceste obstacole in drumul Națiunei.

Ora a sunat când națiunea însăși, con-vinsă de propria sa eróre, va sdrobi lan-țurile ce împedică libera ei evoluțiune, ce stânjenesce mișcările și sborul ei.

In fine, dacă din punct de vedere al Drep-tului Ginților *scris*, al Tractatelor — inter-vențiunea Statelor-Unite nu are nici o va-lóre juridică și nu va avea nici un efect practic; nu tot ast-fel este din punct de vedere al *Opiniunei publice mondiale*, a-cest suprem Tribunal inaintea căruia noi nu ne putem dispensa de a compare.

Pentru ce să ne-o ascundem ?

Popórele civilisate forméză adĩ o mare și singurá familie pe Glob ; ea și-a stabi-

lit genul ei de a fi și de a trăi, *Codul bunelor maniere*, care presidă la împreună lor conviețuire, acésta este ceea-ce forméază *Comitas Gentium*. Or, din acest punct de vedere și inaintea acestui Tribunal, procesul României este dinainte perdut.

Legislațiunea ei asupra streinilor, — așa cum un șovinism strimt, lipsit de orî-ce sentiment de justitie și de umanitate, desbrăcat de orî-ce *Ideal național*, a zămislit'o, în decursul ultimului pătrar al Secolului XIX. a făcut din România, — care altă dată era azilul tuturilor ugisiților din lume, țara liberală și tolerantă prin excelență din lumeă intrégă — a făcut dic, o țară absolut intolerantă, a singularizat'o în mijlocul tuturilor Statelor de pe Glob, scoțend'o afară din acésta *Comitas Gentium*, a silit'o să înfrîngă Principiile stabilite de *Codul bunelor maniere*, ce presidă ađi la împreună conviețuire a Popórelor civilisate.

Din acest punct de vedere dar, și fie că acésta Notă nu ar fi emanat de cât de la d. Hay, personal, de la un simplu filosof, iar nu de la Ministrul Primei Republici din lume, ea merită să fie luată in de-aprópe bágare de sémă.

Trebue să spunem Popóruului român a-

devărul și numai adevărul, ori cât de neplăcut ar fi el.

Iată în ce constă Patriotismul.

Șovinismul este șarlatanismul, pentru că el exaltă pasiunile populare, ascunde Națiunii adevărul și o conduce ast-fel — cu ochii închiși — în prăpastie, — la peire.

În contra acestui curent, am luptat și vom lupta în numele *Interesului permanent și suprem* al Națiunii.

Acest Interes exige ca România să reintre în marea familie a popórelor civilizate să adopte și să practice regulele ce *Comitas Gentium* a stabilit pentru lumea întregă, dacă ea voesce să nu se mai expună a fi considerată ca o națiune barbară și sêlbatică ¹⁾.

1) Din „Cronica“ 12 Septembrie 1902.

Nota americană

NOTA AMERICANA

Intervențiunea Americăi, în afacerile noastre, a stărnit în lumea întrégă o puternică furtună.

Părerile sunt împărțite.

Acea-ce este aprópe sigur este că printre Cabinetele europene, Cabinetul englez singur a aderat, la Nota americană; celelalte, — unele din simpatie pentru România, altele din antipatie pentru amestecul Americăi în trebile Europei, — nu se vor ralia la acéstă intervențiune, care va rămânea precum am zis deja, o lovitură de sabie dată în apă.

Eșecul diplomatic al Notei americane nu însămnă, însă, că chestiunea străinilor aflați în România este rezolvată și prin urmare închisă.

Nu, — să nu ne amăgim.

Acest proces rămâne încă pendent atât înaintea tribunalului opiniunei publice mon-

diale, cât și înaintea propriului nostru judecător : interesul național bine înțeles.

Printre acuatorii noștri cei mai înverșunați și cei mai bine documentați este marele organ parizian, *Le Temps*.

În două lungi colóne, în numărul său din 24 Septembrie, acest ziar tratéză *chestiunea streinilor* — și în special *chestiunea Evreilor*, în România.

În acest lung studiū, găsim multe afirmațiuni inexacte, cari nu pot trece în opinia publică fără a fi relevate și elucidate.

Ast-fel, de ex., *Le Temps* afirmă că așezarea Evreilor, în România, este concomitantă cu așezarea însăși a Națiunii române.

Fapt inexact, în sine,

Da, este probabil că, cu ocasiunea venirii Românilor în Dacia, a venit și un număr óre-care de Evrei.

Câți ? și pentru ce însă ?

Se scie că în tóte răsbóele ce Romaniă aū purtat, Evrei erau inseparabili.

Un număr óre-care de Evrei urmaū legiunile romane pentru a continua, în lagăr, meseria lor de usură ; ei nu încetaū să

împrumute și să speculeze tinerimea romană, chiar sub arme!

Alții urmau aceste legiuni pentru a cumpăra de la soldați spoliile luate de ei de la inamici, în scop de a le trafica în urmă.

De unde, dar, se poate deduce că și în Dacia un stol de asemeni pasări hrăpitoare au urmat bravelor legiuni romane.

Dar atâta tot; și este mai mult de cât probabil că cu retragerea legiunilor romane din Dacia de către Aurelian, și acest stol, — întocmai ca corbii cari urmăresc armatele în timp de război, — au urmat și ei legiunile romane în Moesia —, așa în cât, din această epocă, nu există nici o urmă de Evreu în țările române: — nici o urmă nu există, într'adevăr, în Istorie de veri-o așezare în mase a Evreilor în Dacia — în aceste răstimpuri.

Ei nu au început a veni în mase în țările române, de cât târziu — către secolul XIII—XIV, când persecuțiunea contra lor a atins maximul ei de intensitate și de cruzime, în Occident: în Spania și în Franca.

Atunci au venit aici câte-va sute de familii, — așa zișii Evreii *spanioli*, — în deobște stimați și cari nu au nimic de aface cu Evreii ziși *leșești*; — aceștia ne-au venit

la finele secolului XVIII, și mai ales în secolul XIX. când ei au fost alungați în mase compacte din Polonia și din Rusia, și ei au venit pentru că numai aici, ei găseau pacea și liniștea.

O altă inexactitudine constă în afirmațiunea că boerii înșiși ar fi chemat, ori când, pe Evrei în țară, — că ei le-ar fi acordat chiar și *privilegiu*, cu condițiune de a întemeia orașe pe teritoriile lor depopulate.

Nu, — nimeni și nici odată nu a chemat pe Evrei în țările române.

Ei au venit — siliți sau de bună voe : siliți atunci când isgoniți din Rusia *din Polonia, din Turcia, chiar din Spania și din Franca, etc., ei nu au găsit *nicăeri* în lume un asil deschis de cât în România ; de bună-voe, când împrejurările economice li s'au părut mai prielnice aci de cât aiurea.

Dar nu numai că nimeni nu-î a chemat — ci din contră Istoria țărilor noastre este plină de ordine de expulsare—ordine pentru a căror revocare ei ingenuchi adesea au cădut.

Dacă dar era așa de rău, aici, dacă Evreii erau atât de persecutați aici — de ce

ei nu plecau, căci nimeni nu'i reținea, — de ce ei nu plecau, atunci mai ales, când ei erau amenințați a fi expulsați cu sila?

O altă inexactitudine stă în afirmațiunea că după «Unirea Principatelor sub regnul Principelui Carol de Hohenzollern, persecuțiunile au reînceput».

Mai întâi, nici odată în România Evreii — ca Evrei — din cauza credinței lor religioase — nu au fost persecutați

Cultul lor a fost tot-d'auna liber și pe când aiurea ereticii erau arși pe rug, ori măcelăriți în mod mișelesc noaptea, precum a fost St. Barthélémy în Franca, Evreii, la noi, puteau adora divinitățile lor, în cea mai perfectă liniște și pace.

Pe de altă parte, venirea în România a Principelui Carol de Hohenzollern, — în genere animat de sentimente liberale, — nu a avut nici o înrăurire asupra regimului la care sunt supuși streinii — și în special — Evreii, — în România.

Pentru ce să ocolim, însă, adevărul?

Românii, ca toate cele-l'alte națiuni au trebuit să se apere contra invasiunii semite, ei au voit să rămână Români în casa lor; precum au voit să rămână și Francezii, — Francezi, și încă Francezi numai

catolici, Germanii, — Germani ; — Rușii, — Ruși, etc.

De aceia în decurs de vécuri, ei au edictat dispozițiuni restrictive *nu numai contra Evreilor*, ci contra tutelor elementelor streine neasimilabile, în masa națiunii, cum erau de ex. Turcii, Armenii și chiar Muscalii, — deși de o credință cu noi.

În mai multe rânduri, — Românii, călăuziți de propriile lor sentimente și interese, au voit să îndulcăască acest regim, în înăsura diminuării primejdiei ce încurgea ideea de Românism însăși ; ast-fel în 1848 avu loc o mică încercare trecătoare de emancipațiune a Evreilor : un Evreu chiar fu Primarul Capitalei ; la 1864, din nou, legea comunală acordă Evreilor dreptul de alegători comunali, iar Codul civil, din 1864, permitea însăși naturalizarea lor — cea mare — prin legea individuală.

Din nenorocire, o mișcare, nechibzuită de strada, silui mâna legiuitorului constituant din 1866 și el edictă — *à son corps défendant* — acel faimos art. 7, din vechia Constituțiune, care a adus peirea noastră ; căci ostracismul lui, prohibițiunea lui absolută, — ca Evreii să ajungă veri-o odată la cetățenia română, — a dat privilegiu dușmanilor noștri, în 1879, să ridice capul,

să ne acuze de barbarie, de sălbăticie în plin secolul XIX și să facă pe Europa a ne sili să introducem în Constituțiunea noastră actualul art. 7, — tot atât de funest pentru noi ca și pentru Evrei.

El fu, într'adevăr, în mâinile noastre o armă cu două tăișuri :

Neputând să asimilăm pe Evrei străinilor creștini, — cari la noi se bucurau de un tratament favorabil, identic cu acela ce Francesii înșiși admiseseră pentru străini în Franca, — am fost siliți să asimilăm pe toți străinii, — de ori-ce rit sau credință religioasă, — Evreilor, înstreinându-ne și depărtând, ast-fel, toate elementele străine *asimilabile*, cari până atunci formaseră un contingent important în formațiunea națiunii române și care pe viitor puteau concura cu atât folos la dezvoltarea și propășirea noastră.

Dar, de ce nu am putut să asimilăm pe Evrei străinilor creștini? — acesta este ușor de înțeles și o înțeleg nu numai Românii, dar o înțeleg chiar Evreii, — stabiliți aci de veacuri și cari, într'adevăr, simpatizează și se solidarizează cu destinele poporului român.

Cum era posibil să acordăm cetățenia, — de o dată, — unor ómenii, cari eșau din

stepele Rusiei saũ din nisipurile Galiției, cari nu cunosceaũ limba nóstră, cari nu hrăneaũ nici o iubire de patria nóstră?

Adopțiunea, înfiarea exige, ca condițiune prealabilă, iubire și devotament reciproc, — și cum putea exista iubire și devotament pentru patria română, în inima unor ómenii ce abia tauncii pășise pragul casei nóstre?

Europa a înțeles acéști enormitate, — acéști monstruositate și ea nu a accedat la injonțiunile Alianței isdrailite.

Intervențiunea, însă, a acestei Alianțe și a Europei, în 1879, a avut, cu tóte acestea, pentru România și pentru Evrei, cele mai dezastróse urmări.

Ea a fost punctul de plecare al regimului eronat — și din punct de vedere național, și din punct de vedere economic — ce guvernă ađi pe stréini în România.

Din punct de vedere național, acest regim sporesce pe fie-care ăi numărul unei clase de ómenii, cari de drept, de fapt și cu inima stă afară din națiunea română, o împiedică să se asimileze, să se confunde într'ênsa, să se absórbă în ea și să dispară, precum a dispărut aiurea: ba, din contră, pe fie-care ăi, rëndul supușilor streini, deși îndêc de alte State, și oreste și pe

fie-care di independența și autonomia noastră internă este știrbită; — într'un cuvint, acest regim este un obstacol la desăvirșirea unității noastre naționale, el duce din ce în ce mai mult la diferențierea elementelor ce compun națiunea română, la imbucătățirea și împes tritărea acesteia, — fenomen social insolit, — combătut chiar din răsputeri aiurea: toate Statele tinđend la unificare, cu sila saă de voe.

Din punct de vedere economic, — precum am dovedit deja, — acest regim ne duce la sărăcie, — el înlătură saă alungă din România Capitalurile streine și forțele de producțiune, ce aiurea nu aă ce face și cari nouă atât ne lipsesc.

A venit — Români! — vremea să examinăm aceste chestiuni cu sânge rece; să le considerăm, nu din punct de vedere al simpatiilor, al antipatiilor ori al intereselor noastre personale și vremelnice, — ci din punct de vedere al interesului general al patriei, singurul permanent și neperitor.

O altă inexactitudine constă în afirmațiunea, gravă între toate, că de óre-ce în virtutea Tractatului din Berlin. zice «*Le Temps*», nu se putea legifera contra unei colectivități religioase, s'a elaborat o serie

de legi contra streinilor și s'aũ aplicat și Evreilor».

Din moment ce am fost nevoiți, pentru a șterge ori-ce diferență de credințe religioase între streini, să asimilăm pe toți streinii, Evreilor — *carī în tot-d'auna aũ fost considerați și tratați ca streini în România* — este invederat că toate legile făcute contra și asupra streinilor se aplicaũ și Evreilor, — streini prin excelență; din acest moment a încetat însă de a mai exista în România o chestiune evreească.

În zadar, dușmani: României se căsnesc să o reînvie; ei inșiși aũ înmormântat-o în 1879!

Sinceritatea ne obligă totuși, să recunoșcem că, la început, în spiritul inițiatorilor acestui rețim, legile ce'l constituesc nu eraũ, în fapt, de cât legi de defensă națională contra Evreilor, — de unde pornea și primejdia pentru naționalitatea noastră.

Puțin câte puțin, însă, acest spirit s'a alterat și, ađi, am ajuns la acest spectacol, — cel puțin curios, — că unele legi contra streinilor se aplică la toți streinii creștini, — pe carī noi în tot-d'auna «i-am bine primit și-ı am chemat chiar», cum recunoscea însuși I. C. Brătianu în Constitu-

anta din 1866, — și nu se aplică Evreilor, în pofida și în contra cărora, în aparență, ele au fost făcute.

Ast-fel, de exemplu, este și faimósa lege a meserilor: Evreii, — fiind supuși români — adică neaparținând nici unei naționalități streine, neavând nici o patrie, depinzând forțamente de Statul Român, — nu cad sub previsionsile art. 4 din lege; — pe când, din contră, acestea se aplică la toți cei-l'alți streini, de orice credință și naționalitate.

Iată unde a condus perversiunea ideilor de drept și de morală. răsturnarea principiilor pe cari este aședată ordinea socială modernă, — perversiune și răsturnare la care însă Europa ne-a împins.

Din excesul reului isvorasce binele, dice un bătrân proverb francez.

Póte că Nota d-lui Hay, — póte că opiniunea publică a lumii întregi, — póte că discuțiunea acestor chestiuni înaintea tribunalului opiniunii publice mondiale, ne va sili pe noi înșine să le cercetăm mai de aproape și cu mai multă băgare de sémă și să le dăm o soluțiune conformă, cu timpul, cu ideile moderne și cu intere-

sele României, bine înțelese și matur chibzuite.

Nu voim să ne atribuim un succes ușor, dar, am putea să rememorăm acelor ce au uitat, că sunt ani și ani, — că chiar acum câte-va luni, în aceste colone — într'o serie întrégă de studii — am prevădit exploziunea de resentimente contra noastră, a lumii întregi și am ținut că este mai bine să facem noi înșine aceste reforme, de bună-voe, în pace și linisce — în măsura interesului nostru național — de cât siliți.

Glasul nostru s'a pierdut în pustiū. Alte chestiuni mai grave preocupă pe politicianii noștri: *scólă tu să șeđ eū!* este mai important de cât salvardarea intereselor permanente ale Țărei, de cât bunul renume al României în lume.

Ce timpuri! Ce moravuri!

Timpul, însă, cari schimbă toate — să sperăm că le va schimba și pe ele ¹⁾.

1) Din „Cronica“, 18 Septembrie 1902.

Doctrina lui Monroe în România

Doctrina lui Monroe în România

Onor d. Victor Antonescu, în două lungi și foarte documentate articole arătate în *L'Indépendance Roumaine*, din 18 și 19 Septembrie curent, se silește să stabiléscă că, între celebra formula dată de Presidentul Monroë politicei externe a Statelor-Unite și între politica efectiv urmată de acestea, este o gravă contra dicțiune.

Că într'adevăr, Statele-Unite apară cu gelosie de orî-ce amestec european continentul american, ceea-ce pe ele nu le împedică de a se amesteca în afacerile europene,—dovadă blestemata lor de *Notă*,—care atât turmentă ađi spiritul în Europa,—inculsiv pe acela al d-lui Victor Antonescu.

Că chiar la ei acasă, acești celebri filantropi,—acești umanitari... la vecini!—sunt de o lăcomie și de o cruzime sêlbatică,—dovadă, đice d. Antonescu starea negrilor lor, dovadă chiar starea Evreilor lor!

Nu ne îndoim că critica, întemeiată și documentată,—pe care onor. d Victor Antonescu o face Politiceii d-lor Roosevelt și Hay,—cărora ea va fi de sigur foarte sensibilă,—va avea un mare resunet în Europa și... în America.

Din nenorocire, efectul ei *extern* nu rezolvă chestiunea *internă* a streinilor aflați în România.

Rusia a semnat Tratatul din Berlin, alături cu cele-lalte șase mari Puteri, dar ea n'a admis încă nici până azi principiul ce ea, împreună cu ele, ne-a impus, nouă —de a desființa ori-ce diferență de credințe religioase între streini.

Și azi, Evreii continuă în Rusia a fi prigoniți, maltratați, schingiuiți, ori expulzați în mase, parcați în anumite guvernăminte, ca altă dată în *Gheto*, fără ca nimeni, dintre toți acei ce țipă în potrivea micii Români, să ridice glasul contra regimului barbar — necunoscut chiar veri o dată în blânda Românie.

Și azi, Americanii, continuă a lyncha, sfișind în bucăți sau ardându-i de viu, cu pompă și ostentație chiar, dând adevărate reprezentațiuni teatrale, — pe bieții negrii pentru fapte, de multe ori, minore; și cu

tóte acestea nimeni nu ridică glasul în favórea acestora.

Și adă. rěsbóe nedrepte, cum fu rěsboiul din Sud—America, mai aú loc,—și Europa—America, lumea intrégă asistă cu brațele încrucișate la măcelul, la desființarea unei micí, dar brave între brave națiuni. Impărații și Popóarele se înclină cu respect în fața învingătorului și adastă cu nerăbdare momentul oportun ca să între și ei, pe urma lui, în casa celui invins—dór vor putea, și ei, jactmăni câte ceva!

Ei da, iată rostul, iată hidosul rost al lumii!

De aceea cei vechi ziceaú: *quod licet jovi, non licet bovi*!

Aceste abusuri, aceste tágade de dreptate sunt permise celor mari și tari;—cei micí și slabi sunt nevoiți de multe ori — cu inima strânsă—cu umerul încleștat, să îndure și să sufere—voința și chiar capriciul altor țări; fabula *lupul și mielul* sunt imagina viue a raporturilor dintre popóre; ca și dintre individe,

Dacă critica pe care onor d. Victor Antonescu a făcut'o politicéi mondiale a guvernului Statelor-Unite va avea, de sigur, un mare ecoú în lumea civilisată, obser-

vațiunile ce urmăză aũ un obiectiv mult mai modest și mai restrâns, ambițiunea mea constă pur și simplu în a lămuri pe compatrioții mai asupra unui singur punct.

Ce se înțelege, în America, prin celebra formulă : *America a Americanilor*, și pe care d. Victor Antonescu, nu 'l-a deslușit, de și el forma după titlul lor obiectul gravelor sale studii.

Pentru a răspunde, trebuie să scim mai întâiũ cine sunt Americanii ?

În principii și în regulă generală sunt Americani ori-ce locuitori stabiliți de mai mult de cinci ani în America și cari aũ declarat înaintea unei Curți de justiție, dintr'un Stat ôre-care, al Uniunii, voința lor că doresc să devină cetățeni americani și că vor respecta Constituțiunea Statelor-Unite.

America prin urmare, adoptă pe toți acei cari voesc să o ia de patrie, fără distincțiune de religiune saũ de origină. Chinezii numai sunt actualmente excluși de la acest beneficiũ.

Grație acestui sistem, Statele-Unite aũ putut trece, în mai puțin de un secol, de la 6.000.000 locuitori la 60 000.000, devenind, ast-fel dintr'o minusculă colonie en-

gleză, perdută în Océnul american, una din cele mai mari Puteri din lume.

Grație acestui sistem, Statele-Unite au putut ajunge la această incomensurabilă și incompresibilă putere, cu toate eforturile bătrânei Europei, de a o limita sau comprima.

Grație acestui sistem, Statele-Unite pășesc—și vor păși încă și mai repede, cu toată critica onor. d. Victor Antonescu — pe calea civilizațiunei—așa cum ele—și cu ele lumea întrégă—o înțeleg,—dictând lumii legi și constrângend'o să se supună chiar capriciilor lor.

Ce fu óre alt, celebrul trust al Océnului, pe care Morgan 'l visă într'o nópte— și a doua și 'l realizează ?

Impărății mari, ca Anglia, Germania, Francia etc., aũ trebuit să se supună voinei unui om,—capriciului unui simplu neguțător!

Dacă dar grație acestei politice, America a putut să ajungă în așa scurtă vreme la acest grad de putere, de supremație universală—este că de sigur în ea se ascunde alt-ceva de cât o *flagornărie*, — se ascunde de sigur un *misterios* mister.

Acest mister, trebuie să 'l desvăluim, cu ori-ce preț, trebuie să furăm secretul lui,

cum altă dată Prometeu a furat focul din cer.

Iată onor. d-le Antonescu, ce avea, între toate, important de făcut.

A ne îmbăta cu frase ca acestea! «să inceteze Statele-Unite a ne mai da lecțiuni...» este nu numai a nu spune nimic Poporului român, dar încă a'l deturna tocmai din calea unde el ar putea și ar trebui să învețe ceva;—zic *ar trebui*, căci nu se cade să uităm un moment că din nenorocire America este rivala și concurenta noastră pe piața europeană.

Ne importă în cel mai înalt grad să o studiem, să o cunoștem și mai mult încă să luăm lecțiuni de la ea—căci imprudența de a ignora atari lecțiuni, adesea popóarele o plătesc cu onórea, ba chiar cu viața lor.

Exemplul Franței, față cu Germania, este încă viu în mintea noastră a tuturor.

Tot așa desprețuiaă Francezii pe Germani—și au fost bătúți de aceștia!

Tot așa facem noi acum cu Americanii și suntem bătúți de ei pe toate piețele Europei, în fie-care zi, în fie-care moment: ea dictéză armatei noastre economice, ea fixéză prețul cerealelor noastre în propriile noastre porturi: o scădere de un cents la

New-York se repercută cu iuțela fulgerului,
în porturile noastre și face să scâlă cu
zece lei la kilă grânele noastre !

Nu disprețui pe inamicul tău, zice un
bătrân proverb german.

Nu disprețui onor. d-le Antonescu Re-
publica Statelor-Unite a Americii! ¹⁾

1) Din „Cronica“, 21 Septembrie 1902.

Hambemus reum confitentem

HABEMUS REUM CONFITENTEM

«Dacă România este iubitore de Evrei,— ast-fel precum d. Prim-Ministru o arată, —*cum se face*, dice Hugo Ganz, perfidul interviewer al ziarului *Frankfurter Zeitung*, că *Evreii fac apel la coreligionarii lor de peste graniță, invitându-i la o acțiune saă presiune contra României*».

Iată explicațiunea campaniei de calomnii ce, de câte-va luni, o parte din presa streină o aduce contra României: *habemus reum confitentem!*—avem mărturisirea vinovatului însuși.

România inumără dar dușmanî, nu numai în afară, ci și în lăuntru.

Pe cei d'intăi, îi cunoscem încă de mult, îi cunoscem de la congresul din Berlin, îi cunoscem dîn timpul campaniei ce ei aū dus contra recunôșterei *Independenței României*.

Și cu tôte afirmările lui Hugo Ganz «că nu există organe ale *Alianței Israelite* și

că acest centru al tuturor răutăților a fost *inventat* numai pentru a ridica de la început ori-ce credit criticăi obiective a stărei României», un fapt devine acum evident: concertul, înțelegerea, între unii Evrei din țară,—de sigur puțini, foarte puțini, căci nu putem fără injustiție acusa o întreagă populațiune de crima a câtor-va, cu acei din afară, pentru a face campanie comună contra României.

Dar, mai întâi, există ori nu o *Alianță Isdrailită* ?

Acéstă *Alianță*, s'a amestecat ea — ori când — în afacerile noastre ?

Pentru a dovedi acésta nu avem de cât să deschidem raportul din 17/29 August 1879, ce d. B. Boerescu, Ministrul Afacerilor Streine a României, — trimis în misiune extra-ordinară pe lângă Marile Puteri pentru a negocia recunóșterea *Independenței* noastre,—a înaintat colegilor sei din Bucuresci :

«La începutul șederei mele la Paris, le scrie d-sa, nici un membru al *Alianței Isdrailite* n'a venit să mă vadă: părea că 'și dăduseră cuvintul să mă evite; altminteri sciam că membrii sei prezenți la Paris se agitaū și căutau a contra-balansa

acțiunea mea. Am văzut cu toate acestea alți Isdrailiți însemnați din Paris, din lumea financiară și jurnalistică, cari nu făceau parte din Alianță. Aceștia se arătau foarte moderați, și pot dice foarte raționali, ori de câte-ori vorbeam cu dinșii despre coreligionarii lor de la noi. Nu tot astfel a fost cu două membri ai *Alianței*, amici și secretari intimi ai d-lui Crémieux, cari se hotărâseră, în fine, să vină să mă vadă. Ei combătura cu inverșunare sistemul meu; am putut să înțeleg că ei nu s'ar mulțumi nici cu categorii,—afară dacă numai prin ele s'ar emancipa de odată toți Evreii supuși români. Luând cecediū de la mine, ei îmi declarară, în fine, că e mai bine a lăsa lucrurile cum sunt, de câ a adera la sistemul meu. Acastă declarațiune a *representanților Alianței* este importantă: ea ne lasă a vedea mai bine ținta lor și procedările lor. E bine, conchide d. Boerescu ca noi Români să scim și să profităm de această revelațiune».

Iată dar dovada autentică a existenței *Alianței Isdrailite* și a amestecului ei — în afacerile noastre interioare.

În zadar, dar, Hugo Ganz tăgăduiește existența și acțiunea ei.

Aceia ce însă este extrem de grav este

că unii din Evreii din România nu au învățat încă nimic și nu au uitat încă nimic; ei nu s'au convins încă că atunci când este vorba de *Independența politică a României* — de înlăturarea amestecului influențelor streine, toți Românii fac un singur bloc indisolubil pentru a o apăra în contra dușmanilor din afară, ca și din lăuntru.

Mai mult încă, acești Evreii nu au înțeles încă că ori-ce tentativă de constringere a Românilor din partea streinătății a avut tot-deauna rezultate contrarii; că dacă la 1879, Europa, după stăruințele Alianței Israelite, nu se amesteca în afacerile noastre, România nu ar fi făcut acest imens pas înapoi pe care ea a fost silită să 'l facă prin art 7, ci din contră, încetul cu încetul, de buna voie, precum a făcut'o la 1864, ea ar fi netezit calea absorbțiunii tuturor elementelor streine, pe măsura asimilării lor cu Națiunea română.

În fine, precum am dis într-unul din articolele noastre precedente,—este o infamă calomnie contra *spiritului* de libertate și de toleranță a Poporului român, de a susține încă așî, că în România mai există o *chestiune specifică evreiască*, adică: că între străini se mai face, cum se făcea în-

inte de 1879, deosebire din cauza credinței lor religioase.

În România, nu mai există de cât Români—de orî-ce credință,—și streini,—iarăși de orî-ce credință.

Iată termenii problemei :

Alianța Isdrailită dar, organele ei, —bancherii ei,—ómenii ei politici nu aũ ce reclama de la România,—în favórea Evreilor

Evreii sunt supuși aceluiași regim legal, — fără nici o distincțiune, — ca și toți cel-l'alți streini.

Atât ne-a cerut Europa în 1879, atât i-am dat.

Procesul între România și Europa este închis: *chestiunea evreiască* este definitiv judecată ¹⁾.

¹⁾ Din „*Cronica*“, 2 August 1902.

Trădătorul !

TRĂDĂTORUL !

La granița de Nord a Moldovei exista, o dată, o mare Impărăție, — tare, bogată, strălucitoare ! Acéstă fu Regatul Poloniei.

Ea, împreună cu noi, nu o dată a pus piept în contra hordelor turcesci, ce amenințau creștinătatea.

Sabiei lui Sobieski, datoréză Viena salvarea ei : ea tăia cercul de fer și de foc ce Turcii trăsese ră împrejurul ei, — ea scăpă Imperiul Hamburgilor de rușinea dominațiunei turcesci.

Puterea ei se întindea departe : până în stepele Rusiei și până în inima Germaniei : Saxonia, perla, cetățuia germanismului, era provincie polonă, având de Rege pe Regele Polonilor.

Prin arte, litere, științe, Poloniă era odată în fruntea tuturor națiunilor.

Total, dar, concorda pentru a face din acest Imperiu — o împărăție durabilă, din acest popor — un popor mare și puternic.

Astă-zî Polonia nu mai există !

Pentru ce ?

Fi-va ôre pentru că Poloniî aû devenit mai puţin bravî, ca altă dată ?

Nu,—căci în tóte revoluţiunile ulterioare, în care acest neferice popor s'a ridicat contra asupritorilor sîi, — el a dovedit o vitalitate — o bravură — un dispreţ pentru mórte — fără sémân— în lume.

Când conducătoriî lui 'l aû convocat la arme, pentru a'sî recuceri independenţa perdută, ei s'aû sculat, cu femei şi copii, cu cóse şi cu topóre, ei au pus mâna pe tot ce aû găsit, spre a combate pentru sfânta lor cauză : Polonul nu scie ce este frica de mórte !

Fi-va ôre pentru că s'a stins în ei sentimentul de patriotism, iubirea de patrie, de limbă şi de datinele strămoşestî ?

Nu,—căci după mai mult de un veac de la desfiinţarea patriei lor, acest sentiment este atât de viû, atât de ardent, în stră-strănepoţii celor aserviţi, în cât tóte popórele ar putea să ia pildă şi învăţatură de la ei.

Când guvernul prusian voi, acum câte-va luni, să supriine limba polonă din şcole, micîi Poloni — neînpinşi de nimenî, — fără frică de stăpânitoriî şi asupritoriî

lor, — au refuzat să vorbească altă limba, de cât limba strămoșilor lor, — au cântat, în limba polonă, imnul libertății lor naționale, sub căutătura încruntată a guvernatorului prusian.

La amenințările lui Wilhelm II de la Marienburg, Poloniî au răspuns cu primirea sepulcrală de la Posen. Nici un Polon nu a eșit înaintea puternicului Impărat, — nici unul nu a arborat un steag în onoarea lui, — mai mult încă, toți au deschis prăvăliile tocmai pe când el intra în oraș și chiar în fața tribunei, unde el era sărbătorit de funcționarii săi.

Wilhelm II a fost învins de potriotismul cald, tenace și neperitor al Polonilor: el a fost silit să declare că limba, datinele și chiar sentimentele lor, pentru patria perduță, vor fi de aci înainte respectate.

De ce dar Polonia a perit ?

Pentru că în sênul ei, s'au găsit trădători !

Trădătorul este flara cea mai perfidă — el este laș și mișel.

El este laș, pentru că el te sapă în umbră, pe sub ascuns.

El se prefacă că te iubesc, că se jertfesc pentru tine, până ce 'ți fură încrederea — până ce te lęgă cot la cot — și

atunci..., atunci apare mișelul: lașul a dispărut, lăsându-te în prada dușmanului tău.

S'aŭ găsit, da, în nefericita Polonie—câți-va trădători!

Aceștia au ucis un popor—aŭ sdrobit o împărăție, aŭ lăsat ca trupul ei să fie tăiat în bucăți și împărțit de dușmanii și protivnicii ei.

Nici nu era nevoie de mulți: o lege nenorocită făcea ca unul singur, — un singur deputat din Dieta Regatului să se pótă opune la orî-ce lege nouă, la orî-ce modificare a constituțiunei și a legilor în vigoare, — unul singur avea dreptul de a opri mersul—sborul națiunei,—avea *dreptul de veto.*!

Era dar suficient Caterinei II a Rusiei saŭ lui Frederic II al Prusiei să cumpere unul saŭ doi deputați, pentru a fi stăpâni pe Dieta acestui popor.

Grație acestor trădători ai Patriei, Polonia a înțelenit pe loc; — pe când jur împrejurul ei lumea întreagă mergea —pe când dușmanii ei se inarmau, ridicau subsidii și armate noi — Poporul polon 'și perdea timpul în a convinge prin discursuri, în Parlament, pe *trădătorii* vânduți, dușmanilor lor.

Iată cum peri marea și frumoasa Polonie — această țară, acest popor — pe care lumea întreagă 'l plânge și pentru a căruia sôrtă nu este remediū: *între cetățenii din lăuntru și între dușmanii din afară s'a stabilit o înțelegere împotriva patriei*; s'au găsit Poloni, cari s'au înțeles, într'ascuns, cu dușmanul pentru a'și trăda patria!

Mobilul — atunci *ca și acum* — : bani și onoruri.

În mijlocul nostru s'a găsit ađi un Român — *un singur Român*, — care să întindă mâna streinilor din afară — dușmanilor noștri — și care să se înțelegă, cu ei, în potrivea țerei.

Numele lui nu trebuie nici scris, nu trebuie nici pronunțat.

El este același care a trădat pe C. A. Rosetti — pe I. C. Brătianu — pe Lascar Catargiu — pe P. P. Carp — țe toți amicii sei — rind pe rind, — el este nesățiosul de bani și de putere.

El este omul cel mai pervers și cel mai periculos în țara noastră.

El nu are nimic sacru, nu există nici o forță care să stâmpere poftele lui nesănătose.

Pentru a cuceri încrederea poporului

român, pentru a'l adormi asupra pericolului în care el 'l târesce, trădătorul se preface că l iubește — ca nu are altă grijă de cât ac ia a intereselor patriei.

Am greșit! iartă-mă! — clamă el; — eu sunt păcătosul, eu sunt ticălosul care am făcut legea din 1893! prin care străinii sunt excluși din școlile române — și de aci în colo, vârsând lacrimi de crocodil, el se face ecoul tuturor infamiilor și tuturor acușățiunilor, ce dușmanii noștri ne aruncă în cap.

Am greșit! repetă el, — *dar voi îndrepta!*; — *dați-mi puterea!* — zice el inamicilor noștri de peste graniță, — și voi șterge toate urmele greșalelor mele și chiar a greșalelor adversarilor mei.

Acest apel la streinătate, a fost înțeles *Frankfurter Zeitung*, din 11 Octombrie curent, ne aduce cruda dovadă, — dovada cea mai evidentă și irecusabilă, — a trădărei, — a înțelegerii dintre acest om nefast și dușmanii României.

Români! fiți atenți! — în mijlocul nostru este un trădător!

Sorta Poloniei ne așteaptă! ¹⁾.

1) Din *Cronica* 2 Octombrie 1903.

II

«Români, fiți atenți! — în mijlocul nostru este un trădător!» ziceam, terminând articolul nostru de ieri.

Ce ne-a îndrituit să credem că se poate găsi un român trădător de neam?

Ce dovadă—evidentă, irecusabilă—avem pentru a arunca asupra unui om prepusul —odios între toate—că între el și dușmanii nămului nostru există o înțelegere?

Acastă dovadă ne-a dat'o înșiși ei: o găsim într'un articol apărut în *Frankfurter Zeitung*, din 11 Octombrie curent, organul Alianței Isdrailite, în care celebrul Hugo Ganz și-a scurs prosa sa infamă și calomniosă, în care nu trece și—fără ca România să nu fie insultată și ponegrită, — în care—și chiar femeile române nu au fost cruțate.

Acastă dovadă o regăsim într'un alt articol din 9 Octombrie, publicat în *Les Débats* din Paris, de către unul dintre redac-

torii ziarului seu, *La Roumanie*, ambele eșind din oficina lui saŃ inspirate de el.

Și pentru a nu fi acuzați că încărcăm tabloul, — pentru a pune pe toți Românii în măsură să judece pe cel vinovat, reproducem aci *in extenso* articolul de mai sus din *Frankfurter Zeitung*, remânând ca în articolele noastre viitoare să le apropiem de acelea ce el publică în *La Roumanie* :

„România

„Vechii conservatori și Evreii români (!)

Bucurescă 8 Decembrie

«Cu tóta desaprobarea categorică pe care Nota circulara a Oficiului din Afară a Statelor-Unite a întâlnit în tóte câmpurile partidelor politice a țerei — și cu tóte diversele articole de protestațiune îndreptate contra ei de *L'Indépendance Roumaine*, care este organul guvernului pentru streinătate, nu mai rămâne nici o îndoială ca acéstă Notă a produs o mare impresiune atât asupra cercurilor guvernamentale cât și asupra celor opoziționale. *Pe când însă «L'Indépendance Roumaine» nu lasă nimic să se întrevadă și tótă înțelepciunea ei, cu privire la deslegarea chestiunei Evreilor români, consistă în propozițiunea că acéstă din urmă se va face de România, singură la timpul ei, pășește fóia dirigentă a opo-*

sițiunei vechi conservatōre cu proiecte exact formulate pentru deslegarea acestei chestiuni.

Articolele, referitōre la acēsta, apărute în *La Roumanie* au ca atare o importanță care trece peste însemnătatea unor declarațiuni de jurnal, *de ore-ce ele trebuesc raportate la încheerea comitetului executiv al partidului vechi—conservator, care acceptă în programul partidului o serie de concesiuni pentru populațiunea isdrailită indigenă. Ast-fel se va acorda Isdrailiților dreptul gratuit în școlile primare și în școlile de meserii; naturalisațiunea Isdrailiților va avea loc în o mai întinsă măsură și paragraful din legea de expulsare va fi ast-fel înțeles ca el să nu se mai aplice în viitor acelor indigeni cari nu au altă patrie, afară din România. Intru cât se atinge de egalitatea tuturilor locuitorilor țării cu privire la frecuentarea institutelor de învățămînt, deja P. Carp în 1893, ca ministru de Domenii, propusese un atare proiect de lege referitor la școlile de meserii și urmând exemplul lui, T. Ionescu, ca ministru de culte și instrucțiune publică, în cabinetul Catargi-Carp, reluase același principiu în proiectul de lege asupra învățămîntului primar. Din nenorocire aceste pro-*

iecte remaseră în minoritate, pentru că în afară de opozițiunea liberală și aripa vechilor conservatori, a majorității vechilor conservatori, și junimiștii votară în contra. La Roumanie mărturisește pe față erorea făcută atunci de către proprii săi conducători de atunci și această a ei recunoșcere are, în ori-ce cas, o mai mare valoare de cât cele-l'alte două concesiuni, deduse în proiect în favoarea Isdrailiților pământeni de către vechii conservatori.

«Căci prin faptul, că s'ar arata mai liberali la acordarea drepturilor cetățenești celor din urmă, nu s'ar schimba însă cu mult condițiunile de existență materială și de producțiune a marelor mase a populațiunei isdrailite, căci dobândirea diplomei de cetățen român, pe cale obicinuită, costă atât de mult, în cât micii meșteșugari nu ar putea ajunge până la ea. Tot de asemenea, dacă chiar Evreii pământeni nu ar mai putea fi expulzați ca cei-l'alți străini, situațiunea juridică a Evreilor pământeni față de Statul român nu ar fi de loc lămurită.

«Aci nu ar putea remedia, cu adevărat, de cât o lege, care, clar și categoric ar dice, că toți locuitorii României, născuți în țară și cari nu sunt în o legătură de supușenie cu verii-un Stat străin, să fie considerați ca cetățeni ai Sta-

tului și excluși de la aplicațiunea legilor făcute pentru străini.

Căci nu în recunoșterea egalității îndreptățirii la drepturile cetățenilor, dar în recunoșterea condițiunei juridice și drepturilor de a dobândi egal cu Români, este datorită imediată a tuturilor sforțărilor acelor ce caută deslegarea chestiunei Evreilor români.

Restul se va găsi de la sine».

Din cele ce preced rezulta dar :

Ca în România, după d. Take Ionescu și «*Franfurter Zeitung*», exista o chestiune evree—specifică, distinctă de acea privitoare la toți streinii aflători în România, decî o chestiune isvorând din diferența lor de credințe religioase.

Că partidul liberal, — adică guvernul — eludéza soluțiunea ei.

Că singurul partid care nu numai că se gîndesce la dînsa, dar care din contra a acceptat'o ca punct de program, este partidul vechi-conservator.

Că articolele d-lui *Take Ionescu*, din *la Roumanie*, aũ o gravitate extra-ordinară, pentru că ele sunt conforme cu inchierea comitetului executiv al acestui partid.

Că din aceste articole rezultă mărturi-

sirea *importantă între toate*, a greșelilor comise și promisiunea de a le îndrepta și adică: de a acorda mai multe naturalizațiuni evreilor, de a' i sustrage de la legea expulzarilor, și a le concede gratuitatea în școlile Statului.

Că toate aceste ameliorațiuni în condiția Evreilor de și importante, totuși ele nu satisfac pe amicii evreilor! — ei *cer o egală îndreptățire cu Români: o lege generală care să' i asimile Românilor.*

Că în fine, *singurul om* în România care este bine voitor Evreilor, care se gândesce la sôrta lor și la soluțiunea chestiunei lor este d. *Take Ionescu*: faimosul autor al faimoselor articole din *La Roumanie.*

Intr'ênsul pun eî totă nădejdea lor.

In eî pune însu-și el totă nădejdea, ca să ajungă la putere, pentru a realiza toate angajamentele luate, și toate făgăduelile date direct și indirect.

Iată prețul trădărei sale de neam:

Dați-mi puterea, dice el amicilor săi Evrei, și voi repara toate *greșelile* comise față de voi: vă voi da tot ce-mi cereți, vă voi da legea de asimilare, de «egala îndreptățire» cu Români la toate drepturile până acum rezervate numai pentru ei.

Și pentru a da o formulă și mai precisă

pentru a le arăta că el i-a'nțeleș, el a avut curagiul să țipe în mijlocul poporului celui mai tolerant din lume, — unde toate credințele din vechi și stravechi au fost îngăduite și protegiate, — că el va acorda Evreilor un fel de *Edict de Nantes*, adică tocmai legea de asimilare pe care *Frankfurter Zeitung* o cere.

Da, cuvintul — *Edict de Nantes* — a fost repede retractat în România; trădarea era pe față, ideia însă nu.

Frankfurter Zeitung din 11 Oct. și *Journal des Débats* din 9 Oct. dovedesc că el este pe deplin de acord cu dușmanii țerei din afară: Ideia unui fel de *Edict de Nantes* — prin care în Franța în urma persecuțiunilor protestanților și celebrei Sf. Barthélemy, toate culturile au fost tolerate, — a rămas însă.

Și acest apel la streini, gajul ce el le da, făgăduelile ce el le face 'și au în momentele actuale gravitatea și importanța lor excepțională.

Deja *Frankfurter Zeitung*, aliatul trădătorului, — acela care mijlocesce înțelegerea între el și dușmanii României, — ne-a avertizat că bancherii Evrei nu vor consolida împrumutul de 175 milioane, de cât

modificând legislațiunea noastră față de Evreii pământenii.

Ori, partidul liberal, atât prin ultimele sale declarațiuni, cât și prin cele anteriore făcute de d. Prim-ministru în interviewul său din *Vaterland* din Viena în Iulie trecut, a afirmat voința sa fermă de a nu aduce nici o modificare acestui regim.

Consolidarea împrumutului dar, crede acest trădător, va fi refuzată guvernului român; — el va fi deci silit să se retragă.

„Și de ore-ce numai eu, își dăce el, am promis această modificare, numai mie bancherii Evreii 'mi vor acorda această consolidare: Eū dar, voi fi chemat forțamente la putere, *envers et contre tout le monde*».

Iată cum acest om mic de suflet, care nu are nimic sacru, a cărui conștiință nu are nici o busolă, dă mâna cu dușmanii țerei, o calomniază, o arată ca fiind o țară intolerantă, ca persecutând pe Evreii din cauza credinței lor religioase,—fapt notoroiū mincinos, și pentru a ajunge la putere, pentru a putea să satisfacă setea lui bolnavă de a governa pe semenii săi,—el jertfesce toate interesele Némului și viitorul Țerei.

Acest om pervers este de sigur nefast Patriei¹⁾.

1) Din *Cronica*, 3 Octombrie 1902.

Duplicitate și anarhie

DUPlicitATE ȘI ANARCHIE

«*De mult timp eram acușați că isgonim pe Evrei, împiedecându-i să lucreze, afirmă autorul articolelor: Nota americană și d. Dim. Sturdza din La Roumanie.*

«Până la legea din Martie 1902, — (*asupra meseriilor*), — aceste acușațiuni nu puteau invoca de cât vorbe. D. D. Sturdza le-a procurat un document, — un document voluntar sau inconscient, puțin importantă.

Iată greșela sa. Iată crima sa.

«*Cuvântul crimă nu este prea mult*». (v. *La Roumanie* de Vineri 4 Oct. curent).

Nimeni nu este, mai autorisat de cât noi care să vorbescă în această chestiune.

Intr'adever, *încă de la 16 Februarie 1902*, în ajunul votării acestei legi, în articolul nostru intitulat *Strigoii*, dam strigătul de alarmă și ne ridicam cu voiciume în contra acestei legi.

«Din toate aceste puncte de vedere considerat, diceam atunci, proiectul de lege pentru organizarea meseriilor, aflat în discuțiunea Camerei, este *anti constituțional*; mai mult încă el este *anti-om*, căci el isbesce și stâlcesce personalitatea omului, în tot ceea-ce omul are mai sacru: în dreptul și libertatea absolută de a munci, ce o are orî-ce om numai prin faptul că el există; dreptul de a-și câștiga, în lupta grea pentru existență — *cum va putea și unde va putea* — pâinea lui și a copiilor lui.

«El încă este anti-constituțional, pentru că el înființează monopoluri de clasă, în favoare așa dișilor patroni, monopoluri desființate pentru trecut și oprite pentru viitor.

«In fine, supunénd pe streinî la condițiunea reciprocității, violam principiul înscris în art. 11 din Constituție și răsturnam cu totul tradițiunile liberale ale poporului român.

.....
 «Se va dice însă că acésta lege este cerută de interesați inșiși — de meșteșugari, deci ea isvorăște dintr'o necesitate publică.

«Pentru a răspunde, voi distinge:

«Dacă chiar am presupune că meșteșugarii români au reclamat o atare lege, to-

tuși, drepturile și libertățile înscrise în pactul nostru fundamental fiind un patrimoniu național, ele nu aparțin, în propriu, la nici o clasă socială, la nici un individ; prin urmare, puțin importă dacă meșteșugarii reclamă resturnarea lor; ei nu au dreptul să vorbească pentru națiunea română».

Ce făcea, în acest restimp, partidul vechiu-conservator? Ce făcea faimosul autor al articolelor din *La Roumanie*?

Ei atâtau poporul, provocau pe meșteșugari la revolte și sediiuni, îi conduceau prin agenții lor în Dealul Mitropoliei, pentru a reclama tocmai această măsură de intoleranță contra străinilor,—și în special și contra Evreilor,—li expunea, nevinovații, a fi stâlciți de copitele cailor ori a fi mutilați de săbiile jandarmilor—și de a suferi, în fine, luni și luni de zile închisore.. iar la urmă ei s'au prezentat înaintea justiției pentru a lua apărarea lor—adică tocmai apărarea acelor care provocaseră această lege, ce impuseseră cu pietre și bolovanii măsurile restrictive—*pe cari ei adă le califică de crimă!*

Acastă duplicitate este suprem revoltătoare!

Dar ei aveau jurnale, ei aũ fost în Cameră—ei aũ fost în Senat—pentru ce nu au ridicat glasul contra acestei dispozițiuni—ei cari, ađi, scriũ că ea este atât de fatală și de funestă țării—cã ea este o crimă și autorul ei un criminal?

Nu numai că ei nu aũ ȃis nici un cuvint, dar toți oratorii conservatori *atunci* afirmaũ acolițiilor lor, în toate întrunirile meșteșugarilor, că această lege este o lege de protecțiune a meșteșugarului român tocmai contra celor Evrei.

Ce, s'aũ uitat ore faimósele întruniri ȃilnice ce d. *Brătescu*, corifeul partidului, conservator—candidatul lui oficial la scaunul de deputat de Ifov,—provoca în fiecare ȃi și se declara în permanență—ca altă dată Jacobinii din 1793—pentru a impune guvernului această lege draconiană și în care se fulmina numai contra Evreilor?

Ce, s'aũ uitat ore amenințările aceluiăș d. *Brătescu* și agenților conservatori, că vor dărîma sinagogile Evreilor—dacă ei vor continua a se întruni în ele pentru a protesta contra acestei legi?

Ori-ce om de bună credință va recunósce că o atare conduită constituie nu numai o trădare naționala dar și o infamie;

Pe de o parte împingî, silescî guvernul țerei ca să facă o lege ce'l expune la oprobriul public și ridică lumea întrégă în contra Patriei tale—și pe de altă parte, tot tu ești acela care țipi că de ce el a făcut'o.

Numai un om, ca autorul articolelor din *La Roumanie*, este în stare să jongleze cu morala, cu probitatea, cu conștiința, cu logica, precum el o face.

Din fericire țara 'l conósce ; țara scie ce el vrea !

Gură de om

Gură de căine

Cere pâine !

El cere puterea ! El o cere însă de la dușmanii noștri sciind că țara nu i'o va mai da nici odată.

Da, guvernul liberal și în special d. Prim-Ministru aŭ comis o gravă eróre, când aŭ dat ascultare unor iresponsabili și inconsciî de marile interese ale țerei, de principiile de drept public și de drept, — de conveniență internațională, ce leagă România de cele-l'alte State, pentru a face o lege odiósă, stupidă, inaplicabilă, inutilă și care pune în joc tóte aceste mari interese și principii.

Da, guvernul liberal și d. Prim-Ministru
 aŭ comis și comit erórea de a sta de vorbă
 cu asemeni ómeni, de a le promite sub
 presiunea temerei de scandal, de revolte
 de stradă, tot ceea-ce aceștia 'i cer, în loc
 să le opună rezistența demnă, care singura
 convine guvernului, el care are răspunde-
 rea destinelor acesteia.

Este într'adevăr pentru toți ómenii de or-
 din un spectacol intristător un semn indubi-
 tabil de *anarchie*,—de lipsă de guvernemint
 și de autoritate,—de a vedea pe miniștrii
 țării primind, rând pe rând, pe același in-
 divid ce se dă de organul opiniunii pu-
 blice,—a lua consiliile lui și a'i da promi-
 siuni cu cari el exploatăză credulitatea că-
 tor-va naivi — muritorii de fóme — în pro-
 fitul tocmai al acelor ce mâine vor critica
 mesurile ce ei indirect, pe sub ascuns,
 prin agent fac-totum, aŭ plănuit.

Dacă din partea acestora este o infamie,
 o politică bizantină, din partea guvernului
 este o greșală și mai mare, este o deșeanță
 din misiunea lui de a governa.

Un guvern ajuns la acest punct, când el
 face legi rele, pe cari el le scie vătămătóre
 țereii, pe cari el însuși nu le aplică, precum
 este cazul legii meseriilor, dă o dovadă

catégorică de lipsa lui de autoritate morală
de lipsa lui de curagiū de a governa.

Nu, misiunea guvernului stă în a governa
masele, iar nu a fi guvernat de ele. 1)

1) Din *Cronica* 5 Octombrie 1902.

Evreii în România

EVREIÎ IN ROMÂNIA

Chestiunea Evreilor, aflătorî în România, a intrat într'o nouă fasă.

Împusă atențiunei năstre prin emigrațiunile sgomotóse și ostentatorii a Evreilor de acum douî-trei anî, de discuțiunile urmate în jurul interviewurilor d-luî Prim-Ministru, de Nota americană și de apreciațiunile ce ele aũ deșteptat în presa mondială ca și într'a năstră,—acéstă chestiune pare acum a deveni și mai urgentă, a exige o soluțiune imediată.

Trebue sã recunóscem, însă, că nu există o chestiune mai odióasă și mai oțiósă de cât *chestiunea evreiască*.

Đic că ea este odióasă pentru că ea repausă pe cea mai infamă calomnie—căci ea isvorásce din alterarea adevărului celui mai evident, celui mai patent, și

Đic oțiósă, căci ori cât ne vom învinti împrejurul ei, nu vom putea afla o soluție; neantul nu se póte deslega !

Nu există în România, am spus-o în ne-numerate rânduri ¹⁾ *o chestie evreiască specifică*, nici specială, nici economică nici chiar politică.

Nu există o asemenea chestiune *specifică*, pentru că nu există *causa ei, generatoare* : nu există *diferința de credințe religioase* care singură ar diferenția pe Evrei de cei-l'alți locuitori ai aceste țări.

Desființată prin art. 7 din Constituțiunea de la 1879, acéastă diferență a încetat de a exista și în legislațiunea noastră, precum ea nu existase nici o dată în moravurile noastre.

Nici un popor în Europa, dintre acelea chiar, cari astă-zi strigă mai tare împotriva noastră, nu pot presenta *o carte albă*, neîntinată de sânge religios, ca poporul român.

Nici un popor din lume nu a fost și nu este mai tolerant de cât poporul român pentru toate culturile, pentru toate religiunile!

Este dar o négră calomnie, o infamie de a agita împotriva noastră spectrul intoleranței, spectrul persecuțiunii religioase!

Dar acéastă agitațiune este și inoperantă, căci neexistând *o chestiune evreiască specifică*, cum s'ar putea ea rezolva? •

1) Veđi *Cronica* din 2, 3, 9, 10, 11 și 12 August 1902.

Da, știu, că evreii și amicii lor,—cu ajutorul articolelor din *La Roumanie* în frunte,—tocmai acesta urmăresc: ei urmăresc să născocéscă o *chestiune evreiască*,—adică între streinii aflători în România, ei vor se deosibéscă pe Evreii—de cei-l'alți—și să se creeze un regim special, de favóre pentru ei, pe basa unor pretinse drepturi înăscute.

Intre alte cuvinte, să ne întórcem tocmai de unde am plecat:—să reinființăm gogorița diferenței de credințe religioase — însă *à rebours*—în potrive creștinilor și în favórea Evreilor!

Orî acésta este imposibil.

Din aceste puncte de vedere considerată, —*chestiunea Evreilor* în România a găsit în consiliul municipal din Bucurescî, un interpret elocuent, iubitor de patrie, de adevér și de *om*—ca *om*.

Fără pasiune—cercetând invinuirile ce dușmanii noștri—împreună cu unii preținși ómăni de Stat români (!) ne aduc, d. I. G. Bibicescu—într'un studiu imparțial și documentat,—clădit piatră cu piatră, numai din afirmațiuni controlate și controlabile,—a stabilit că în România nu există, precum nu a existat veri-odată, nici

o diferență de credință religioasă între locuitorii ei.

Că toate culturile sunt egal protejate de autoritățile noastre publice—că în special cultul mosaic—că resortisanții lui sunt egal împărțășiți de toate bine-facerile publice, egal admiși în ospiciile noastre, egal tratați, nu numai cu cei-l'alți streini, de alte confesiuni—dar chiar cu Români.

Acest cuvânt cade așî în mijlocul nostru—nu numai cu greutatea pe care 'i o dă autoritatea celui mai bătrân publicist român—fidel elev al lui C. A. Rosetti, și păzitor al marilor tradițiuni a Presei române,—dar cu aceea a adevărului indiscutabil, pe cari faptele evidente, irecusabile singure 'i o pot da.

Incetul cu incetul atmosfera sa limpezesce, norii negri—pe cari ura unora, pe cari interesele inavuabile a altora 'i aglomera în jurul unei chestiuni de ordine interioară și exclusiv economică,—se risipesc, și lumea începe să vadă și jocul unora și infamia celor-l'alți.

Nu există să scie bine—în România—o chestiune privitoare pe Evreii din România—*pentru că ei sunt Evreii.*

Există însă precum tot-d'auna am ȳis, o

chestiune generală, privitoare la *toți* străinii — aflători sau viitori în România, de ori-ce naționalitate sau credință—a cărei soluțiune importă, în cel mai înalt grad, prosperității noastre naționale.

Iată în ce termeni trebuie pusă această problemă.

Orî așa pusă ea încetază de a mai avea caracterul iritant, odios și selbatic ce 'i se dă ađi—*de chestiune religiósă*, — isvorând din intoleranța noastră pentru cultul ebraic, —așa cum dușmanii noștri o presintă o piniunei publice mondiale și Națiunei române.

Așa pusă, ea póte fi discutată cu sânge rece, fără pasiune—și găsi o soluțiune care să împace tóte interesele naționale și tóte exigențele, ce spirital modern impune ađi popórelor cari forméză marea familie a lunei civilisate.

Discursul d-lui I. G. Bibicescu, pe care lectorii noștri îl găsesc *în extenso* în corpul ziarului, este din acest punct de vedere *bahnbrechend*, el îndruméză *chestiunea streinilor*,—inclusiv a *Evreilor*,—din România pe singura cale unde ea 'și va afla deslegarea sa logică ¹⁾.

1) Din *Cronica* 6 Octombrie 1902.

Alianța Ișdrailită și Evreii din România

ALIANȚA ISDRAILITĂ ȘI EVREII DIN ROMÂNIA

I

Alianța Isdraită a creșut de cuviința să ridice din nou capul.

Printr'un Memoriu adresat d-lui Delcassé, ministrul de Externe al Franței, ea cere intervențiunea acestuia în favoarea Evreilor din România.

Acest Memoriu a fost publicat *in extenso* de *Frankfurter Zeitung* din 1 Noembrie; el merită o deosebita luare aminte.

Pentru ați ne vom mărgini la câte-va observațiuni generale asupra principiului chiar al intervențiunei, rămânând a'l examina în el însuși în articolele noastre viitoare.

Evreii din lumea întregă formeză o vastă asociațiune: *Alianța Isdraită*.

Acésta este singura asociațiune *confesională* internațională, care există în lume.

În lumea întregă, într'adevăr, divergința

saŭ asemănarea de credințe religioase nu mai produce nici un efect.

Cot la cot trăesc, de exemplu, în Franca, Germania, Austria, Anglîtera, etc. catolicii, protestanții și liberi cugetători, fără ca Francesii, Germanii, Austriacii, Englezii etc. să se preocupe, pentru a ajuta saŭ combată pe coreligionarii lor, de credința lor; cu atît mai puțin catolicii saŭ protestanții din diverse țeri aŭ vre-o legătură între ei.

Lucru ciudat, aceia tocmai, care țipă mai tare, care se plîng de intoleranță religioasă, cer disființarea tuturilor deosebirilor, ce decurg din diferența de credințe religioase, tocmai ei sunt aceia cari mențin și întrețin această diferențiere, cari se izolă în mijlocul lumii întregi, cari se forméză într'un vast bloc compact, în mijlocul tuturilor credințelor, tuturilor confesiunilor religioase.

Intr'un cuvînt, Alianța Isdrailită 'și trage origina ei și se baséză tocmai și numai pe credința religioasă a Evreilor: Evreii și numai Evreii pot face parte dintr'insa,— ea nu cunósce, ea nu ajută de cât pe acei ce se închină Tablelor lui Moise.

Iată cauza generică, iată principiul de viață al Alianței Isdrailite.

În numele comunității religioase, Alianța Isdrailită crede că are dreptul să intervină și să turbure liniștea interioară a Statelor,—să se amestice în raporturile dintre ele și supușii lor,—să cêră modificarea legilor lor,—într'un cuvint, în numele legii lui Moise, care unesce într'o singură credință pe toți Evreii din lumea întregă, Alianța Isdrailită 'și arogă dreptul de a considera ca un supus al său pe orice Evreu și de a proteja chiar în contra Statului, al cărui supus politic el este.

Un sentiment de admirațiune nasce, în toate mințile, spiritul de solidaritate ce unesce într'un singur bloc, pe toți evreii din lumea întregă.

Da, este admirabil să veđi încolțind încă în inima unor ómeni, cari trăesc în mijlocul egoismului celui mai absolut, un sentiment de fraternitate ce légă între ei ómeni nevêduți, necunoscuți,—de sub latitudinî diverse și de civilizatiuni atât de deosebite.

Este dreptul lor, și póte datoria lor, de a se ajuta unii pe alții, și orî-cât il vom tãgãdui noi, nu vom putea sã'l impedicãm sã existe, nu vom putea impedita pe Evrei

să simpatizeze unii pentru alții, numai prin faptul că ei sunt Evrei.

Dar atâta tot : sentiment de platonice admirațiune.

Dacă chiar am presupune că Alianța Iș-drailită ar forma un Stat suveran,—având un teritoriū și un popor,—ea însă tot nu ar avea dreptul să intervină în afacerile interioare a altor State, în favorul coreligionarilor săi, supuși ai acestui Stat.

Ea nu ar avea acest drept, pentru că dreptul de a legifera pentru ori-ce Stat suveran, este absolut și nu îngăduie nici un amestec sau intervențiune din afară.

Dacă principiul intervențiunei, bazat pe comunitatea religiósă sau chiar și de singe, ar fi admisibil în dreptul internațional, nu Români ar fi cei d'întîiū care l'ar regreta.

Sunt, intr'adevăr, peste Carpați, peste Prut și peste Dunăre, milióne și milióne de frați, de o credință, de un singe și de un neam cu noi, cari suferă, cari sunt puși afară din dreptul comun, numai pentru că ei sunt Români, și nu avem dreptul, noi Români, să dicem un cuvint—în favórea lor,—suntem siliți să stăm cu brațele încrucișate, să asistăm la tortura lor

morală, și fizică, la desființarea limbei române, la desnaționalizarea lor.

Când Statul român executând obligațiunile positive, care datéză de vécuri, a cautat să susțină limba și credința fraților noștri de peste Carpați, Unguri, în numele principiului neintervențiunei, aș amenințat cu desființarea chiar a instituțiilor subvenționate de noi,—dacă nu ne supunem controlului lui.

Și noi a trebuit să ne supunem.

A trebuit să remitem în mâna guvernului ungar capitalul trebuincios, pentru a întreține aceste instituțiuni, să subordonăm asistența noastră controlului său tru-faș.

Sunt în Imperiul German milioane de Francesi—cuceriti în 1870—de aceeași limbă și neam cu Francesii, cari pâna erii aș fost puși afară din dreptul comun și subordonați guvernământului militar—legilor de asediu, — cari pe fie-care și aș primit o atingere în limba, în obiceiurile și în naționalitatea lor; pentru ce Franca nu a putut dice nici un cuvint în favoarea lor?

Sunt atâți Slavi în Austro-Ungaria, puși de Unguri, ca și Români, afară din lege;

pentru ce Rusia nu țice un cuvînt în favórea lor ?

etc. etc. etc.

Sunt, în fine, Evreii în Rusia, cari și ađi sunt parcați în anumite guvernăminte, cari și ađi sunt isgoniți cu biciul de foc, în glóte, care sunt schinguiți și persecutați ; de ce Alianța Isdrailită nu intervine în favórea lor ?

Iată ce se întrébă toți cu mirare.

Alianța Isdrailită însăși recunósce că a organizat în România bucătării populare, pentru Evrei, că agenții ei aũ putut cutreera țara întrégă fără a fi supărați de nimeni, că a deschis școli, că'și are profesorii ei, etc. cu un cuvént, că ea a făcut în România tot ce a voit, fără ca nimeni să o turbure în acțiunea ei de ajutorare a coreligionarilor săi.

Acesta este adevurul.

Nu există în România nici o persecuțiune religiósă, contra nimăruși și mai puțin contra Evreilor.

Nu există în România nici o lege care să se aplice numai Evreilor.

Prin urmare, Evreii ca Evreii nu aũ nici un temeiũ de a se plânge.

Evreii însă sunt streini și ca streini sunt

supuși regimului general care guvernă pe toți streinii aflați în România.

Or, există în România 200.000 de streinii, *de rit creștin*, dintre cari chiar mulți supuși ai altor State, și cari toți sunt supuși aceluiași regim la cari sunt supuși și Evreii; pentru ce acești streinii nu se plâng, pentru ce Statele cărora ei aparțin nu ridică glasul lor în favorul lor și în contra legilor noastre ?

Pentru că *principiul neîntervenției* se opune la orî-ce amestec în trebile interioare a altor State.

Orî, *quod non licet Iovi, non licet, a fortiori, bovi !* 1).

1) Din *Cronica* 29 Octombrie 1902.

II

Frankfurter Zeitung, care se vede că și-a luat sarcina de a fi Monitorul dușmanilor României și României, în numărul său din 1 Noembrie curent, publică Memoriul pe care Presidentul Alianței Israelite din Paris îl adresază d-lui Delcassé Ministrul de Externe al Franței, invitându-l să intervină spre a cere față de România «complectă și deplină esecutiune a art. 44 din Tractatul din Berlin».

Nu ne îndoim, că nici această cerere de intervențiune nu va fi mai norocoasă de cât aceea a marelui Republice a Statelor-Unite ale Americii.

Nimeni nu este astăzi dispus în Europa să turbure bunele raporturi internaționale cari cu atâta greutate și artificii abia se mențin, pentru plăcerea de a da o satisfacțiune platonicească unor preinși persecutați, —cu atât mai puțin, cu cât așdă tocmai două din cei mai puternici stâlpi ai Tratatului din Berlin, iaș mesurii de persecutiune

contra Evreilor în propriile lor ținuturi: Germania și Rusia.

Din acest punct de vedere, România poate dormi liniștită: nici o intervențiune internațională nu se va produce în favoarea Evreilor din România.

Memoriul însă adresat Ministrului Franței de către Alianța Isdrailită și publicat în toate organele mari din lume, nu poate trece nebagat în seamă.

Există, într'adevăr, unde-va un tribunal al opiniunii publice mondiale, înaintea căruia am dis și altă dată, noi nu ne putem dispensa de a compare.

Trăim în mijlocul lumii civilizate și trebuie să ținem seamă de opiniunea, ce ea are despre noi.

Din acest punct de vedere, acest Memoriu trebuie luat în de aproape băgare de seamă trebuie cercetat cu imparțialitate, cu sinceritate, în lumina faptelor, a principiilor de drept internațional și a equității universale, al acelei *comitas gentium*, care constituie codul bunelor maniere între popoarele civilizate.

Înainte însă de a aborda examenul obiectiv al acestui Memoriu, o observațiune generală se impune:

Există orî nu astă-zi în România o chestiune evreiască specifică, adică legi cari să se aplice numai Evreilor și de cari alte confesiuni să fie scutite, pentru ca ast-fel să se pôtă încă pune în discuțiune chestiunea specifică a Evreilor—ca Evrei ?

Nu.

Și acest aspect al chestiunei, ce de atât timp agită spiritele, în lumea întrégă, ne silim noi să'l punem în evidență.

De la 1879 incoa, nu s'a mai făcut în România nici o lege, care să aibă de basă diferența de credințe religiöse.

Chestiunea Evreilor în România a dispărut, s'a confundat, s'a topit în marea chestiune, care privesce pe toți streinii aflați în România,— creștini sau necreștini.

Acei dar, cari, ca Alianța Isdrailită, mai agită spectrul dispărut al persecuțiunei religiöse, orî nu cunosc noua față a chestiunei în România, orî sunt de rea credință.

Din partea Alianței Isdrailite și o suposițiune și alta este întemeiată.

Imparțialitatea ne obligă să reproducem fidel obiecțiunile ce Memoriul Alianței Isdrailite invócă în contra noastră.

Nu putem face mai bine de cât traducând după *Frankfurter Zeitung*, principalele părți dintr'ansul.

«Sunt 24 de ani, zice Alianța Isdraitică, de când Republica franceză, prin primul său plenipotențiar, propuse Puterilor, reunite în congres la Berlin «de a supune Independența României la aceleași condițiuni la care a fost supusă și independența Serbiei» și de a proclama cetățeni români pe Isdraiitiții, cari locuiesc în România și cari nu aparțin nici unui Stat strein. Această propozițiune acceptată de congres, a devenit art. 44 a tratatului din Berlin, care declară în mod solemn «că în România diferența de credințe și de confesiuni nu poate fi nimănui opusă, ca motiv de exclusiune sau de incapacitate privitor la folosința de drepturi politice și civile, la admisiunea în serviciile, funcțiunile publice ori onoruri sau la exercițiul diverselor ramuri de comerț sau industrie în orî-ce loc acesta ar fi».

«Recunoșcerea oficială a României de către Puterile europene depinse de primirea art. 44 al tractatului. România trebui, să conforme lui legislațiunea sa interioară; Guvernul însă se mărgini să înlocuască art. 7 din constituțiunea din 1866, care prohibea naturalisațiunea necreștinilor printr'o dispozițiune care afirmă că «diferența de credințe religioase și de confesiuni în

România nu formeză nici un obstacol la dobândirea și exercitarea drepturilor civile și politice.

«Dispozițiunea regulază tot odată și naturalisațiunea streinilor.

«Ea afirmă mai departe că naturalisațiunea în general nu se poate alt-fel obține de cât prin lege specială, care este o lege individuală și că numai Românii și cei naturalizați Români pot dobândi imobile rurale.

«Acéstă lege fu promulgată la 13 (25) Decembrie 1879.

«Ei îi urma naturalisațiunea prin Parlament a unui mic număr de Evrei, cari făcuseră campania din 1877—1878.

«Guvernul francez era de opinie că acésta era o aplicațiune incompletă și infructuoasă a art. 44 a Tratatului din Berlin.

«Pentru a învinge rezistența Puterilor, în special a Franciei, Germaniei și Angliei, ministrul român de afaceri Externe, declară într'o depeșă trămisă agentului său din Paris:

«Este afară din orî-ce dubiū că acéstă aplicațiune a legii (13 (25) Oct. 1879) se va continua leal și sincer, că organele Statului și în viitor, precum a făcut'o și acum, vor asigura observațiunea de curând vo-

tatei legi și vor continua aplicațiunea ei. Timpul va aduce dar dezvoltarea treptată și progresivă a Reformei introdusă în legislațiune».

«În considerațiunea acestei asigurări formale s'aû hotărât guvernele Franciei, Germaniei și Engliterei să recunoscă România ca Stat independent,—fu însă între ele înțeles să adreseze României o notă identică spre a formula rezervele lor. Acésta fu remisă la 20 febr. 1880.

«Guvernul frances declară printr'insa că dispozițiunile constituționale luate pentru executarea Tractatului din Berlin sunt insuficiente și observă textul : «Dispozițiunca care în special ridică obiecțiune este aceea prin care se supune formalităților naturalizațiunei individuale persónele necreștine, cari locuiesc în România și nu aparțin nici unui Stat străin.

«În fine. d. de Freycinet, ministrul afacerilor străine, reînvi înti'o circulară adresată agenților diplomațici ai Franciei, din 16 Aprilie, 1880, reserva făcută de cele trei guverne în nota remisă și luă act «de asigurările determinate, date de guvernul român, de decisiunea sa de a merge înainte pe drumul de acum încolo deschis și de

a se apropia, pe cât posibil, de scopul desemnat.

«Guvernul român fu recunoscut, scopul lui era atins.

«D-vóstră sciți, d-le Ministru, ce au devenit formalele asigurări date prin depeșa din 22 Noembrie 1879 și că aplicațiunea acestei legi se va continua sincer și leal.

«În spațiu de 22 de ani de la 1880 până la 1902, abia 80 de Isdrailiți au obținut naturalizațiunea lor cu prețul a mari pericole și a demersurii umilitóre.

«De deuce ani, Camerile române înlătură în mod sistematic toate cererile de naturalizare a Isdrailiților.

«Isdrailiții români sunt așa dar ađi streini într'o țară în care ei sunt născuți, streini,—de și aședarea lor în țările de la Dunăre o datéză istoricii încă din secolul XIII și XIV; streini,—cu tótă participațiunea lor la sarcinele publice, la cea mai grea între toate, la serviciul militar, căruia ei cu onóre au răspuns pe câmpurile de răsboiu; streini, față de țara lor, fără a aparține la verii-un alt Stat, expuși la expulsări, fără a avea alt unde-va drepturile de cetățean.

«S'a violat óre unde-va dreptul ginților într'un asemenea mod?

«Aú óre Isdrailiții cel puțin drepturile

recunoscute în țările civilizate străinilor ?

«Nu,—România a făcut contra acestor străini o întreagă legislațiune, care este destinată să'î ruineze fizicament și moralmente, să'î aducă în cea mai insuportabilă miserie, să'î constrângă la emigrațiune.

«Sunt legi pentru a'î alunga din Comerț, din Industrie,—din Fabrici, din ateliere din administrațiunile publice, din artele libere, pentru a'î exclude din școli, din comunele rurale, ba chiar pentru a'î isgoni din teritoriul României».

Iată prima parte a acestui memoriu,—partea istorică, ca să zicem ast-fel a chestiunii Evreilor în România.

În articolul nostru viitor vom examina temeinicia ei, și după aceea vom continua cu partea a doua—*partea documentală*¹⁾.

1) Din *Cronica* 31 Octombrie 1902.

III

Alianța Isdrailită acuză România :

a) de a fi făurit o legislațiune draconiană, cu intențiunea de a ruina fizicamente și moralmente pe Evreii, și de a'î constrânge la emigrațiune;

b) de a fi călcat angajamentele luate de ea față de Marile Puteri în schimbul recunoșterii Independenței sale.

Și una și alta, dintre aceste acușatiuni sunt false.

Cea d'anteiū este *a priori* evinsă prin faptul, în deobște recunoscut de tóte marile diare imparțiale, ca *Kölnische Zeitung*, și chiar de Alianța Isdrailită, de órece însăși afirma prin Memoriul său că nu există nici o lege, în România, privitoare numai pe Evreii, dar ea se plânge că legile făcute pentru streini, în genere, se aplică și Evreilor.

Acea ce ea dar cere, este un regim de excepțiune, un regim de favóre pentru

streinii de rit mosaic, care regim nu s'ar aplica streinilor creștini !

Din nenorocire, prin propria noastră imprudență am ajuns și la acest resturnător rezultat.

Pe de o parte, guvernul român a declarat că legea meseriilor nu se aplică Evreilor, diși pămîntenî, cari de aci înainte vor fi asemănați Românilor iar pe de altă parte, Inalta Curte de Casație și de Justiție a diș că acești, evrei, nu vor mai putea fi expulsați—întocmai ca și Români.

Și totuși Alianța Isdraitită se plînge !

Dacă țările, cărora acești străini creștini aparțin, nu se plîng în contra regimului ce România a organizat pentru dișii, cu ce titlu, cu ce drept Alianța Isdraitită s'ar plînge de un atare regim, care numai *în parte* se aplică și Evreilor ?

Dar Alianța Isdraitită dișe: Evreii au drepturi câștigate, ei sunt autoctoni, ei sunt veniți în Principatele române încă din secolul XIII și XIV.

Acastă alegațiune este adsolut eronată.

Până la a doua jumătate a secolului XIX, numărul Evreilor aflați în Principatele române era neînsemnat; el se pôte cu precisiune cunosce din catagrafile făcute în

anii 1832 și următorii în aplicațiunea Regulamentului organic.

Imensa majoritate a Evreilor a venit în țerile române, abia în a doua jumătate a secolului XIX, deci ei nu au fost partași la suferințele și la luptele românilor pentru a păstra intactă această patrie; ei nu au nici un titlu pentru a fi adoptați de ea, fără voia ei.

Totă lumea scie, într'adevăr și *Cronica* a publicat, nu încă de mult, documente interesante privitoare la guvernământul faimosului Domn al Moldovei Mihai Sturdza, sub domnia căruia a venit prin fraudă, prin corupțiune, cea mai mare parte a Evreilor din Moldova, cari și formază azi majoritatea Evreilor din România.

Da, — exista în România — poate chiar *ab-antiquo*, — din timpul marilor persecuțiuni religioase în Occident, din timpul lui Torquemada și inquisițiunei spaniole, câte-va mii de familii de Evrei spanioli, cari și azi se deosebesc de Evreii leșești — (polonezi) prin limba, prin portul, prin moravurile lor, prin iubirea lor de țară și chiar de némul românesc.

Și de sigur, — dacă acești Evrei ar fi rémas singurii în mijlocul nostru, de mult

ei ar fi fost absorbiți de Români, adoptați și confundați în masa națiunii.

Nu a fost oare la 1848 un Evreu spaniol, Primarul Capitalei ?

Tot un Evreu spaniol, — Hilel Manoach — nu a făcut oare Universității din Bucuresci o splendidă donațiune pentru a se trâmite *tineri Români* la învățătură în streinătate ?

Din nenorocire, un puhoi de sălbatic, isvorât din stepele Rusiei, a venit să schimbe cursul evenimentelor în țările Române.

Pentru a putea păzi de atingere autonomia țerei, puritatea rasei, a limbei, a legii străbune am fost siliți să luăm măsuri de apărare contra *acestor Evrei*—noui veniți, și numai pe cale de consecință, constrinși tot de Europa și de Alianța Isdrailită,— care nu ar fi admis o distincțiune între Evrei autoctoni și Evreii venetici,—a trebuit să asimilăm pe unii celor-l'alți, și să-i supunem aceluiași regim.

Și astăzi, însă, aceeași problemă se impune—nu numai Românilor dar și Evreilor.

Nu veți găsi nici un Evreu, cu dor de țara acésta, de viitorul ei, care să accepte pro-

punerea Alianței Isdrailite, de a introduce în cetatea română *dintr'o dată*, pe toți Evreii, aflați în România, pe acei Evrei, cari și ați sunt absolut streinți de limba, moravurile și patria noastră.

Nu,—o atare soluțiune nimănî în România,—nici Româniî nici Evreii serioși nu o cer.

Și această soluțiune, pe care Alianța Isdrailită o propune astă-dî—ea a propus'o și la 1878 congresului din Berlin, ea Ța voit să ne o impună ca și atunci, cu sila, dar Româniî—*într'un singur glas* aũ respins'o, — pe față, nu prin reticențe, cum Alianța Isdrailită în mod perfid insinuază.

Ea nu a acceptat'o atunci, de ocazie,— ea nu și-a luat atunci nici un angajament de a o accepta ulterior,—ori ea neadmițând'o aȚi așa precum o exige Alianța Isdrailită, nu calcă nici un angajament internațional, nu violază cuvântul de onore ce ea a dat odinióră Europei,—precum vom dovedi în articolul nostru viitor, cu însăși actele procesului.

1) Din *Cronica* 1 Noembrie 1902.

IV

Alianța Isdrailită a insinuat că Guvernul român a îagăduit tot aceea-ce Europa, sub influența acestei Alianțe îi a cerut,— între altele naturalisațiunea treptată și generală a tuturor Evreilor—numai și numai să fie recunoscută.

Grație acestei manopere, zice ea, «Guvernul român fu recunoscut, scopul lui era atins»

Acéstă insinuațiune este absolut inexactă și afirmațiunea Alianței Isdrailite o infamă calomnie.

Și mai întâi de toate, care este textul art. 44 al Tractatului din Berlin, pe care Alianța afirmă că România l'a violat?

„In România, zice el, distincțiunea de credințe religioase și de confesiuni, nu va putea fi opusă, nimănuî ca motiv de exclusiune saũ de incapacitate, în ceea-ce concerne folosința de drepturi civile saũ po-

litice, admisiunea în funcțiunile publice, funcțiuni și onoruri sau exercițiul, diferitelor profesii sau industrii în orice localitate ar fi.

„Libertatea și practica exterioră a tuturor cultelor vor fi asigurate la toți supușii Statului român, cât și streinilor și nici o pedică nu va fi adusă organizațiunei erarhice a diferitelor comunități sau în raportul lor cu sefi lor spirituali.

«Naționaliți tuturor Puterilor, comercianți sau alți, vor fi tratați în România, fără distincțiune de religione, pe piciorul unei perfecte egalități».

Ce rezultă, însă, din această dispozițiune ?

Resultă, óre, cum pretinde Alianța Isdrailită, că Europa a înțeles să impună României naturalisațiunea în bloc a tuturor Evreilor din România ?

Nu.

Și acésta rezultă nu numai din textul clar al art. 44 de mai sus, care stabilește pur și simplu un *principiū*—și adică : *diferința de credințe religioase este și rămîne desființată în România*,—fapt pe care însă și Alianța Isdrailită l'a recunoscut ca îndeplinit,—dar din desbaterile cari au avut

loc în sinul congresului, precum și din toate negociațiunile care s'au urmat pentru recunoșterea Independinței noastre.

Intr'adevăr, după ce se votase de congres acest articol,—tot după instigațiunea Alianței Isdrailite,—cel de al douălea Plenipotențiar al Italiei, Contele de Launay, a propus să se admită și următoarea dispozițiune :

«Isdrailiții din România, cari nu aparțin nici unei naționalități streine, dobândesc deplin drept în naționalitatea română». (Vezi Cartea Verde, Documente oficiale privitoare la Independența României 1880. p. 113).

Dacă această dispozițiune ar fi fost admisă de Congres, și dacă România ar fi primit'o, la rîndul ei, și-ar fi promis de a o executa, fie atunci, fie mai târziu, — de sigur că reproșul ce i se aduce acum de Alianța Isdrailită, de a nu fi naturalizat pe toți Evreii aflați în România, ar fi fost întemeiat.

Dar această dispozițiune a fost respinsă după cererea chiar a Principelui de Bismark, pentru că „*este necesariu, a dis el, ca Congresul să se opună la orî-ce încercare de a reveni asupra fondului însuși*”.

Fondul dar, era, cum observa foarte bine

distinsul bărbat de Stat, B. Boerescu, în Memoriul ce el a presintat atunci Marilor Puteri, însuși *principiul* de mai sus, și care de sigur că nu era identic cu propunerea plenipotențiarului italian, a cărei tendință era, din contră, de a face ca congresul să revină asupra *fondului* deja rezolvat.

Vedând Alianța Isdrailită, că, la Congresul din Berlin, partida fusese perdută, ea s'a încercat pe cale indirectă,—prin influențele ei oculte,—să apese asupra sentimentelor Cabinetelor europene, individualmente, spre a nu recunoască Independența României, până ce acesta nu va acorda cetățenia *în bloc, tuturor Evreilor*.

Deși Rusia, Austro-Ungaria și Turcia s'au grăbit să recunoască Independența României, chiar a doua zi după Tractatul din Berlin, Germania, Anglia, Franca și Italia sub această influență nefastă a Alianței Isdrailite, au cerut, mai întâi,— nu numai ca noi să revisuim art. 7 din vechea Constituțiune,—după care streinii de rit necreștin nu puteau dobândi naționalitatea română,—suprimând diferența de credințe religioase,—dar să acordăm naturalizațiunea la toți Evreii—șiși păminteni—cari nu erau supuși nici unei Puteri streine, — adecă

tocmai ceea ce cere și aș! Alianța Isdrailită.

Lupta Guvernului român în contra puterii Oculței isdrailite a fost acerbă.

Emoțiunile prin cari Marii Români, din această epocă, au trecut, sunt atâtea pagini gloriose ale Istoriei naționale.

Trecuse secole peste secole ; — de la Mircea și Vlad Țepeș, de la Bogdan și Petru Rareș,—de când țările române căduse sub vasalitatea Turciei— de când Domniî Români plăteau un tribut Porței Otomane.

Pe câmpul de război, eroii săi, cu des-nădejde și cu generozitate, își vărsaseră sângele pentru a cuceri neatârnairea vetrei străbune.

Și, cu toate aceste jertfe — dusmaniî românismului,—cari'l pânneau în umbră, — îl așteptau aci pentru a'l perde, — acum desăvârșit.

Acastă primejdie, această cursă au înțeles'o Marii Români de atunci, și Istoria recunoscătoare va înscri cu litere neșterse pe acei cari, pe câmpul de război diplomatic, au salvat încă odată *Ideea română*.

Ei sunt : I. Câmpineanu, Basile Boerescu, M. Cogălniceanu și bătrânul lor pilot I. C. Brătianu.

Opozițiunea Cabinetelor din Berlin, Paris și Londra era opiniată.

Toți agenții României o constată.

Aceste Cabinete exigeau acum împlinirea propunerii Contelui de Launay—deși respinsă de Congres.

La aceste injoncțiuni, Guvernul Român a răspuns el ôre cu reticențe și cu promisiuni evasive, cum afirmă Alianța Isdrailită ?

Nu !

I. Câmpineanu, de exemplu, în nota sa din 31 Mai (11 Iunie 1879) către Agentul Român din Berlin,—ca altă dată moșul sau când în Obștesca Adunare desfidea pe consulul muscălesc, ce bătea acestuia din picior,—răspundea cu energie și mândrie națională, Europei :

„Mi spuneți d-le Agent, că d. de Bülow recunósce că Congresul n'a făcut de cât să pună un principiu, că el nu a fixat nici o soluțiune, că el ne-a abandonat nouă grija acestei opere ; orî calea pentru a ajunge la acéstă operă este trasă de constituțiunea noastră. Nici guvernul princiar nici Camerile precedente nu puteau să trecă peste drepturile lor constituționale și să se pronunțe asupra unei soluțiuni.

«Principiului pus de Congresul din Ber-

lin, ele au răspuns prin declarațiuni solemne, tot atât de precise cât și de sincere, că ele se vor conforma intru toate Tractatului din Berlin.

.....
 «Dacă Europa însăși pentru a nu se amesteca în afacerile noastre interioare, precum a recunoscut-o de Bülow, nu a crezut că poate face alt-fel, «de cât se abandone țării regularea acestor chestiuni de detaliu», cu atât mai mult cuvânt Cabinetul din București nu putea să anticipe asupra deciziunilor Reprezentațiunii naționale.

«România va fi de sigur fericită de a-și asigura buna-voința tuturilor Marilor Puteri, dar tocmai în acest scop ea trebuie să aibă o conduită leală și corectă către ea însăși și către toate guvernele streine ; pentru acest motiv ea trebuie se probeze în toate împrejurările că ea face cel mai mare caz de conservațiunea și de forța naționalității ei. În ziua în care sentimentul individualității naționale ar lipsi Românilor, ideile cari au călăuzit pe Marile Puteri, în sprijinul ce ele au dat celor două Principate separate, pentru a crea o Românie independentă, tare constituită, aceste idei, dic, vor lipsi cu totul scopul propus. Forța despre care vi s'a vorbit (!) și care se chiamă în-

*fluența isdrailită în Europa, va fi nepu-
tincioasă să slăbescă acest sentiment și dacă
ea va reuși să'l sdruncine, acesta nu va fi
de cât în detrimentul intereselor Europei
în Orient.*

„Nu voi termina, Domnule fără a ex-
prima speranța că Europa după ce a aban-
donat Românilor soluțiunea chestiunii Is-
drailiților pe baza principiului pus în Trac-
tatul din Berlin, *după ce a respins în sinul
Congresului propunerea d-lui de Launay,*
ținând a indica o soluțiune, nu va reveni
asupra propriilor sale rezoluțiuni, pentru
a se ocupa de soluțiune însăși.

„*Odată principiul admis și sincer apli-
cat, ar fi suveran injust și contrariu spi-
ritului și literei Tractatului din Berlin de
a dicta un mod de aplicațiune, care ar pune
în pericol Naționalitatea română.*

„*Un atare procedeu ar întrece dispozițiu-
nile Tractatului din Berlin și Țara nu va
accepta o decisiune care îi va fi impusă. Ea
nu o va accepta nici în cazul de față, nici în
principiu*“.

Iată cum a vorbit Europei, Marele Ro-
mân, I. Câmpineanu 1).

1) Din *Cronica* 5 Noembre 1902.

V

Lupta între guvernul român și Alianța Isdrailită, și în 1879 ca și ađi, se da asupra următorului punct :

Alianța cerea, și atunci și cere și ađi, naturalisațiunea *în bloc* a tuturilor Evreilor sau cel puțin a unor *categorii* dintr'înșii iar guvernul român nu admitea de cât *naturalisațiunea individuală*.

Alianța Isdrailită în Memoriul ce ea a adresat Ministerului de afaceri Streine al Franciei și pe care se pregătește, după ultimele telegrame să'l prezente și guvernului Italian, acuză România și pe Miniștrii săi de duplicitate,—adică de a fi făgăduit una și de a fi făcut alta, numai să'și ajungă scopul—să fie recunoscută: o dată însă scopul atins, toate asigurările date de guvernul român Europei au fost uitate de el!

Intr'acéstă alegațiune mincinosă și infamă stă crima de calomnie a Alianței Is-

drailite și a acelor Români cari s'aũ făcut ecoul lor în țară.

Nu,—Guvernul român nu a promis nici o dată că va naturalisa *ori când* pe toți: Evreii din România sau *categori* dintr'înșit.

El a combătut pe față această exorbitantă exigență, și nu s'a dat înlături inaintea nici unor primejdii, nici chiar în fața aceleia a unei *Note collective* a întregii Europe, precum nu'l aũ mișcat nici amenințările de o demonstrațiune navală în apele Mărei Negre a flotei engleze sau a unei ocupațiuni Austriace,—propusă într'o conferință a Ambasadorilor la Viena.

La aceste amenințări și rodomontade a Europei — Români rãspundeaũ cu calm, dar cu hotãrire, cum vor rãspunde în tot d'auna, ori de câte ori streinii—marĩ sau mici—colectiv sau individual —se vor amesteca în afacererile nãstre.

Ni se comunicã, scrie *I. Cãmpineanu* la 16²⁸ Iunie 1879, Agențiilor României din Viena *Paris* și Roma, cã Europa occidentalã preparã o Notã colectivã la adresa guvernului român. «Nu ve angajezi a face demersuri oficiale, cari ar implica recunãșterea unui drept ce noi tãgãduim. *Dar dacã vi se vorbește, declarați formal cã țara refuzã ori ce injoncțiune din afarã.*

Un atare demers riscă să facă a cădea chiar aceea-ce țara pare dispusă să dea (consiliu pe care Evreii din România ar trebui să' l urmeze, și ađi, dacá sinceramente e' l doresc schimbarea condițiunilor N. R.) *Cabinetele cari se pregătesc la o asemenea investigațiune jócă un rol inconscient sa' l prepară o crisă primejdiosă*».

Alianța Isdrailită, și atunci ca și acum, pretindea că art. 44 din Tractatul din Berlin să facă parte integrantă din Constituțiunea noastră și că România să' l accepte *tale qua' e*.

Și acéstă pretențiune absurdă și periculoasă pentru noi, Români, am respins'o—și faptele de ađi ale Alianței dovedesc că Oamenii de Stat de atunci erau prevădători.

«Independent, scrie *I. Cămpineanu* Agențiilor se' l—prin Nota sa din 6/18 Iunie 1879 de motive de conveniență și de demnitate națională, cari se opun, acésta ar da loc în practică la cele mai mari dificultăți.

«Fie-care Putere s' ar crede în drept să comenteze legile nóstre și să intervină în ori-ce moment. Acésta ar constitui o situațiune complet deschisă. Nic' i starea actuală a țarei, nic' i viitorul e' l nu o permite».

În fine, I. Cămpineanu strângând chestiunea mai de aproape, în ultima lui Notă circulară către Agenții sei din 9/21 Iulie 1879 propune adevăratele baze ale chestiunii.

Acastă Notă are o importanța capitală, nu numai pentru rezolvarea chestiunii, ce ne preocupă, dar pentru întreaga noastră politică națională, și constatăm cu o vie satisfacțiune potrivirea de idei, ce noi am exprimat aci—în toate studiile noastre — în special în studiul nostru *Unitatea Națională*, din 19 Iulie a. c. cu acelea ale Mare-lui Bărbat de Stat.

«Dacă restricțiunile propuse și garanțiile ce noi căutăm să luăm ȳicea I. Cămpinenu ar fi interpretate în contra adevărului, ca un indiciu de resgând din partea noastră,— dacă li s'ar atribui caracterul unei ostilități hotărâte contra Evreilor, demonstrați că *interesul nostru* propriu este pentru Europa o garanție sigură a sincerității noastre.

«Intr'adevăr, scopul ce noi urmărim nu este, precum s'ar crede pe nedrept de a pune obstacol asimilărei posibile a Evreilor, într'un viitor óre-care, dar unicamente de a ne preserva de efectele neasimilărei lor prezente.

«Intru cât privesce viitorul, cum nu vom

vedea noi înșine, că va trebui să căutăm cu orî-ce preț să ni-1 asimilăm?

«Atât timp cât acest rezultat nu va fi atins, prezența lor într'un mare număr în mijlocul nostru va rămânea pentru noi un pericol permanent.

«Un Stat mai vechi și mai tare constituit de cât România ar fi el însuși jenant în dezvoltarea lui normală, dacă o masă compactă de streini s'ar stabili pe teritoriul seǔ rămânând totuși streini.

«Pentru România este mai mult de cât o jenă. Prin numărul lor considerabil în raport cu populațiunea, prin organizațiunea lor puternică, Evreii sunt o forță. Atât timp cât această forță nu va fi îndreptată către același scop pe care îl urmăresc aspirațiunile țerei, mersul acesteia se găsese paralizat și rezultatul sforțărilor ei serios compromis.

«Interesă dar viitorului nostru — de a face să dispară o stare de lucruri perpetua fără a atrage pentru România cele mai grave consecințe.

«Interesul nostru, bine înțeles, ne obligă dar de a tinde, prin toate mijlocele posibile, să asimilăm pe Evreii, sa-1 facem să adopte moravurile noastre, limba noastră, aspirațiunile noastre, să-1 facem să devină,

într'un timp mai mult sau mai puțin lung, *adevărați Români*.

«Acéstă necesitate este atât de evidentă în cât îmi pare greu să vëd că îndoeli pot subsista în acéstă privință asupra intențiunilor noastre».

Ori, în potriva *interesului național*, bine înțeles, tocmai acei cari au stânjenit asimilarea Evreilor—de fapt—cu Români;—ei sunt aceia cari au inaugurat taxele școlare pentru streini și chiar înlăturarea lor din școlile române.

Dar de acésta nu Evreii se pot plânge—ci noi Români, pentru că prezența lor—ca Evreii formând o națiune distinctă, având moravurile ei, limba ei, cum dicea I. Câmpineanu la 1879 și cum dicem noi în articolul nostru sus citat este un pericol permanent pentru Naționalitatea română.

«Cu drept cuvînt, (v. articolul nostru din 19 Iulie 1902, No. 356) diceam eu, după 23 ani de aplicațiune a nouilor principii «Ce am făcut noi, ce facem noi în România pentru a absorbi și a ne asimila elementele eterogene, cari de vécuri dăinuesc în mijlocul nostru și cari și azi, ca și la început, forméză atâtea Națiuni distincte? Nimic.

«In interesul *Unităței noastre naționale*,

dar în interesul conservării *Ideei naționale române*, trebuie să inaugurăm o adevărată politică națională adică o politică de asimilațiune silită a streinilor aflați în România, căci acesta ne o comandă însuși interesul nostru național bine înțeles, cum ținea I. Câmpinenu ¹⁾.

1) Din *Cronica* 8 Noembre 1902.

VI
Falșurile Alianței Israilite
I

Pentru a putea să dea o basă, un *color* cel puțin, infamei sale calomnii contra României, Alianța Isdrailită nu se sfiesce a comite, în memoriul adresat de ea d-lui Delcassé o întrégă serie de falsuri, — *falsuri în Acte publice*.

Și pentru a pune pe lector în măsură să le constate și să le judece el însuși, reproducem aci textul chiar original, așa cum el a fost publicat în *Frankfurter Zeitung*, cu traducțiunea lui literală în față, precum și textele originale, luate din documentele oficiale alterate.

Alianța a zis în memoriul său :

Text din *Frankfurter Zeitung* No. 330, 1 Novembre 1902.

Original

Es sind 24 Jahre her, dass die Französische Republik, durch ihren ersten bevollmächtigten, Herrn Wad-

Traducțiune

„Sunt 24 de ani, de când Republica franceză, prin primul său plenipotențiar, d-l Waddington, a

dington, auf dem Congressse der in Berlin vereinigten europäischen mächte vorschlug „der rumänischen Unabhängigkeit dieselben Bedingungen wie der serbischen Unabhängigkeit zu stellen“ „und die Isdrailiten „welche Rumänien bewohnen, und „keinem fremden Staate angehören, „zu rumänischen Bürgern zu proclamieren. Diesser von Congress angenommene Vorschlag“ wurde art. 44 des Berliner Vortrages“.

propus Puterilor europene reunită în Congres la Berlin „de a supune Independența României la aceleași condițiuni la care a fost supusă și Independența Serbiei“ „și de a proclama cetățenii români pe Isdrailiții cari locuiesc în România și „cari nu aparțin nici unui Stat strein“. Acastă propozițiune, acceptată de Congres, a devenit art. 44 al tractatului din Berlin“.

Da, — este adevărat că d. Waddington a cerut Congresului din Berlin, să supună recunoșcerea Independenței României la aceleași condițiuni la care el supusese recunoșcerea Serbiei — dar el nu a propus nici odată *de a se proclama cetățenii români isdrailiții cari locuiesc în România și cari nu aparțin nici unui Stat strein* precum afirmă Alianța Isdrailită.

Deci afirmațiunea sa că *«Congresul a acceptat această propozițiune»* este neadevărată.

Iată, într'adevăr, textul chiar al propunerii d-lui Waddington, citit de d. B. Boerescu, ministru de afaceri streine, în ședințele Camerei Deputaților din Octombrie

1879, și publicat în *Românul* din 5 Oct. 1879 pag. 920 (v. *Contribuțiunile noastre la înțelegerea art. 7 § 5 pg. 81 și ur.*)

După ce Principele de Bismark observă că Unirea Principatelor nu a fost încă recunoscută de Marile Puteri, cu toate că România a încheiat chiar convențiuni comerciale cu unele State, deci recunoșcerea Independenței ei depinde de Europa.

Acésta are așa dar să se întrebe, ȳice el, în ce condițiuni va lua ea acésta importantă decisiune și «*dacă ea înțelege ca condițiunile să fie aceleași ca cele stabilite de Congres pentru Serbia*».

Atunci «*d. Waddington, raporta protocolul al 10-lea al Congresului, declară că fidelii principilor de cari s'aũ inspirat până acum, plenipotențiarii Franței cer ca Congresul să pună Independenței României aceleași condițiuni ca Independenței Serbiei*».

«Excelența Sa, ȳice Protocolul citat, nu își ascunde dificultățile locale cari există în România; dar, după ce a examinat cu maturitate argumentele cari se pot aduce, într'un sens saũ într'altul, plenipotențiarii Franței aũ judecat preferabil de a nu se depărta de la marea regulă a egalității drepturilor și a libertății cultelor.

«Este apoi dificil ca guvernul român să

respingă de pe teritoriul său principiul admis în Turcia, chiar pentru supușii săi.

«Excelența Sa crede că nu trebuie a șovăi și că România cerând să intre în marea familie europeană, trebuie să primescă sarcinile și chiar neplăcerile situațiunei de care ea dorește a beneficia, și că nu se va găsi mult timp o ocasiune atât de solemnă și decisivă de a afirma din nou principiile, cari fac onórea și siguranța națiunilor civilizate.

«Cât pentru dificultățile locale, d-nu întâiū plenipotențiar al Franței, credea că vor fi mai lesne de învins, când aceste principii vor fi recunoscute în România și *când némul evreesc va ști că nu mai are a aștepta de cât de la propriile sale silințe și de la solidaritatea intereselor sale cu celea ale populațiunilor indigene.*

«D. Waddington termină, stăruind că aceleași condițiuni de ordine politică și religioasă, arătate pentru Serbia, să fie egal impuse și Statului Român».

După câte-va observațiuni formulate de principele de Bismark, Comitele Andrassy, pentru Austro-Ungaria, — Lordul Beaconsfield, pentru Anglia, — plenipotențiarii Italiei, — Principele Gorciakoff și Comitele Schouvalow, pentru Rusia, — precum și ple-

nipotențiarilor otomanii declară că se unesc cu propunerea plenipotențiarului Francez, și principele de Bismark «*constată, dice acest Protocol, că Congresul este unanim a nu acorda independența României de cât cu aceleași condițiuni puse Serbiei*».

Și atât tot.

Nici un cuvânt dar nu a fost dis în sânul congresului cu privire «*la proclamarea de cetățeni români a Isdrailiților cari locuiesc în România și cari nu aparțin nici unui Stat străin*».

Congresul, dar, neavând să se pronunțe asupra acesteia propunerii cum ar fi putut el să o accepte?

Noi, însă, am vădut, că această propunere—în *chiar acești termeni*—a fost într'adevăr formulată, nu însă atunci, dar mai târziu, cu ocasiunea *reducerii art. 44*, de către Conte de Launay, al doilea plenipotențiar al Italiei, care a cerut să se declare că «*Isdrailiții din România intru cât ei nu aparțin nici unei naționalități streine, dobândesc deplin drept naționalitatea română*».

Ori, nu numai că această propunere nu a fost adoptată de Congres, precum afirmă Alianța Isdrailită, dar, din contră, ea a fost

respinsă, în ședința din 10 Iulie 1878 (v. protocol 17, iar nu 10) (v. *Cartea Verde* 1880 pg. 112).

Iată, dar, un *prim* fals comis de Alianța Isdrailită.

Nu, — Europa nu a impus României naturalizațiunea, *în bloc*, a tuturor Evreilor fără patrie, aflați în România, și România nu a acceptat nici o dată o asemenea obligațiune.

Prin urmare România nu a violat nici un angajament internațional, nici un Tratat, — cum pretinde Alianța Isdrailită, — *nenaturalisând încă pe toți Evreii fără patrie, cari se află pe teritoriul său.*¹⁾

1) Din *Cronica* 12 Noembre 1902.

VII
Falsurile Alianței Isdrailite

II

Alianța Isdrailită nu s'a mărginit a altera litera și textul desbaterilor Congresului din Berlin și rezoluțiunilor, luate de el.

Alianța Isdrailită, pentru a putea mișca și mai mult opiniunea publică în Europa în contra României, *a falsificat*, cu intențiune, chiar textul Notelor nostre diplomatice.

În urma stăruințelor și intrigelor Alianței Isdrailite, Cabinetele din Paris, Londra, Berlin și Roma au refuzat să recunoscă Independența României — până ce mai întâi ea nu va executa stipulațiunile Tratatului din Berlin.

Ce se înțelegea, însă, prin aceste stipulațiuni?

Chestiunea rămăsese, într'adevăr, *neterminată*, — *din punctul de vedere al naționalității Isdrailiților din România*, —

precum constatase în ședința Congresului din 10 Iulie 1878 (Protocol 17) d. *Desprez* primul plenipotențiar al Italiei.

Din această cauză, aceste Cabinete au crezut că pot — ulterior — impune României îndeplinirea tocmai a unor stipulațiuni pe cari Congresul nu le admisesese.

Resistența lor a fost cu adevărat opinia-tră, dar și lupta Românilor nu a fost mai puțin hotărâtă.

Vedând guvernul român că cu negociațiuni isolate, conduse în fie-care din aceste Capitale de Agenții României, nu izbutesce — s'a decis să trimită în misiune diplomatică pe însuși Ministrul său de Afaceri streine, pe ilustrul jurisconsult și Om. de Stat, B. Boerescu.

Din toate raporturile, ce B. Boerescu adresează colegilor săi din Bucuresci, un fapt reese cu certitudine: aceste cabinete cereau împământenirea Evreilor ca un drept — iar nu ca o favoare; ei o cereau *in bloc*, — adică pe *categorii* — iar nu *individualmente*.

«*Ast-fel am putut stabili*, scrie B. Boerescu din Viena la 8 August 1879, *că singura și marea dificultate exterioară era cestiunea categoriilor. Contra acestei mari dificultăți vom combate cu toții. Ne este imposibil a admite categorii*».

Iar baronului Calice, B. Boerescu i-a declarat formal :

«Se ține, i'a ȃis el, la Berlin și la Paris, ca să inscriem in Constituțiune óreși-care categorii, in urma cărora unií Isdrailiți ar deveni cetățeni români. Din partea nóstră ne e imposibil. Nu numai acest guvern, dar nici un altul nu ar avea cea mai mică șansă pe lângă Camere. In țară nu vor cu nici un preț categoriile. *Ele ar presupune existența unui drept anterior, ar lăsa pórtă deschisă pentru viitor la tóte speciile de abusuri, ar fi un germene de neînțelegere permanentă, aruncat în sânul națiunei. A-césta nu o voim*».

De aceea dar, de ce se temeaú bărbații de Stat români, era tocmai de faptul ca nu cum-va Evreii să creadă că aú veri-un drept câștigat la dobândirea cetățeniei române.

Acest drept 'l aú tăgăduit ei nu numai pentru atunci, dar și pentru viitor.

Și tot același limbagiú l'a ținut B. Boerescu și la Berlin și la Petersburg și la Paris :

Tot ast-fel a vorbit și el reprezentanților Alianței Isdrailite, cari aú mers să il vadă la Paris :

«Ei combătură cu inverșunare sistemul

meu, scrie B. Boerescu din Paris colegilor săi la 17 August 1879. Am putut să înțeleg, că ei nu s'ar mulțumi nici cu categorii, — *afară numai dacă prin ele s'ar emancipa, de odată, toți Evreii supuși români.*

Și luând concediū de la Marele nostru Ministru, aceștia 'l amenințară dicându-î:

«Că ar fi mai bine a lăsa lucrurile cum sunt», — adică chestiunea să rămână deschisă pentru a o putea de sigur agita când vor voi și cum vor voi, la care B. Boerescu le răspunse:

«Aceasta ar putea să vă convină, (l-vós-tre, dar nu ne convine nouă Românilor».

«Acéstă declarațiune a reprezentanților Alianței, conchide B. Boerescu, este importantă: ea ne lasă a vedea mai bine ținta lor și procedările lor.

«E bine ca noi Români să știm și să profităm de acéstă rezoluțiune».

Dacă rezultatul acestei misiuni a rămas, de o cam dată, indecis cel puțin acum, Europa cunoscea bine chestiunea în sine, ea cunoscea și intențiunile noastre *precise*, categorice—exclusive de orî-ce dubiū sau reticențe.

Așa dar, în contra categoriilor cerute de Europa, Români ai propus naturalizațiune

nea — *prin lege individuală* — și de o cam dată *prin liste*, coprinzând pe acei cari au făcut campania în 1877—1878.

Acest sistem a fost admis de Camerele române și comunicat Europei cu Nota Ministrului nostru de Afaceri streine din 10 (22) Noembrie 1879.

Ei bine, și această Notă a fost falsificată de Alianța Isdrailită, în Memoriul, ce examinăm, adresat de ea Ministrului de Afaceri streine al Francei.

Iată, într'adevăr, textul Notei, așa cum el este reprodus în *Cartea Verde*, 1880 :

Traducțiune

„Il est hors de doute que cette exécution continuera sincère et loyale, et que les Pouvoirs organiques emploieront l'avenir comme ils viennent d'employer le présent, à assurer le respect et à poursuivre l'application de la loi récemment votée“.

„Este afară de îndoială că această execuțiune, va continua sinceră și leală și că Puterile organice „vor întrebuința viitorul“, precum „ele au întrebuințat prezentul“, spre a asigura respectul și a urmări aplicațiunea legii de curând votată.

Și atâta tot,—căci mai departe Ministrul nu mai face de cât să dea pur și simplu instrucțiuni Agenților săi.

Ori, acest text a fost alterat, nu numai în esența lui de Alianța Isdrailită, dar în litera lui,—de óre-ce precum se va vedea

imediat, pe deoparte ea l'a tradus eronat iar pe de alta, ea a adaogat o frază întrégă care nu este în textul original, frază pe care ea tocmai 'și întemează acum acusațiunile ei.

După ce într'adevăr, ea spune guvernului francez că aplicațiunea ce România a făcut art. 44 al Tractatului din Berlin este incompletă și infructuoasă, Alianța adaugă :

Text din Frankfurter Zeitung
citat.

„Um den Widerstand der Mächte, insbesondere Frankreichs Deutschlands und Englands zu überwinden, erklärte der rumänische Minister des Aeußern in einer an den Agenten des Fürstenthums in Paris überreichten und dem Minister des Auswärtigen Angelegenheiten übergebene Despesche :

„Es ist ausser allem zweifel dass diese Ausführung des Gesetzes (vom 13/25 Octobre 1879) loyal und aufrichtig fortgesetzt wiereen wird und dass die staatlicehn Körperschaften „es in zukunft“ anwenden werde „wie sie es in der Gegenwart“ angewendet haben, um dem jungst wotirten Gesetze Achtung zu sichern und die Stufenweise fortschreitende Entwicklung der in die Gesrtzgebung eingeführten Reform herbeiführen“.

Traducțiune literală

Pentru a învinge rezistența Puterilor, în special a Francei, Germaniei și Angliei, Ministrul de Exte ne român declara într'o depeșe trimisă Agenților Principatului la Paris și remisă Ministerului de Afaceri streine :

„Este afara din ori-ce îndoiala că această aplicațiune a legei (din 13/25 Octombre 1879) va fi continuată leal și sincer și ca Puterile Statului o vor aplica și în viitor ca și în present pentru a asigura respect legii de curând votată și pentru a continua aplicațiunea ei „Timpul va aduce dar desvoltarea treptată și progresivă a Reformei introdusă in legislațiune“.

O primă observațiune:

Ministrul român zice că Puterile organice vor *întrebuința viitorul* precum au *întrebuințat și prezentul*,—el nu a ținut însă că va aplica această lege și *în viitor* ca în *present*; căci acesta ar însemna că el s'a obligat să prezente neconținut la *liste* de Evrei spre naturalizare, ca în 1879, ceea-ce de sigur nu era în intențiunea Ministrului și nici a fost în litera Notei lui.

A doua observațiune: ultima frază subliniată nu există în textul original.

Pe deșna, însă, se rezimă Alianța Isdrailită pentru a cere ca Puterile se intervină în favórea Evreilor din România ținând tocmai că România a promis, ca cu timpul, *treptat și progresiv*, se naturalizeze pe toți Evreii ținși pământeni, ceea-ce ea nu a făcut și nu face.

Acastă promisiune, însă, Guvernul român nu a dat-o *ea nu există în Nota lui*; Alianța Isdrailită a falsificat această Notă pentru a putea să-și susțină infama ei acusațiune.

Iată de ce sunt capabili dușmanii Națiuneii române și cutez a ține chiar ai Evreilor din România.

Orî-cine acum 'și póte face lesne o idee

exactă, pronunța o sentință dréptă, în procesul ce ei ne-aũ deschis.

Nu, — Româniî nu aũ persecutat și nu persecută pe Evrei— pentru că ei sunt Evrei.

Toleranța religiósă în România, libertatea tuturilor cultelor este — o putem spune cu fală— cea mai absolută.

Compare cine-va ce se petrece acum în Francia, unde Francesiî catolicî, înșiși sunt persecutați din causă că ei sunt Catolicî, cu libertatea și liniștea cari domnesc în România și orî-cine se va convinge că mica Românie și în acéstă privință, póte servi de model marilor națiunî¹⁾.

1) Din *Cronica* 13 Noembre 1902.

VIII

Alianța Isdrailită afirmă că, de la 1880 până la 1902, nu au fost naturalizați de cât 80 de Isdrailiți.

Ea mai afirmă că Camerele române în-lătură, în mod sistematic, toate cererile de naturalizare a Isdrailiților.

În privința primei afirmațiuni nu putem răspunde, de óre-ce diferența de credințe religioase ne mai jucând nici un rol în legislațiunea noastră, de la 1879 încoa, nu am putea sci câți dintre cei naturalizați sunt Evrei și câți sunt creștini.

Putem însă da următoarele cifre, absolut autentice, pe care le-am cules noi înșine de la Ministerul de justiție și de la Preșidenția consiliului de Miniștri, cu privire la naturalizațiunile, atât cerute cât și admise :

De la 1864 — 1866, nici un Evreu nu a cerut naturalizațiunea, de și conform Codului civil din 1864, ei puteau să o obțină.

De la 1867—1879, au fost 462 cereri de naturalizare, dintre care au fost admise 277.

De la 1879—1902, au fost 5981 cereri, dintre care au fost admise 2381, adică aproape jumătate, în afară de cei 871 Isdrailiți admiși în 1879.

Am recunoscut noi înșine voluntar (v. *Cronica* din 14 Iulie 1902) precum a recunoscut și însăși d. Prim-ministru, D. A. Sturdza, în interviul său din Viena, publicat în *Vaterland*, că procedura actuală de naturalizare este defectuoasă, că Camerele nu au timpul necesariu, de a se ocupa de naturalizațiunii, care în definitiv sunt afaceri de *interes privat*, cărora ele nu pot sacrifica și subordona *afacerile de interes public*.

Și cu toate acestea ele tot au examinat și votat 2381 de naturalizațiunii din 5981 de cereri.

Noi înșine am cerut modificarea art. 7 din Constituțiune,—în sens, însă, de a se menține principiul naturalizațiunii individuale, dar să se rădice Camerilor sarcina de a se examina, deferindu-se unei comisiunii *ad-hoc*, înconjurată cu toate garanțiile necesarii, atât pentru Statul român, cât și pentru impetrant: este, într'adevăr, o chestiune de justiție, am și noi, că cel

ce face o cerere să fie judecat,—și pentru acest sfârșit, de óre-ce Camerele *nu aũ timp*, să se întocmescă ca în tóte țările un organ anume (v. *Cronica* din 18 Iulie 1902 No. 355).

Cât pentru a doua afirmațiune, ea este absolut neadeverată.

Cu nume proprii am dovedit, deja, că Camerele române aũ votat cu dispensă de stagiũ mai mulți Isdrailiți, foști secretari de avocați, pe când ele aũ refuzat naturalisațiunea unor mari industriași, bancheri sau agricultori, cum sunt d-nii Negroponte și Chrissoveloni,—*creștini ortodoxi*,—ceea-ce dovedește că Camerele române nu sunt călăuzite în voturile lor de *simpatii și antipatii religioase*: ci pur și simplu de sentimente și resentimente *politice* sau *personale*, cari sunt inerente tuturor Adunărilor politice și iresponsabile.

Acéstă afirmațiune—ca și tóte cele-l'alte—este dar o pură calomnie.

«S'a violat óre unde-va dreptul Ginților într'un asemenea mod?» exclamă alianța Isdrailită.

«Aũ óre Isdrailiții cel puțin drepturile recunoscute în țările civilisate streinilor?».

Legătura între un pământ și locuitorii lui—*vinculum juris*—nu este în principiu, indisolubilă.

Ori-ce om are dreptul natural de a se expatria dacă legislațiunea țării în care el se află, nu 'i convine.

Cui nu 'i place în Atena, ȳicea Socrate, nu are de cât să plece!

Cui nu 'i place în România nu are de cât să plece, putem noi încă ȳice aȳi, conform principiilor celor mai rigurose ale Dreptului Ginților, la adăpostul căruia se pune Alianȃ Isdrailită.

Dar noi am stabilit, în al douilea rând, că Evreii aũ fost în tot-d'auna, și înainte de 1879 ca și după 1879, considerați nu numai de noi dar chiar de Europa, ca streinți de ore-ce tocmai aci a fost lupta cea mare între România și Europa—acésta voind a ni'i impune de o dată—ca cetățenți români

Ce este dar de anormal saũ de mirare ca Evreii să fie aȳi considerați și tratați de noi ca streinți?

Am promis noi ori-când?—ne-am obligat noi ori-când, să-i tratăm mai bine de cât pe streinii creștini—supuși ori nesupuși ai altor State?

Nu.

Din contră la aceia ce ne-am obligat a

fost, pur și simplu, să'i tratăm *ca pe toți streinii*,—fără distincțiune de religione,—adică să'i ridicăm din pozițiunea inferioară în care ei se aflau până atunci,—sciut fiindcă până la 1879, din cauza tocmai a credinței lor religioase, Evreii erau tratați mai puțin bine de cât streinii creștini : în deosebire nu puteau dobândi nici odată naționalitatea română.

«De îndată ce art. 7 din Constituțiune a șis B. Boerescu — în *Memoriul* său prezentat Marilor Puteri,—va fi suprimat, toate legile prohibitive vor dispărea și nu se va mai face nici o distincțiune între un *strein Evreu* și un *strein creștin, musulman* sau altul. *Evreii se vor bucura dar absolutamente de toate drepturile civile cari sunt recunoscute sau acordate la toți streinii*». (V Cartea verde 1880 p. 122).

Iată aceia ce guvernul român a promis: de a asimila pe Evrei tuturor celor-l'alți streinii—și acesta el a realizat'o.

El nu a promis nici odată de a crea în profitul Evreilor un regim de excepțiune, de favoare, superior regimului la care sunt supuși streinii, în genere.

Dacă însă regimul creat acelor streinii este rău, vătămător propășirei și intereselor lor, nimeni, precum am șis, nu'i obli-

gă a rămânea locului; Evrei său streinii creștini nu aũ de cât să plece.

Nefiind dar nici o convențiune internațională, care să fi stipulat în favórea acestor streinii un alt regim, iar pe de altă parte dreptul de a legifera fiind un drept suveran, absolut, pentru ori-ce Stat independent, nimeni nici un Stat „constituit, —mai puțin, o simplă asociațiune religioasă,—nu póte interveni în afacerile nóstre interne și exige modificarea legislațiunei nóstre, în favórea cutáruĩ saũ cutárei categorii de streinii.

Alta, însă, este chestiunea de a se sci dacá acest regim se asémână saũ nu regimului admis de alte State pentru streinii aflați pe teritoriul lor.

Se póte de la început respunde că fiecare Stat legiferéză avënd în vedere propriul lor interes și elementele constitutive ale problemeĩ, ce el are să resolve.

•Când, de ex., o țară ca Francia, care are aprópe 40 milióne de locuitori nu are de cât 60000 de Isdrailiți, și când acești Isdrailiți sunt toți de secole și de secole aprópe autoctoni, când ei aũ adoptat moravurile lor, limba lor, sentimentele lor; când secole de suferințe și de lupte co-

mune 'i-aŭ confundat și cimentat în masa națiunei, de sigur, că ea nu încurge nici un risc de a'î proclama pe toți de odată cetățeni francezi și de a le acorda dreptul să patricipe la exercițiul suveranității naționale,—prin urmare, se hotăresce de sôrta și de viitorul țarei lor comune.

Când însă un popor ca Poporul român care nu numără de cât 6.000.000 locuitori dintre cari cei mai mulți în cea mai miseră și precară stare, incultți și încă inconscii de misiunea lor socială și de rolul lor politic în Stat, este suprem imprudent, ca să proclamă dintr'o dată 300 000 de Evrei cetățeni români, dintre cari cei mai mulți, imensa lor majoritate, sunt veniți de erî, vorbesc o limbă streină, aŭ un port strein, aŭ încă moravuri sêlbaticе, nu aŭ nici o legătura cu țera acêsta, nu aŭ participat întru nimic la formațiunea tradițiunilor ei istorice, — cu un cuvânt, sunt streini de patrie și de destinele ei și acêsta numai pentru cuvântul, cum pretinde Alianța Isdrailită, că ei nu aŭ nici o patrie, și că Româniî aŭ fost atât de umani și le-aŭ deschis brațele atunci când cnutul de foc al caza-cului muscălesc 'i isgonea peste Prut?

Cine nu vede că o asemenea măsură bruscă ar avea de rezultat să altere fața chiar

a României—se transforme dintr'o dată, Statul român într'un Stat Româno-Evreu ?

Nu,—acésta, nu o primesce nici un Român,—afară de unul singur pe care îl am numit altă dată—noul Enric IV de Bourbon autorul faimosului Edict de Nantes modern —acésta nu o primesc nici chiar Evreii,—acei Evrei cari cu adevărat iubesc și se interesază de țara acésta și de viitorul ei.

In zadar, dar, Alianța Isdrailită rupe lăncile sale pe la Curțile Europei : zidul cetății române este și rămâne impenetrabil Pentru orî-cine *nu simte românesce*.

Iată ce trebui să intre în mintea Evreilor, din afară și din lăuntru !¹⁾

1) Din *Cronica* 14 Noembrie 1902.

IX

«România a făcut—dice Alianța Isdrailită în faimosul său *Memoriu*,—*contra Evreilor*, o întrégă legislațiune, care este destinată să îi ruineze fizicalmente și moralmente, să îi aducă în cea mai insuportabilă miserie. să îi constrângă la emigrațiune.

«Sunt legi, dice ea, pentru a' i alunga din comerciū, din industrie, din fabrici, din ateliere, din administrațiunile publice, din artele libere, pentru a' i exclude din școli din comunele rurale, ba chiar pentru a' i isgoni din teritoriul României :

«Legea din 29 Martie 1884, care interzice comerciul ambulant.

«Legea din 15 Februarie 1872 și 28 Februarie 1887, asupra vîndărei tutunului și a funcționarilor Regiei.

«Legea din 24 Iunie 1886, asupra agenților de schimb și asupra samsarilor.

«Legea din 26 Iunie 1893, asupra droghiştilor.

«Legea din 9 Aprilie 1873, asupra vân-
dărei și comerciului de băuturi spirtóse.

«Legea din 24 Iunie 1887, asupra fabri-
cilor și atelierelor.

«Legea din 8 Iunie 1884, asupra advo-
caților.

Să observăm, mai întâiu, că toate aceste legi se aplică tutulor streinilor, iar nu numai Evreilor—streinii și ei, precum am văzut, din punctul de vedere al Dreptului pozitiv.

Prin urmare, Evreii ca Evrei nu aũ nici un titlu să se plângă contra acestor legi.

De ce, însă, nu se plâng, precum am dis și altă-dată, și cei-l'alți streinii contra lor ?

Pentru ce Marile Puteri nu reclamă con-
tra unor legi—arătate ca barbare—ce gu-
vernul României aplică și supușilor lor ?

Pentru ce nu uséză ei de represalii con-
tra Românilor ?

Pentru că, dacă le vom examina, vom vedea că acușațiunea Alianței Isdrailite este nefondată, că un guvern care ar îmbrățișa-o s'ar expune la un eșec sigur.

Intr'adevăr, legea din 29 Martie 1894, re

lativă la comerțul ambulant este o lege generală, care se aplică nu numai străinilor, decî și Evreilor—*dar și Românilor*.

Legiuitorul a voit printr'ênsa să protégă comerțul stabilit, cari 'î plătesc impozite, patente, etc.—în contra colportorilor, care nu 'î plătesc nici o taxă.

Și acest principiu este atât de drept, în cât această lege există în toate țările; în Germania, în Austro-Ungaria etc.

El se va aplica într'o măsură specială chiar *la Paris*, cu ocasiunea marelui bîlciu internațional, care va avea loc anul viitor: nu va fi permis, într'adevăr, să se vîndă în acest bîlciu în detaliu, ci numai *en gros*,—Primăria din Paris voind să ocrotască pe comercianții angroșiști, cari sunt contribuabili sîi permanenți contra detaiștilor ambulanzî, cari vor veni la acest bîlciu, de pretutindenî,—din toate țările,—precum guvernul român voește să 'î protejeze contra colportorilor fără magazinuri stabile.

Legea din 15 Februarie 1872, anterioră modificării Constituțiunei, ca și legea din 1887, a voit, precum se face în toate țările, ca biurourile de vîndare de tutun, să serve a remunera pe servitorii publici meritoși.

a căror pensiu ne saũ mijlõce de traiũ sunt insuficiente.

Se văd în Franca casur, unde feme de generală aũ dobndit dreptul de a vinde tutun, pe care ele saũ il explõt direct saũ il arendz.

Dar ce, õre, Statul român nu ar putea avea i el, dreptul i datoria să se gndsc mai ntiũ la servitori săi—la Români — cari pe cmpul de rsboiũ 'i-aũ salvat viaa, 'i-aũ dat independena? — i cine 'l ar putea moralmente condamna, când el ar da preferin acestor eroi asupra veneticilor, cari eri abia a trecut tiptil Prutul saũ grania Galiiei?

În virtutea legi din 24 Iunie 1886, agenții de schimb i samsarii oficiali de pe lng bursele de comeriũ, trebuie să fie cetățeni români.

Dar tot în virtutea acestei legi, aceștia sunt considerați i tratați ca adevrai funcionari publici — ale căror acte sunt creute pn la inscripiune în fals; ei liberz note de încheere a operaiunilor ce se fac prin intermediul lor, care aũ puterea executorie, ca i o sentin definitivă; ei sunt instalai în virtutea unui jurmnt de fidelitate, pe care ei ii fac Regeli i

Constituției—cum ar putea ôre un strein să ocupe o atare funcțiune publică al căruî exercițiu implica necesarmente exercițiu calității de Român ?

Dar în Franția oficiul — *la charge*—de agent de schimb nu este ôre rezervată numai Francesilor ?; de ce nici un strein nu reclamă ?

Cât pentru samsarii liberi, pentru târgul de schimb liber — libertatea cea mai desăvârșită există.

De alt-fel, acesta este numai un pretext căci bursa în România — la București de ex. — nici nu există, de fapt ; — abia un singur agent de schimb—syndicul bursei a supraviețuit surpărei acestei instituții.

Farmaciiștii, în general, trebuie să trecă un examen pentru a putea fi numiți ; ei sunt înscriși în cadrele funcționarilor publici și asimilaților, — deci streinii nu pot fi farmaciști.

Droghiștii, prin profesia lor, fiind și ei asemenați farmaciștilor, s'a cređut că nu era nici un cuvânt ca ei să nu fie supuși la același regim.

Cât pentru libertatea comerțului de băuturi spirtose în principiū, el nu este permis de cât în basa unei licențe.

Aci, trebuie să constatăm că există o cauză specifică.

Da,—este adevărat că încă din 1873, legiuitorul—silit de brutalitatea faptului—a ordonat ca acest comerț să nu se p^otă face de cât de Români; pentru ce însă?

Pentru că libertatea acestui comerț însemnă libertatea de a otrăvi populațiunea rurală, a distruge, prin urmare, însă-și naționalitatea română.

Da,—Evreii, o spunem pe față și orî-cine a vizitat Moldova o p^ote confirma, au otrăvit și ucis—*cu intențiune și premeditațiune*,—populațiunea ei rurală.

Ce óre, un Stat nu are dreptul să se apere în contra unor otrăvitori, cari sapă la basă puterea și viața lui?

Ce óre, Englesii pot impedi importul porcului american, sub pretext că el are strichnină,—Ungurii pot impedi importul vitelor noastre sub pretext că ele sunt bolnave și trebuie să-și preserve propriile lor vite,—și noi nu avem dreptul să luăm măsuri spre a apăra sănătatea populațiilor noastre rurale?

Dar acésta ar constitui o crimă, din partea ómenilor de Stat români.

Să înceteze Evreii de a mai falsifica băturile spirtóse și de a otrăvi poporul ro

mân, și atunci și noi vom rădica prohibițiunea edictată de legi.

De fapt din nenorocire, plângerea lor este neintemeiată, căci cu toate legile sus citate cu toate ordinele repetate, în Moldova nu există cârciumă românească—tote sunt evreesci : Evreii au găsit mijlocul să înconjure legea, luând licența pe numele servitorului lor din prăvălie, care este Român.

Noi,—nu Evreii,—suntem dar în drept să ne plângem contra neaplicării acestei legi.

Legea din 24 Iunie 1887, privitoare la încurajarea Industriei, cere ca în industriile protejate, jumătate dintre lucrători să fie Români.

Pentru a răspunde la această obiecțiune —nu avem de cât să amintim că la Paris, că la Bruxelles, Caetele de sarcini de lucrări publice exig ca întreprindătorii să nu ocupe de cât lucrători naționali.

Pentru ce ?

Pentru că interesă conservațiunei puterei Statului și bogăției națiunei, ca factorii cari constituesc puterea lui și reprezintă bogăția lui — să fie cei d'întâi favorisați.

Lucrătorul strein rădică banii din țară sub formă de salariu și 'i duce în țara lui.

El însuși se duce să serve patriei lui, în cas de război, p ote chiar în contra țerei unde el a muncit și și a câștigat existența.

În toate țările, cu drept cuvânt, s'a căutat să se protegă munca națională, nu se pôte face o crimă României, că a urmat politica practicată de toate Statele mari și mici.

Remâne în fine, faimósa, lege asupra Avocaților.

Dar acum, recent, o femeie română a cerut să fie înscrisă în barou — și ea a fost respinsă în basa aceleiași legi.

Deci nu este o măsură care decurge din calitatea de strein sau Român, ci din faptul că exercițiul acestei profesiuni, cum cu drept cuvânt a dis Curtea de Apel din București, secția II (afacerea domnișorei Popovicî) implică în sine plenitudinea drepturile politice.

Un avocat este adesea chemat să ia parte ca Procuror la debaterile Curței și Tribunalului și chiar ca judecător, când ar fi lipsă de judecători,—el pronunță dar o sentință, care se ve executa în numele Regelui și al legii române de agenții puterei publice române — cum ar putea ore un strein exercita un asemenea drept?

Rațiunea spune cât este de absurdă această pretențiune a Alianței Israilite.

Dar în Franția, străinii aū óre dreptul de a fi avocați !

Nu.

Cum, dar, am putea fi noi constrânși să'l conferim Evreilor—cari și ei din punct de vedere juridic sunt tot străini ?

Și această pretențiune merge decī, să sporească numărul enormităților pe cari Alianța Isdrailită le debitéză contra României 1).

1) Din *Cronica* 15 Noembre 1902.

X

Alianța Isdrailită, în Memoriul deja citat, zice încă :

«Sunt, asemeni, legile asupra școlilor : trebuia să se împedice Evreii ca să se instruiască. Primul articol al legii din 12 Maiu 1896 este conceput în chipul următor : «instrucțiunea primară este obligatorie și gratuită pentru Români.

«Streinii, afară de acei ce locuesc în Dobrogea plătesc o taxă, care va fi determinată printr'un Regulament de aplicațiune al acestei legi. Când numărul candidaților întrece numărul locurilor disponibile se va da preferință copiilor români. O circulară din Septembrie 1898 către Directorii școlilor urbane este cel mai elocuent comentariu al acestei legi : «din cauza insuficienței de loșaluri, numărul copiilor cari urmază la școlile române, se urcă abia la 42.397, așa în cât unu profesor 'i vine numai 31 de elevi în loc de 80. Acastă împrejurare este o nenorocire. În starea actuală a

lucrurilor nu p \acute{o} te fi vorba de primirea copiilor strein \acute{i} , c \acute{a} c \acute{i} localurile abia pot cuprinde jum \acute{e} tate din num \acute{e} rul copiilor de Rom \acute{a} n \acute{i} ». Ac \acute{e} st \acute{a} exclusiune a Evreilor se g \acute{a} sesce \acute{i} n legea din 4 Aprilie 1898, asupra \acute{i} nv \acute{e} ț \acute{a} m \acute{i} ntului secundar \acute{s} i superior, \acute{i} n legea \acute{i} nv \acute{e} ț \acute{a} m \acute{i} ntului profesional \acute{s} i comercial, de or \acute{i} -ce grade».

Inc \acute{a} din 1897 (v. *Contribuțiunile n \acute{o} stre la \acute{I} nt \acute{e} legerea art. 7 § 5 din Constituțiune*), nu ne-am sfiit a exprima opiniunea n \acute{o} str \acute{a} asupra taxelor școlare.

«Tot ast-fel trebuiesc \acute{i} nl \acute{a} turate \acute{s} i supri-
mate, \acute{d} iceam deja atunci, or \acute{i} -ce taxe spe-
ciale car \acute{i} nu grev \acute{e} z \acute{a} de c \acute{a} t pe strein \acute{i} ,
cum sunt de exemplu unele taxe școlare
 \acute{s} i car \acute{i} 'i \acute{i} mpedic \acute{a} de a c \acute{a} uta cultura \acute{i} n
șc \acute{o} lele rom \acute{a} ne, \acute{s} i prin urmare le ridic \acute{a}
*mijlocul de a se asimila \acute{s} i confunda \acute{i} n
masa națiunei*».

Și aci nu o-dat \acute{a} , ne-am ridicat contra
m \acute{e} surilor prin car \acute{i} se d \acute{a} streinilor posi-
bilitatea de a continua s \acute{a} r \acute{a} m \acute{a} n \acute{a} strein \acute{i} \acute{i} n
mijlocul nostru.

Import \acute{a} , am \acute{d} is adesea, *Unit \acute{a} ței* n \acute{o} stre
națiionale, import \acute{a} , cum \acute{d} icea *I. C \acute{a} mp \acute{i} -
neanu*, propriului nostru interes națiional,

ca streinii să se asimileze și să dispară în masa națiunii.

Din acest punct de vedere este incon-
testabil că ori-ce măsură, care tinde la
excluziunea streinilor din școlile române,
are de efect de a întârzia asimilarea lor;
— ea duce direct contra interesului națio-
nal român, — de óre-ce șcôla este mijlocul
cel mai eficace și cel mai natural pentru
a asimila elementele eterogene, cari se gă-
sesc într'un popor.

În teorie, — asupra acestui principiū, —
toți Românii sunt de acord, și în fapt până
la 1896 streinii, și în special Evreii, au
fost totd'auna primiți cu brațele deschise
în școlile române.

Din nenorocire, mijlôcele financiare ale
României sunt fórte restrânse și cu tóte
sacrificiile imense ce țara face pentru in-
strucțiunea publică, Statul român tot nu
este în măsură să ajungă a satisface tóte
cererile — a deschide școli superióre, unde
*toți copiii Românilor, precum și ai tuturor
locuitorilor țerei să pôta dobândi o instruc-
țiune óre-care.*

O selecțiune dar se impune.

Cum trebuie ea însă făcută? Pentru a
răspunde trebuie să ne întrebăm :

Care este misiunea Statului român al cărui reprezentant este el ?

Ce interese sunt încredințate în minele lui ?

Și în ce mod le va sãria el spre a le da satisfacțiune ?

Statul român este organul legal al Popoului român, el represintă interesele acestuia și numai pe ale acestuia, lor dar le va da el în primul rind satisfacțiune.

Așa fiind, este natural și logic, ca Statul român să se preocupe a da instrucțiune copiilor Românilor — și numai atunci când sunt locuri disponibile, el să consimtă a primi și pe ai streinilor.

Dar se dice : streinii sunt supuși la taxe chiar când sunt locuri libere, pe când Româniș dobândesc instrucțiunea gratuit.

Da — și acẽstã taxã consideratã în sine este perfect legitimã — de și ea este contrarã principiului de asimilare.

Orĩ cum s'ar ãnvãrti și s'ar sbate istoriciș evrei, ei nu pot tãgãdui ca imensa,—apropẽ unanimitatea Evreilor sunt venișĩ în România în ultima treime a secolului XIX și cã cei 200.000 streiniș creștiniș, supușĩ ai altor State sunt venișĩ iarãșĩ mai toșĩ chiar în ultimul pãtrar al acestuș secol.

Venind, însă, aci, ei au găsit o țară organizată, un guvernământ, o justiție, o armată, o poliție, șosele, drumuri, orașe luminate și pavate, școli, biserici, etc. etc., într'un cuvânt un imens domeniu public, de care ei se bucură întocmai ca și autoctonii, fără însă ca ei să fi contribuit nici cu singele lor, nici cu economiile lor la păstrarea și apărarea patriei sau la crearea acestui imens domeniu public.

Nu este oare drept ca părinții ai căror copii merg și găsesc o școală, un profesor — un întreg material didactic, creat din sudoarea Românilor, — exclusiv, — să contribuie, și ei, cu o infimă parte la amortizarea acestui capital ?

Un exemplu va face și mai sensibil argumentul nostru :

Sunt în Elveția localități, orașe, cari și azi au diverse drepturi comunale cum de ex. dreptul de pășune, dreptul de *affouage*, — de a lua lemne din pădure, — de a pescui, etc., — drepturi cari aparțin tuturor locuitorilor — burgheri — din acest oraș.

Credeți că un strein — chiar Elvețian, de aiurea care s'ar adăposti într'un asemenea oraș dobândește *ipso jure* folosința acestor drepturi ?

Nu, — el va trebui să cumpere cu bani

dreptul *de burgher* și numai ast-fel el se va putea folosi de ele.

In fapt, din cauza insuficienței de localuri — chiar copii noștri nu aũ loc — și suntem nevoiți să'ı punem în școli particulare, — străinii, decı, nu se pot plãnge.

In special, Evreii —ca Evreii—nu se pot plãnge, pentru că ei sunt supuși aceluiași regim la care sunt supuși toți străinii fără distincțiune, de naționalitate saũ de religiune.

Și acẽstã acusațiune, dar, a Alianței Israilitice este neintemeiatã, ca și cele-l'alte 1).

1) Din *Cronica* 16 Noembrie 1902.

XI

Calul de bătălie al Alianței Isdrailite, piesa ei de rezistență, este obligațiunea de serviciu militar la care atât Evreii cât și streinii, nesupuși nici unei protecțiuni streine, sunt adstrânși în România.

«Numai pentru serviciul militar,—nu sunt tratați Evreii ca streini, ȳice ea. Serviciul militar este impus prin legea din Noiembrie 1882 *locuitorilor țerei*. Evreii sunt streini, dar ei locuesc teritoriul, ei trebuie pentru acesta să facă serviciul militar.

«Pentru a vedea cu câtă dexteritate guvernele acestei țeri manevrăză instrumentul legislațiunei, trebuie să auđi pe Ministrul de răsboiú, general Manu, care în timpul discuțiunei lezei în Senat, a ȳis :

«Păminténul, care servece în armată, nu devine printr'acésta cetățian român. Impositul de sînge ce se plătesce nu are nimic de a face cu naturalisațiunea. Fiul, născut în țară, al unui strein, póte să tragă sorțul și să serve în armată, el nu devine

printr'acésta cetățian român ; pentru a deveni cetățian, el trebuie să dobândéscă naturalisațiunea prin Cameră. Acestea 'i o pôte acorda sau refusa, fără ca prin faptul că el a servit în armată să fie legate».

«Nici un cuvânt, adaogă Alianța, nu se dice de Evrei, dar acești *«fiți de streini, născuți în țară, cari trebuie să serve»* sunt Evreii. Ei rămân streini, chiar după ce au prestat serviciul militar.

«Ei se pot expulsa din țară. Ei au fost expulsați din comunele rurale, în baza legii din 7 Aprilie 1881.

«Guvernul a întrebuintat aceeași lege pentru a expulsa pe Isdrailiții din România, cari pe calea Presei au protestat contra modului în care erau tratați coreligionariii lor».

Ce este óre reprehensibil sau inesact ori nejuridic în declarațiunile d-lui general Manu, ministru de răsboi ?

Ce óre, atunci când Constituțiunea, în urma unui adevărat răsboi diplomatic, a hotărât că streinii nu pot deveni cetățeni români, de cât prin *lege individuală*, mai este óre posibil să se discute, dacă ei se pot naturalisa și pe alta cale ?

Ce óre, Constituțiunea a permis natura

lisațiunea, *ipso jure*, prin faptul numai că cine-va a servit în armată?

Dar acesta nu exista nică-eri,—nu există nici în Franția, nici chiar în Anglia.

Streinii sunt primiți în armata franceză, de ex., însă în companiile de streinii; ei pot lua parte la război, face acte de bravură și tot nu devin de drept Francezi.

Tot ast-fel și în Anglia.

Cel mult, faptul că, cine-va a servit în armata națională, i se poate considera ca o presupțiune favorabilă, că el a făcut un pas către asimilațiune.

Oh! dacă acest sistem ar fi fost admis de Constituțiune — adică dacă se admite un fel de naturalisațiune *prin opțiune* — cum se cere acum—atunci toți Evreii puteau deveni, la prima generațiune, după 1879, Români, și procesul de față, nu ar mai exista.

Dar art. 7 din Constituțiune, ca o sentinelă vigilentă supraveghează intrarea fiecărui strein în cetatea română și definește cu gelozie intrarea lui în bloc.

Dura lex, sed lex.

Cum, Evreii sunt adstrânși la serviciul militar, de și ei nu sunt cetățeni români? Ține Alianța.

Da, — pentru că între aceste fapte nu există corelațiune.

Calitatea de cetățian importă pentru exercițiul suveranității naționale, și negreșit numai Româniî pot participa la ea.

Obligațiunea însă de a lua armele și eventual a-și da chiar viața, importă numai apărării vieții și avuției naționale.

Ori această vatră este comună și Românilor și celor ce sunt adăpostiți pe teritoriul României: Evrei sau streini în general.

În cas de invasiune, nu vor suferi numai Româniî, ci toți *locuitorii țerei*, este vorba de averea și siguranța lor—a tuturor, toți dar sunt datorî să ia armele pentru a merge la fruntariî, spre a se apăra în contra inamicului comun.

Ori, armata nu este de cât o pregătire anticipată a viitorului răsboiî.

De alt-fel, în fapt, o mare parte dintre Evrei se sustrag de la serviciul militar, punându-se sub protecțiune streină—și arhivele Ministerului nostru de afaceri streine sunt pline cu conflictele la care dau loc fraudele lor.

În fine, mai acum câți-va ani guvernul liberal pentru a face să înceteze aceste

bârfeli, propusese de la sine, ca Evreii să nu mai fie recrutați.

Cine a țipat mai tare ?

Românii ? Nu.

Ci Evreii—și cu drept cuvânt.

Casarma este cel mai bun mijloc de asimilare și nu tăgăduim că între mulți dintre tinerii Evrei există o tendință sinceră de asimilare cu Românii, prin urmare ei 'și aū zis, că închidându-li-se și casarma, asimilarea va fi și mai anevoioasă—și prin urmare și mai dificil acesul lor la cetățenia română.

În urma reclamațiunelor lor, guvernul român a retras proiectul de lege propus de generalul Berendei și bine a făcut.

Examineate cu imparțialitate, dar, una câte una acușățiunile, ce Alianța Isdrailită ne aduce, ele se dovedesc că sunt absolut falacioase,—ba unele chiar mincinoase și false.

Dacă premisele sunt false cum vor putea fi conclusiunile ? ¹⁾

1) Din *Cronica* 19 Noembre 1902.

XII

„*Ubi bene, ibi patria*“

«Tóte aceste măsurǐ legislative, ȕice Alianȕa Isdrailitǎ, aũ avut urmǎrile cele mai triste: populaȕiunea evreascǎ, în România, este ruinatǎ ; încetul cu încetul ea 'și vǎdu mijlócele de existenȕă hrǎpíte, și când acum douǐ anǐ, crisa economicǎ, care a bântuit atȕt de tare România, explodǎ, miseria Evreilor deveni atȕt de mare în cât nu le rȕmȕnea altǎ alegere, de cât saũ *mórtea prin fóme* saũ emigraȕiunea.

«În vederea aȕestei nenorocirǐ, Alianȕa Isdrailitǎ deschise o subscriȕiune, care 'ı permise sǎ organizeze, în tóte punctele populate, bucǎtǎrii gratuite pentru nenorociȕii muritorǐ de fóme ; de aprópe douǐ anǐ, ea trebui sǎ procure la miǐ de familǐi, cǎrora li se rǎpise tóte mijlócele de ajutor, locuinȕă și hranǎ ; acȕstǎ operǎ de asistenȕă a înghiȕit deja importante sume ; ea trebui însă menȕinutǎ, cǎci alt-fel ar fi rezultat nenorocirǐ și mai mari. Aceǐ carǐ aũ avut

puterea de a da plăcuță. În 1900, s'a vădit, cum s'a format numeroase bande de emigranți, ei părăseau solul român, fără a ști, încontro ei vor trebui să meargă; ei se răspândiră în ținuturile vecine, când ei nu mai aveau puterea de a merge mai departe. Cei, cari au avut mai mult noroc, s'a dus în Statele-Unite. Statele Europei au primit dintr'înșii un mare număr, — 'i am vădit chiar sosind în Paris, — cea mai mare parte erau oameni tineri, lucrători animați de cel mai viu dor de a munci, dar slăbiți din cauza lungelor suferințe. Această emigrațiune continuă. În cursul anului 1902 au părăsit România mai bine de 10,000 de Evrei români. Nu emigrăză numai muncitori, ci chiar numeroase familii, cari mai au încă ceva mijloace, dar cari nu văd nici o posibilitate de a 'și ameliora situația și cari riscă orî de a pierde aceea ce mai au orî de a 'l vedea istovindu-se, și ele, se pregătesc asemenea de a emigra. Se poate preciza că, dintr'o populațiune de 250 000 de suflete, *mai mult de cât trei sferturi* nu au alt mijloc de scăpare de cât emigrațiunea.

«În timp de 20 de ani, Isdrailiții români au sperat că Puterile semnătore ale Tratatului din Berlin vor îngriji de execuțiunea, de către România, a art. 44. După ce ei au

vădut că acéastă speranță a dispărut, — ei nu mai vėd scăpare de cât în exiliu. Republica americană, care le oferă o atât amicală priimire a atras atențiunea Puterilor asupra violațiunei Tractatului din Berlin. Nu este, precum suntem convinși, inutil că ea s'a adresat Franciei: va fi vecinic spre onórea Franciei de a fi apărat în orí-ce epocă cauza popórelor oprimate și persecutate. Republica Francesă a luat o parte însemnată la decisiunile Congresului din Berlin, care a asigurat emancipațiunea popórelor din peninsula balcanică. Ea este acea care a propus și a făcut să se adopte dispozițiunile Tractatului, cari asigurau Isdrailiților români drepturile de cetățian, de către acéastă înaltă Adunare.

«Nu credeți dv. d-le Ministru. că tradițiunea Franciei, că importanța rolului său în negoțiațiunile Tractatului din 1878, că respectul datorit unui act diplomatic, care pórtă semnătura ei, trehue să conducă pe guvernul Republicei de a termina opera începută în 1878 și de a cere complecta execuțiune a art. 44 din Tractatul din Berlin? Noi scim, d-le Ministru, termină Alianța Isdrailită, că putem compta pe sentimentele d-vóstră de umanitate, pe liberalismul d-vóstră înaintat, pe iubirea d-vós-

tră de dreptate, pentru apărarea unei populațiuni muncitoare și oneste, *care este victima celor mai grósnice persecuțiuni.*

«Primiți, d-le Ministru, asigurarea profundului nostru respect.

pentru Comitetul central
Presidentul

Ger. N. Leven»

Iată, reproduș, în întregul lui și în mod fidel, acest faimos Memoriu, — cel mai sfruntat neadevăr și cea mai négră calomnie, pe care dușmanii României și Românismlului le-au îndreptat, până acum, în contra noastră.

România, închee așa—dar Alianța Isdrailită persecută pe Evreii *români*, în modul cel mai gróznic: *aceșora nu le rămâne de cât săă mórtea prin fórme, săă emigrațiunea.*

Dovada acestei grave afirmațiuni, o găsesce Alianța Isdrailită în emigrațiunile, în mase, efectuate de Evreii în 1900 și în emigrațiunile ce de atunci încóce neconținut aă loc.

Ori, tótă lumea scie, că emigrațiunile în masă, în bande — din 1900, aă fost înscenate și urzite de însăși Alianța Isdrailită.

Acésta voia să reînnoiască, în secolul XX, spectacolul isgonirei Evreilor din Egipt, în timpul Faraonilor și nu s'a dat îndărăt de

la nici o manoperă pentru a atinge scopul ei.

Ei voiau să arate lumii civilisate că România este țara cea mai barbară de pe glob, căci ea avea nevoie de o basă de fapt, pentru intrigele ce ea de atâția ani, țese în potrivea noastră.

Dar planul ei a fost cusut cu ață albă,—tótă lumea l'a descoperit, de óre ce cea mai mare parte, — imensa majoritate a acestor falsi emigranți,—s'aũ întors tiptil în țară, ear alții aũ fost repatriați pe *spesele Statului român însuși: nici un Stat civilizat nu a voit să îi primescă*, — atât de utili, atât de buni viitori cetățeni ei sunt!

Însăși America,—patria tuturilor certajilor de justiția europeană, — s'a cutremurat la ideia unei emigrațiuni în mase a Evreilor—điși acum *români*, de Alianța Isdrailită, — dar cari în fapt sunt Evrei leșești, veniți abia de erī, din stepele Rusiei și Galiției.

Din nenorocire, România nu va putea nici odată scăpa de aceste parasite, cari sug măduva țării, fără nici un folos, și cari prin prezența lor, și *din cauza solidarității lor religioase*—îngreunéză pozițiunea socială, economică și chiar politică a coreligionarilor lor înșiși și a tuturilor celor-l'alți streini, — dintre cari unii sunt așezați mai de demult și cari, lără acest puhoiũ

s'ar fi asimilat și absorbit deja în masa națiunii române.

Dacă de aceștia Alianța Israilită se plînge și se preocupă, dacă cauza lor, ea a luat-o în mîini, dacă ea crede că se va găsi în Europa un Stat civilizat, care să impună Românilor naturalizațiunea lor și veri un Român, care să o accepte — *afară de autorul faimosului Edict de Nantes*,— ea se amăgește amar.

Aceștia nu aŭ de cît să se ducă de unde aŭ venit saŭ aiurea,—dacă în România nu le place.

Alta însă este chestiunea de a se sci pentru ce Evreii cu dare de mină, pentru ce familii întregi aŭ emigrat și emigră.

Ah! aceștia nu aŭ plecat nici desculți, nici nemîncăți, nici fără să scie unde se duc.

Ei aŭ plecat cu chimirul plin de bani, adunați din barbara Românie, și s'aŭ dus în America, pentru că acolo li se pare lor că le va prii mai bine.

Da,—România nu mai oferă un câmp destul de prielnic de exploatațiune, pentru diversele meșteșugurî cu cari Evreii se îndeletnicesc în deobște.

Iată, pentru ce ei emigră.

Dar numai Evreii au emigrat ?

Nu,—și aci stă infamia Alianței Israilite.

S'ar crede, citind memoriul seŭ, că în România Evreii sunt arși pe rug, că ei sunt răstigniți pe cruce, că ei sunt schingiuiți, că ei sunt împedicați cu forța să-și câștige pinea prin muncă, că legi barbare îi lăgă cot la cot, etc., — *pentru-că ei sunt Evreii*, — adică de o credință religioasă diferită de aceea a Poporului român.

Ceea-ce de sigur, — orî-ce om de bună credință, — creștin sau evreu — va recunoște că este inexact.

Au emigrat, într'adevăr, nu numai Evreii dar au emigrat miș și miș de alți streini, — Germani, Unguri, Italieni, Bulgari, Sirbi, etc. — până *chiar și Români*.

Pentru ce ? Pentru că viața, pentru că agonisirea traiului în România. *dintr'o dată* a devenit pentru *toți*, Români și streini, — foarte grea, dacă nu imposibilă.

România trece printr'o criză economică cu atât mai gravă cu cât ea este generală și permanentă : ea îmbrățișează toate ramurile de producțiune națională,—și aceea ce este și mai primejdios,—ea pare că s'a în-cuibat în mod statornic, în economia noastră națională.

Acei, însă, cari țin la vatra străbună, cari în decurs de veacuri — chiar în mijlocul tunetelor și fulgerelor năvălirilor barbarilor — Turcilor, Tătarilor — și altor nații, au apărat, picior cu picior, solul român și îl au păstrat, rămân ș'acum locului — ca o sentinelă vigilentă a moșiei strămoșesci, pe când *veneticii*, acei pe cari nici un sentiment nu'î leagă de pământul unde ei au vădut ziua, unde repausă părinții sau copiii lor, aceia se duc peste mări și peste țeri, căutând altă patrie: — *ubi bene, ibi patria* !¹⁾

1) Din „Cronica” 21 Noembrie 1902.

XIII

Evreii au emigrat și emigră nu din cauză că ei—ca Evreii—*sunt victima celei mai gróznice persecuțiuni*, precum afirmă Alianța Isdrailită.

Și au emigrat și emigră, precum au emigrat — însă fără surle și trâmbiți — mi și min de alți streini—de toate confesiunile și chiar Români.

Causa acestui fenomen social—grav între toate—este de ordine exclusiv economică, am dis noi;—ea trebuie căutată în dificultatea, în imposibilitatea chiar a agonisirii traiului, în România.

Cari sunt acum cauzele acestei grave stări de lucruri ?

Ele nu sunt una, ci multiple, generale.

Ele nu sunt, din nenorocire—temporale, —ci permanente ; ele au intrat în organismul nostru social și economic —și va trebui mulți, mulți ani, până ce rănile să se vindece, și Națiunea română să își reia din nou sborul.

Autorul acestei stări de lucruri este în primul loc Politicianismul—atât de înfloritor și pe malurile Senei, ca și pe acelea ale Dimboviței.

El a îngropat țara în datorii, el a ajuns să impună Poporului român cel mai greu bir, care apasă veri-un popor pe lume: 50 la sută din venitul național este prelevat de Stat, județ și comună sub formă de impozite.

El a început acea eră de lucruri publice nebune,—de lux desfrânat -- cari au dat o vivacitate factice afacerilor, au deșteptat apetituri, au atras aici pe toți aventurierii din lumea întreagă—și când această bășică de săpun a priimit o simplă înțepătură—o singură rea recolta de grâu a fost suficientă pentru a resturna toate aceste casteluri de cărți de joc, nimici visurile nebune a multora și restabili trista realitate a lucrurilor.

Ce este dar de făcut ?

Acum se impune o politică de echilibru și de înțelepciune.

Pentru a scăpa Poporul român și Economia națională de desastru, nu este destul ca bugetul Statului să fie echilibrat, ci

trebuie ca bugetul Națiunii —ca bugetele fie-căruia să acuse un excedent.

România se găsește acum în fața unui nou drum, am dis noi.

Agricultura nu mai poate fi indostulătoare pentru a asigura traiul Poporului român.

România trebuie, sub pedeapsă de mörte economică, să între pe calea industrială.

Ori, ea nu o poate face sub imperiul legislațiunii în vigöre, —legislațiune isvorată, —nu din animositate față de Evrei, —acésta este o injustă calomnie, —dar dintr'un spirit de patriotism îngust, de șovinism rău înțeles, șovinism care bântue, ađi, —trebuie să se recunóscă, —töte popórele.

România, pentru a putea începe noua ei operă de viață și de salvare, are nevoie de brațe, de inteligențe și de capitaluri.

România, dar, va trebui să'si schimbe, —va trebui să adapte legislațiunea ei noului concept economic; ea va trebui să rețină pe toți muncitorii, cari ađi emigră, ea va trebui să rețină töte capitalurile și economiele, cari ađi merg să caute aiurea o întrebuințare, —mai mult încă: ea va trebui să deschidă brațele ei tuturilor factorilor de producțiune, ce vor voi să vină în sânul ei, tuturilor capitalurilor ce se vor îndrepta către Economia ei națională.

Numai făcând acésta, România va putea eși din văgașul în care ea s'a potmolit, —va putea risipi norii falimentului național, ce se îngrămădesc pe capul ei,—va putea încă preveni desastre și cataclisme mult mai intense de cât acelea ce am vedut pâlă acum: miile de cereri de vînderi de imobile, pendinte înaintea Trib. Ilfov și înaintea tuturilor tribunalelor din țară, miile de luări în posesiune de imobile de Creditele funciare, nu sunt óre un simptom suficient, că o lichidare—adică o explosiune teribilă se pregătesce ?

Ce mai așteaptă Guvernul țerei ?

Ce mai așteaptă Parlamentul ei ?

Voesc ei ca cuțitul să ajungă la os ?

Voesc ei să vază miș și miș de familie, *murind*,—nu *in idee*, nu în mod factice,—ca falsii emigranți isdrailiți, din 1900—dar *in fapt*, în realitate—de fόμε și de mizerie ?

Nu vęd ei că politica de șovinism a dat faliment ?

Adevératul patriotism, diceam noi altă dată, consistă în a spune națiuneii *tot adevérul și numai adevérul*.

Acest adevér îl proclamăm noi aici —și înaintea lui se vor inchina o dată toți Românii.. numai de nu ar fi prea târziu !

În ce consistă această legislațiune îngustă, șovină ?

Ea nu consistă, cum pretinde Alianță Isdrailită, nici în legile privitoare la comerțul ambulant, nici în acelea relative la debitantii de tutun, nici în acelea, la agenții de schimb sau samsari, droghisți ori cârciumari — precum nici în acelea relative la avocați, — nu, — căci aceste legi sunt de ordine specială, a caror justificațiune se află în cauzele lor proprii și specifice.

Abolițiunea lor, chiar acordarea naționalității române la câți-va streini mai mult, chiar la câte-va mii de Isdrailiți, în fiecare an, — nu va schimba în nimic fața lucrurilor în România ! câți-va streini — Evrei sau alții, puțin importă — vor intra încă în barou spre a muri de fâme împreună cu sutele de avocați noi ce produc Facultățile noastre de drept, în fiecare an, câți-va — doi-trei — vor deveni farmaciști în locul celor români — câți-va droghisți streini în locul celor existenți, în fine, câți-va otrăvitori mai mult, prin comunele rurale, vor dobândi dreptul de a ucide populațiunea rurală.

Nu, — aceste reforme nu vor avea nici o importanță pentru îndreptarea lucrurilor în România.

Reforma trebuie se fie mai radicală și mai generală : ea trebuie să proclame *libertatea muncii și libertatea capitalului*, ori-care ar fi posesorii lui : Români sau streini — : Evrei, Turci, Tătari, Germani, Italieni sau Francezi.

Ori-ce om să fie liber, în România, să se așeze unde el va crede, că-și va putea agonisi traiul,

Ori-ce om se fie liber a exercita ori-ce profesie, — și a o exercita cum el va voi și unde va voi — sub imperiul legilor penale ale țării.

Ori-ce om se pôtă întrebuița capitalul său, cum va voi și unde va voi, — având el singur direcțiunea și răspunderea lui.

Ori-ce om să fie liber a-și cumpăra o bucată de pământ, *ori unde* nevoia 'l va povățui, pentru a-și face adăpostul lui, pentru a așeza pe dânsul o industrie sau un comerț — sau pentru a putea face o exploatațiune agricolă.

Tôte legile, dar, cari violéză sau stângesc principiul libertății economice al muncii și al capitalului, trebuiesc abrogate sau modificate.

Insuși faimosul art. 7 din Constituțiune trebuie, am çis noi, revizuit.

El trebuie revizuit în sens :

a) de a permite factorilor economici—de or-ce credință saŭ naționalitate, -- utili Economiei năstre naționale, se devină Români—cu timpul și pe *măsura asimilațiunei lor cu Români.*

Nu este drept, nu este folositor țerei, se înlăturăm pe aceia ce vin, cu bună credință și cu iubire, la patria română, pentru motiv că Camerele nu au timp să se ocupe cu cererile lor.

Ori-ce om cinstit, ori-ce producător, ori-ce om folositor țerei are dreptul a alege România saŭ altă țară ca patrie și noi suntem datori să-l primim saŭ să'l respingem.

Nu avem însă dreptul de a-l lăsa neajudecat.

Art. 7 trebuie deci modificat în sens de a se menține principiul naturalizațiunei individuale, dar luându-se Camerilor această însărcinare pe care ele nu o pot exercita, nici cu justiție, nici în cunoștința de cauza și nici au timp.

b) de a permite factorilor economici și capitalurilor de or-ce naționalitate, se înființeze în România industrii, exploatațiunii miniere, forestiere, agricole, etc. — *liber și independent.*

O singură rezervă am făcut, și nu am fi departe se o generalisăm chiar pentru Ro-

mâni,—ea este privitoare la moșii: noi credem că ele trebuie să rămână ca o supremă rezervă din care să se preînoiască și să se întărească *Talpa Țerei* noastre, plugarul român, — pe care repausă tot edificiul nostru social și economic. (v. studiile noastre: *Talpa Țerei*).

In fine, o ultimă observațiune :

Nu există, am zis noi în nenumărate rânduri, chestiune evrească specifică, pentru că nu există în România, din punct de vedere legal, nici Evrei, nici mahomedani, nici catolici, nici protestanți nici chiar ortodocși.

Nu există de cât oameni : și acești oameni se împart în două categorii : *Românii* adică cetățenii ai Statului român, și *Streinii*, ori care ar fi credința lor religioasă.

Acești streini — în număr de aproape 500,000 — formază, în sinul națiunii române, atâtea nații distincte, câte credințe religioase ei au și la câte State ei aparțin.

Prezența lor în mijlocul nostru constituie un mare pericol național, acesta se învederează adă mai mult de cât ori când, de orice ei turbură bunele noastre raporturi internaționale, cu toate Statele lumii, ei umple

Universul cu țipetele lor sfâșietoare contra României.

Ei trebuie se dispară !

— Cum ? Să-i ucidem ? să-i expulsăm ?

— Nu.

Și în acesta stă gloria și onórea României.

România a fost și este cea mai tolerantă țară din lume și dovada chiar ne o dă prezența acestui mare număr de streini.

Sa-i absorbim, — să ni-i asimilăm încetul cu încetul, chiar *cu sila*, căci această o exige interesul nostru național, precum o proclama *Ion Câmpinenu*, încă, din 1879.

In România nu trebuie să fie de cât Români.

Cine nu vrea să fie Român nu are de cât se plece.

O nouă politică se impune dar și Românilor și streinilor aflați în România.

Români trebuie să înlesnescă strienilor toate mijlocele posibile pentru a deveni *în fapt*, iar nu numai *în drept* Români —adică, pentru a se putea asimila și confunda în masa națiunei, — dar și streinii trebuie să abjure la toate piedicile cari se opun la asimilarea lor și cari mențin diferențierea lor de restul națiunei, chiar atunci cind ei s'au fost naturalizați, in drept.

Pentru acesta ei vor trebui să învețe limba română, se contracte și să practice obiceiurile române, să se împărtășească, cu sufletul și cu inima, la suferințele și la bucuriile poporului român, se contribuie la formațiunea tradițiunilor istorice și, mai presus de toate, se renunțe a invoca sprijinul și intervențiunea streinilor în afacerile interioare ale României, căci pe acei ce recurg la protecția streină, Români în tot-de-una i-a oropsit și i-a numit, cu drept cuvânt, *Trădători de neam și de țară*.

Iată singura politică înțeleptă care va rezolva arzătoarea chestiune a streinilor în România ¹⁾.

¹⁾ Din *Cronica*, 23 Noembre 1902.

XIV

Rolul tinerimei evree

Este aproape o jumătate de secol, de când Evreii au deschis României un proces acerb înaintea Tribunalului opiniei publice a lumii civilizate.

În ce constă acușatiunea lor ?

Care este obiectul acestui proces ?

Ei acusă România de a fi făurit—în contra lor—o întregă legislațiune barbară, *care 'i silesce la emigrațiune saă 'i condamnă la mórte, prin fóme.*

Ei cer, pentru a scăpa *de acéstă gróznică persecuțiune*, naturalisațiunea lor—*în bloc.*

Ce răspund Români ?

Că acéstă legislațiune este generală și nu privesce numai pe Evrei, ci pe toți streiniți în genere — ori-care ar fi confesiunea lor.

Că pentru a dobândi, *în drept*, națiionalitatea română, trebuie ca să fii mai întâi Român, *de fapt*—căci naturalisațiunea nu este de cât recunóscerea și consacrarea acestui fapt.

Că prin a fi Român, *de fapt*—se înțelege și în România, ca și în toată lumea civilizată, să ai aceleași moravuri ca Români, să ai aceleași tradițiuni istorice, să vorbești limba românească, să simți românesc, (v. *Précis du Droit des Gens par Th. Funk-Brentano et Albert Sorel*, pag. 11 și 12), adică să te contopesci *de fapt* în națiunea română, să faci trup cu ea, unul și indivisibil, căci «aceea ce constituie o națiune, așis zis cu drept cuvânt ilustrul Ed. Caro, (v. *Revue des Deux Mondes*, 15 Janvier 1871), este un mare și neperitor amor de patrie, este uniunea acceptată, voită, consacrată de suferințe comune, și de devotamente reciproce, cimentată prin stingele și lacrămile comune a mai multor generațiuni. «Patria este acolo și nu aiurea».

Ori, tocmai procesul de față nu este dovada cea mai patentă, că Evreii nu s'au contopit încă în națiunea română, că ei nu simt încă românesc, că amorul lor pentru patria română nu întrece marginile interesului lor egoist?

Și într'acest proces, nu stă ôre crima și orbirea lor?

«Fie pâinea cât de rea, tot mai bine în țara mea», așis zis poetul G. Cretzianu.

Ori-cât de vitregă și de rea mamă ar fi

România pentru unii dintre fiii ei, totuși, nu este permis acestora, dacă ei într'adevăr au pentru ea «*acel mare și neperitor amor*», să urzescă intrigă în contra onoarei și demnității ei, în contra vieții și independenței Statului român; nu le este permis, sub nici un pretext, de a invoca în contra *patriei lor*, de fapt, sprijinul străinilor; nu le este permis să umple vazduhul cu țipele lor falacioase,—dar sfâșietore.

Nu,—căci toate acestea constituiesc, în toate țărilor din lume, crima cea mai mare, *crima de înaltă trădare*,—crimă contra siguranței, liniștei și independenței patriei lor—*dacă România este cu adevărat patria lor, de fapt, precum ei pretind.*

Socrate, fu condamnat la moarte de cetățenii săi și preferă să se supună legilor patriei lui, și să móră, în loc să-și scape viața prin fugă, cum îl consiliau unii amici ai lui,—și nici un cuvânt nu a eșit din gura lui contra ucigașilor săi legali și contra legilor oștratică ale patriei, a căror victimă însă el cădea!

Aristide—cel just—nu comisese nici o crimă și numai pentru că, grație ascendentului său asupra poporului, el ar fi putut deveni periculos cetății el fu exilat: el

luă însă drumul pribegirei, fără însă a ridica pumnul contra patriei lui ingrâte.

Și Evreii *români* sau *Români-Evrei*—cum dic ei înșiși,—umplu spațiul, de la Pacific pînă la Marea Négră—cu țipetele, calomniele și insultele cele mai triviale și nedrepte aduse patriei lor—*România!*

Nu,—acei cari ridică pumnul în contra patriei lor, nu sunt fiii ei.

Aceștia, în zadar, vor țipa, în zadar vor vocifera și calomnia, — *România nu-î va recunoște, nu-î va încălzi la stînul său!*

Cum trebuie totuși rezolvat acest litigiū, căci este cert, precum am dovedit, că el nu pôte dura infinit? Că nu este just, în orî-ce cas, se solidarisăm, nici pe toți streinii aflați în România, cu toți Evreii, și nici pe toți Evreii, cu toți dușmanii României? Dreptatea cere ca să dăm fie-căruia ce este al seū: *sum cuique tribuere!*

Soluțiunea litigiului stă însă—în mîna streinilor înșiși,—și în special în mîna Evreilor.

Lor le incumbă datoria de a se pune în măsură să satisfacă exigențele, pe cari rațiunea și principiile Dreptului Ginților am vedut că le pune: *de a da dovedi că sunt în fapt deja Români și încă buni Români:*

dacă voesc să pătrundă în cetatea română,—
ca frați Români.

Pentru a pregăti acest rezultat, rolul tinerimei isdrailite instruite este considerabil.

În loc să ațâțe spiritele, să verse, în fiecare ȕi,—veninul și ura lor contra României și Românismului — în presa lor din țară și în cea din streinătate, — în loc să inspire vrajba între Români și Evrei—ei trebuie să se înhame la marea operă de asimilațiune și de contopire a Evreilor în masa română, —*fără de care asimilare să se scie bine că nici odată Evreii nu vor deveni cetățeni Români.*

Prima lor datorie este deci de a cerceta dacă poate,—cum se ȕice,—eă însă nu știu,—în religia, în moravurile, în sentimentele lor, nu este ceva de revisuit, — dacă nu există veri un impediment întârziat, care să se opună la această fusiune.

Ei vor trebui să deschidă cursuri publice, *ad usum Evreorum*, în care să le inspire sentimente românesci, să li învețe limba română, să le incumbe moravurile române și iubirea de patria română, — și *numai de patria română.*

În acest scop, ei sunt în drept să facă apel la ómenii învețați români, cari cu

drag 'i vor secunda în această operă de împăciuire socială

Să se convingă, într'un cuvînt, Evreii că altă soluțiune de cât acesta nu există,— și că cu forța și în pîotriva Voinței naționale — a Românilor, nici o dată, porțile cetății noastre nu li se vor deschide!

În fine, să înceteze de a mai ațela la intervențiunea străinilor — căci acesta nu pôte de cât vătămă causei lor și aceleia a coreligionarilor lor.

Acesta este, de alt-fel, — trebuie să recunoscem, — și sentimentul tuturilor Evreilor, cari într'adevăr aũ dor de țara acesta și se gîndesc nu numai la interesele lor vremelnice, ci la viitorul patriei comune.

Acest sentiment 'l găsesc exprimat, în mod fôrte just și laudabil, într'o scrisóre pe care mai mulți Isdrailiți aũ adresat'o directorului ziarului *Le Journal de Bucarest*, încă din 1874. (Veđi No. 427 din 8 Octombrie).

«Am citit, dic ei, cu o adevărată satisfacțiune în stimabilul dv. ziar din 4 curent, un articol prin care desmințiați aserțiunile unei foi americane; *recunósțeți patriotismul Isdrailiților indigeni* din România și exprimați convicțiunea că ei aũ încredere

în guvernul și legislațiunea țării și că ei știu că această chestiune se va rezolva de *către țară*, conform spiritului secolului în care noi trăim.

«În calitatea noastră de Isdrailiți indigeni, ne grăbim să ne exprimăm profunda noastră recunoștință pentru buna opinie ce aveți de noi și vă asigurăm că nu v'ați înșelat. Toți iubim pământul României, în care trăim, unde avem interesele noastre morale și materiale, și suntem totdeauna gata să confirmăm sentimentele noastre prin actele noastre.

«Mulțumindu-vă, încă o dată, D-le Redactor, pentru ideile emise în numărul din 4 curent, vă asigurăm, că așteptăm cu încredere momentul, în care guvernul și legislatoriul țării vor rezolva, *din propria lor inițiativă*, chestiunea Isdrailiților români în spiritul secolului nostru.

«Primiți, D-le Redactor, expresiunea profundei noastre recunoștințe, și stimă, cu totul particulare, ce vă păstrăm.

C. I. Halfon, M. Léon, A. Buchner, Em. Farchy, Israël I. Preciado, F. A. Focșanianu, Adolphe Weinberg».

Ce se întâmplase, într'adevăr?

Și atunci, ca și acum, o raquetă pornise,

tot din America, asupra capului nostru.

Un jurnal american *Jewish Messenger*, din tam-nisam, acuză România de intoleranță religioasă; el o declară nedemnă de a trai, ca fiind *o pată pe carta Europei*, — sub pretext că noi am persecuta pe Evrei.

La această acușajune, *le Journal de Bucarest* răspunsese în termenii următorii— identici în fond cu aceea-ce noi înșine am scris aici :

' «Mesagerul isdrailit din New-York (*mutatis mutandis* — ađi s'ar putea ȃice Alianța Isdrailită) — face un rău serviciu coreligionarilor săi politici din România,— atacând, precum o face, guvernul român prin calomniile odióse. *Isdrailiții indigeni nu voesc de loc amestecul strein în afacerile lor; căci ei știu bine că un asemenea amestec ar fi o atentare la drepturile și la demnitatea României și nu le-ar putea, în consecință, de cât face rău.* Ei au încredere în guvernul și legile țerei, și ei știu că o chestiune socială, *ceea-ce impropriu se chiamă chestiunea isdrailită*, se va rezolva în țară și numai prin țară, conform spiritului secolului.

«Incă o dată, nu prin violență și calomnie Isdrailiții *streini* vor veni în ajutorul fraților lor din România, *ci consiliindu-le*

de a iubi țara lor, de a se identifica cu legile sale, cu obiceiurile și tradițiunile ei.

Acest limbagiū leal, onest, animat de înalte sentimente de justiție, de umanitate, de patriotism, l'a ținut atunci «*le Journal de Bucarest*» și'l ținem noi, ađi, Evreilor, din lăuntru și mai ales din afară, și acest limbagiū l'aū aprobat însăși căpeteniile isdrailite de atunci.

Pentru ce nu se scólă, însă, și ađi din mijlocul tinerilor evrei— o pleiadă, care să rădice stindardul asimilațiunei, să dea exemplu de iubire, de devotament și de abnegațiune pentru patria comună? Cea mai mare parte, însă, tac, iar alții clamă împotriva României.

*Dar, cine sémână vânt, furtună culege*¹⁾.

1) Din *Cronica* 24 Noembre 1902.

TABLA DE MATERII

	<u>Pagina</u>
Ideea Română	3
Evreii în România	7
Eróre Politică	15
Interviewurile lui Prim-Ministrul al României	23
Emigraşii	33
Comitas Gentium	47
Nota Americană	59
Doctrina lui Monroë în România	73
Hibemus reum contentem	83
Tradătorul	91
Duplicitate şi Anarchie	107
Evreii în România	117
Alianţa Iudrailită şi Evreii din România	125
